Należność pocztowa uiszczona ryczałtem.

Rok X. Nr 13 (107)

DZIENNIK URZĘDOWY

KURATORIUM OKRĘGU SZKOLNEGO LUBELSKIEGO

LUBLIN 1 LISTOPADA 1938 R.

TREŚĆ:

CZĘŚĆ URZĘDOWA:

Str.

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW:

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA W. R. i O. P.:

ZARZĄDZENIA KURATORIUM O. S. LUBELSKIEGO:

OKÓLNIKI MINISTERSTWA W.R. i O.P.:

OKÓLNIK KURATORIUM O. S. LUBELSKIEGO:

PISMA OKÓLNE KURATORIUM O. S. LUBELSKIEGO:

CZĘŚĆ URZĘDOWA.

222.

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW

z dnia 22 września 1938 r.

o zmianie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 19 grudnia 1933 r. o zasadach zaszeregowania funkcjonariuszów państwowych do grup uposażenia i automatycznego przechodzenia nauczycieli do wyższych grup uposażenia, o dodatkach lokalnych, funkcyjnych i służbowych oraz o umundurowaniu niższych funkcjonariuszów państwowych.

(Przedruk z Dz. Ust. R. P. z dnia 30 września 1938 r. Nr 74, poz. 522).

Na podstawie art. 3, 5 ust. 4 i 5 oraz art. 9 ust. 3 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 28 października 1933 r. o uposażeniu funkcjonarjuszów państwowych (Dz. U. R. P. Nr 86, poz. 663 zazrządza się co następuje:

§ 1. W rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 19 grudnia 1933 r. o zasadach zaszeregowania funcjonarjuszów państwowych do grup uposażenia i automatycznego przechodzenia nauczycieli do wyższych grup uposażenia, o dodatkach lokalnych, funkcyjnych i służbowych oraz o umundurowaniu niższych funkcjonariuszów państwowych (Dz. U. R. P. Nr 102, poz. 781), zmienionym rozporządzeniami Rady Ministrów z dnia 12 października 1934 r. (Dz. U. R. P. Nr 97, poz. 885), z dnia 21 sierpnia 1935 r. (Dz. U. R. P. Nr 65, poz. 407), z dnia 2 lipca 1936 (Dz. U. R. P. Nr 52, poz. 369), z dnia 21 stycznia 1937 r. (Dz. U. R. P. Nr 9, poz. 68), z dnia 29 stycznia 1937 r. (Dz. U. R. P. Nr 9, poz. 69), z dnia 15 maja 1937 r. (Dz. U. R. P. Nr 39, poz. 303), z dnia 12 lipca 1937 r. (Dz. U. R. P. Nr 55, poz. 432), z dnia 1 czerwca 1938 r. (Dz. U. R. P. Nr 43, poz. 355) i z dnia 13 lipca 1938 r. (Dz. U. R. P. Nr 53, poz. 414) wprowadza się zmiany następujące:

1) § 23 nadaje się brzmienie następujące:

(1) Kwalifikowani nauczyciele niższych szkół zawodowych otrzymują przy mianowaniu uposażenie grupy X, po sześciu latach służby — grupy IX, po piętnastu latach służby — grupy VIII po dwudziestu czterech latach służby — grupy VII, wreszcie po trzydziestu latach służby mogą awansować według uznania władzy do grupy VI.

(2) Kwalifikowani nauczyciele niższych szkół zawodowych, posiadający ukończony Państwowy Instytut Nauczycielski, Państwowe Pedagogium, Państwowy Instytut Robót Ręcznych, Instytut Wychowania Fizycznego, Kon-

serwatorium Muzyczne (Wydział Nauczycielski), Seminarium Gospodarcze w Snopkowie od 1925 r. do 1936 r. lub Prywatną Szkołę Gospodarczą Żeńską w Snopkowie — Towarzystwa Gospodarczego Wykształcenia Kobiet we Lwowie od 1936 r., otrzymują przy mianowaniu uposażenie grupy X, po trzech latach służby — grupy IX, po dziewięciu latach służby—grupy VIII po osiemnastu latach służby—grupy VII, wreszcie po dwudziestu siedmiu latach służby—grupy VI.

(3) Kwalifikowani nauczyciele niższych szkół zawodowych, posiadający ukończone studia wyższe, otrzymują przy mianowaniu uposażenie grupy IX, po trzech latach służby — grupy VIII, po dziewięciu latach służby — grupy VII, po osiemnastu latach służby—grupy VI, wreszcie po dwudziestu siedmiu latach służby mogą być awansowani według uznania władzy do grupy V";

2) w § 39 w ustępie, wymieniającym stanowiska kierownicze zaliczone do 9 stawki dodatków funkcyjnych, po wyrazach: „Naczelnik Urzędu Probierczego", wstawia się wyrazy: „Wicedyrektor Państwowego Instytutu Meteorologicznego";

3) w § 40 pkt 5 lit. d) przed ustępem ostatnim dodaje się przepis o brzmieniu następującym:

„Nauczyciele szkół średnich, sprawujący czynności wychowawców....10";

4) w § 43 pkt 6) nadaje się brzmienie następujące:

„6) kapitanowie statków (pogłębiarek) i pomocniczy kapitanowie statków (pogłębiarek), starsi kierowcy łodzi motorowych (prądówek), kierowcy łodzi motorowych (prądówek) i pomocniczy kierowcy łodzi motorowych (prądówek), starsi kierowcy dźwigarów (kopaczek), kierowcy dźwigarów (kopaczek) i pomocniczy kierowcy dźwigarów (kopaczek), starsi sternicy, sternicy i pomocniczy sternicy, starsi maszyniści, maszyniści i pomocniczy maszyniści, starsi majtkowie, majtkowie i pomocniczy majtkowie, starsi nadzorcy wodni, nadzorcy wodni i pomocniczy nadzorcy wodni, starsi strażnicy wodni, strażnicy wodni i pomocniczy strażnicy wodni, starsi palacze, palacze i pomocniczy palacze oraz w służbie melioracyjnej — niżsi funkcjonariusze zatrudnieni w służbie terenowej";

5) § 53 nadaje się brzmienie następujące:

„1) Nauczyciele wymienieni w § 23 ust. 1, którzy na skutek zaszeregowania przeszli do grup uposażenia niższych od dotychczas posiadanych, przechodzą do następnych grup na zasadach przewidzianych dla nauczycieli wymienionych w § 50.

(2) Nauczyciele wymienieni w § 23 ust. (2), którzy na skutek zaszeregowania przeszli do grup uposażenia niższych od dotychczas posiadanych przechodzą do następnych grup na zasadach przewidzianych w § 52.

(3) Nauczyciele wymienieni w § 23 ust. (3), którzy na skutek zaszeregowania przeszli do grup uposażenia niższych od dotychczas posiadanych przechodzą do następnych grup na zasadach przewidzianych dla nauczycieli wymienionych w § 51".

§ 2. Przepisy rozporządzenia niniejszego nia dają prawa do uposażenia wyższego za czas przed ich wejściem w życie.

§ 3. Wykonanie rozporządzenia niniejszego porucza się Ministrowi Skarbu oraz innym właściwym ministrom.

§ 4. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie od dnia 1 września 1938 r., a co do przepisów § 1 pkt 2), 3) i 4)—z dniem 1 października 1938 r.

Prezes Rady Ministrów: *Sławoj Składkowski*

Minister Skarbu: *E. Kwiatkowski*

223.

ROZPORZĄDZENIE

Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego

z dnia 3 sierpnia 1938 r. (Nr II. Pr-6742/38.)

o programie nauki przysposobienia wojskowego młodzieży męskiej w czwartej klasie gimnazjów państwowych ogólnokształcących z polskim językiem nauczania.

(Przedruk z Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. z dnia 10 września 1938 r. Nr 9, poz. 266).

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o ustroju szkolnictwa (Dz. U. R. P. Nr 3, poz. 389) zarządzam, co następuje:

§ 1. Ustalam nowy program nauki przysposobienia wojskowego młodzieży męskiej w czwartej klasie gimnazjów państwowych ogólnokształcących z polskim językiem nauczania.

§ 2. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia. Równocześnie tracą moc obowiązującą odnośne przepisy zawarte

w okólniku Nr 74 z dnia 6 sierpnia 1936 r. (Nr II W-5104/36) oraz w zarządzeniach z dnia 16 października 1936 r. (Nr II S-6459/36) i z dnia 9 listopada 1937 r. (Nr II S-10152/37).

wz Ministra Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego:
Jerzy Ferek Błeszyński
Podsekretarz Stanu

Załącznik do rozp. Min. W. R. i O. P. z dn. 3/8. 38. Nr II. Pr. 6742/38.

PROGRAM

nauki przysposobienia wojskowego młodzieży męskiej w czwartej klasie gimnazjów państwowych ogólnokształcących z polskim językiem nauczania.

1 godzina tygodniowo

Nadto jedna godzina tygodniowo do dyspozycji komendanta hufca z zabaw, gier, sportów i ćwiczeń polowych.

Cele nauczania.

1. Rozwijanie podstawowych cnót żołnierskich.
2. Wyrabianie cech polowych jako podstawy do wyszkolenia bojowego.
3. Nabycie elementarnych wiadomości i umiejętności wojskowych.

Materiał nauczania.

I. **Gry polowe.** Zżycie się z terenem przez wyrabianie cech polowych jak: orientowanie się w terenie, umiejętność wykorzystywania kształtu i pokrycia, umiejętność maskowania (wyrabianie instynktu terenowego, spostrzegawczość, pamięć, słuch i węch.
Wprawianie się w obserwacji, określaniu celów i ocenianiu odległości z ograniczeniem do najprostszych zadań.
Zaznajamianie uczniów z elementami rozpoznania i ubezpieczenia w najprostszych zadaniach.

II. **Terenoznawstwo.** Zaznajomienie się z ukształtowaniem i pokryciem terenu. Orientowanie się w terenie. Marsze na kierunek. Znajomość podziałki. Sporządzanie szkiców planimetrycznych. Znajomość mapy taktycznej. Sposoby przedstawiania ukształtowania i pokrycia terenu na mapie. Znajomość znaków topograficznych.

III. **Strzelectwo.** Znajomość karabinka sporto wego (rozbiór, składanie i pielęgnowanie broni sportowej na lekcjach zajęć praktycznych). Wiadomości o zjawiskach strzału. Nauka strzelania i zachowania się na strzel nicy.

IV. **Służba.** Cnoty żołnierskie. Musztra bez broni junaka oraz zespołowa do drużyny włącznie. Wstępne wiadomości o organizacji sił zbrojnych. Ogólne wiadomości o służbie wartowniczej. Służba porządkowa w hufcu szkolnym.

Uwagi.

1. Hufiec szkolny stanowi zarazem stałe pogotowie obrony przeciwlotniczej i gazowej według specjalnych instrukcji.

2. Praca hufców szkolnych musi być w zakresie zagadnień obrony kraju programowo i metodycznie związana z innymi przedmiotami tak, by uzyskać całość i ciągłość nauczania poprzez całą szkołę.

3. W całokształcie pracy hufców szkolnych poza dwiema godzinami normalnymi tygodniowo, obowiązują cztery półdniowe ćwiczenia w każdym roku, z tych dwa o zmroku lub w nocy oraz dwa dni wycieczkowe.

Na dwie godziny normalnych zajęć tygodniowych, stanowiących jednostkę lekcyjną skła dają się: 1 godzina p. w. i 1 godzina z zabaw, gier sportów i ćwiczeń polowych.

4. W związku z organizacją hufców szkolnych przewiduje się jednego z nauczycieli szkoły, oficera rezerwy, jako komendanta oraz współpracę innych instruktorów wojskowych.

5. Program powyższy jest ogólny i orientacyjny; szczegółowe programy będą aktualizcwane co roku.

224.

ZARZĄDZENIE
Kuratorium Okręgu Szkolnego Lubelskiego

z dnia 12 września 1938 r. Nr O-19346/38

w sprawie dodatku mieszkaniowego — zwolnienie od podatku specjalnego.

Na podstawie okólnika Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 5.IX.1938 r. Nr 77/I R-6036/38) Kuratorium podaje do wiadomości, że Ministerstwo Skarbu zarządzeniem z dnia 23.VII.1938 r. Nr D.V.18221/38 zezwoliło, aby nauczycielom publicznych szkół powszechnych zatrudnionym w gminach wiejskich przy wypłacaniu dodatków mieszkaniowych nie potrącano od 1 sierpnia 1938 r. specjalnego podatku od wynagrodzeń i aby nie brano pod uwagę wysokości tych dodatków

przy ustalaniu stopy procentowej podatku, należnego od wynagrodzenia zasadniczego wraz z innymi dodatkami.

Nadpłacony z powyższego tytułu podatek specjalny za m/ce sierpień i wrzesień br. zostanie zarachowany zainteresowanym na poczet bieżących należności z tego samego tytułu.

Kurator Okręgu Szkolnego

(—) S. Klebanowski

225.

ZARZĄDZENIE
Kuratorium Okręgu Szkolnego Lubelskiego

z dnia 16 września 1938 r. Nr O-29279/38

w sprawie miesięcznych wykazów umów.

W ślad za pismem okólnym z dnia 21 czerwca br Nr O-12544/38 Kuratorium wyjaśnia na podstawie zarządzenia Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 10 września br Nr I-R-6134/38, że obowiązek przesyłania Izbom Kontroli miesięcznych wykazów umów, zawartych na sumy poniżej 5000 zł dotyczy tylko umów pisemnych.

p. o. Naczelnika Wydziału

(—) F. Śliwiński

226.

ZARZĄDZENIE
Kuratorium Okręgu Szkolnego Lubelskiego

z dnia 11 października 1938 r. Nr B-22930/33

o dodatkach służbowych z tytułu nauczania i zajęć w godzinach nadliczbowych.

Stosownie do § 17, ust. 2. rozporządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 10 sierpnia 1937 r. (BP-14573/37) o wynagrodzeniu opłacanych przez Państwo kontraktowych nauczycieli szkół państwowych i publicznych (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr 10 z dnia 1937 r., poz. 318) zmieniam okólnik Kuratorium z dnia 25 września 1937 r. Nr 21/B-21740/37) w tym kierunku, iż miesięczne wykazy godzin nauczycieli publicznych szkół powszechnych nie zajętych w pełnym wymiarze godzin sporządzają wg wzoru Nr 3, dołączonego do wspomnianego wyżej rozporządzenia Ministra, kierownicy szkół, i przesyłają je *w ostatnim dniu miesiąca* inspektorowi szkolnemu. Inspektor Szkolny sporządza wykaz godzin dla całego obwodu szkolnego według wzoru Nr 4 i przesyła w ciągu pierwszych pięciu dni następnego miesiąca Kuratorium z wnioskiem o asygnowanie.

Kurator Okręgu Szkolnego

(—) S. Klebanowski.

227.

OKÓLNIK Nr 43
Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego

z dnia 1 września 1938 r. (II Pr-7393/38)

w sprawie radiowych audycyj szkolnych dla szkół powszechnych na rok szkolny 1938/39.

(Przedruk z Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. z dnia 10 września 1938 r. Nr 9, poz. 280).

W roku szkolnym 1938/39 Polskie Radio podobnie jak w roku 1937/38 organizuje radiowe audycje szkolne. Audycje te mają służyć nauczycielstwu jako pomoc w pracy wychowawczej i dydaktycznej. To też decyzja co do wyboru audycjyj i słuchania ich w pewnej klasie należy całkowicie do nauczyciela, który najlepiej się może orientować, jaka audycja będzie mu przydatna w pracy szkolnej z danym zespołem młodzieży w danym momencie.

Radiowe audycje szkolne dzielą się na audycje poranne i południowe.

1. Audycje poranne o charakterze rozrywkowo-wychowawczym i aktualno-informacyjnym odbywać się będą podobnie jak w roku 1937/38 codziennie o godz. 8.00 — 8.10.

Audycje te przeznaczone są dla dzieci, poczynając od III klasy wzwyż. Na końcu każdej audycji porannej zapowiadany będzie tytuł au-

dycji na dzień następny i wskazywany stopień jej trudności.

2. Audycje południowe o charakterze bardziej dydaktycznym nawiązujące niejednokrotnie do programów nauczania odbywać się będą codziennie o godz. 11.00—11.25 wzgl. 11.00 — 11.15.

Program tygodniowy audycyj południowych obejmować będzie następujące rodzaje audycyj:

poniedziałek—pogadanka dla dzieci młodszych,
wtorek—pogadanka dla dzieci starszych,
środa—słuchowisko dla dzieci młodszych,
czwartek—poranek muzyczny,
piątek—słuchowisko dla dzieci starszych,
sobota—„Śpiewajmy piosenki".

Dla ułatwienia nauczycielom korzystania z audycyj Polskie Radio wydało broszurę pt. Radio w szkole. Audycje dla szkół powszechnych wrzesień 1938 czerwiec 1939, która zawiera w chronologicznym porządku spis audycyj wraz z krótkim ich streszczeniem i wskazaniem wieku dzieci, dla których poszczególne audycje są przeznaczone. Broszury te otrzymują bezpłatnie wszystkie szkoły powszechne zaopatrzone w odbiorniki radiowe.

Podsekretarz Stanu
Jerzy Ferek Błeszyński

228.

OKÓLNIK Nr 46

Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego

z dnia 31 sierpnia 1938 r. (II Pr-6916/38)

w sprawie programu nauki religii rzymskokatolickiej w publicznych szkołach powszechnych stopnia pierwszego i drugiego z polskim językiem nauczania w roku szkolnym 1938/39.

(Przedruk z Dz. Urzęd. Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 10 września 1938 r. Nr 9, poz. 283).

I. W związku z ustaleniem nowych programów religii rzymskokatolickiej w publicznych szkołach powszechnych stopnia pierwszego i drugiego zarządzam, co następuje:

A. W zastosowaniu do publicznych szkół powszechnych stopnia pierwszego:

1. W komplekcie złożonym z klas I i II obowiązuje w roku szkolnym 1938/39 kurs A „Programu nauki dwuletniej w komplecie z klas I i II", ustalonego rozporządzeniem z dnia 16 lipca 1938 r. Nr II Pr-6647/38 (Dz, Urz. Min. W. R. i O. P. Nr 8 z dnia 10 sierpnia 1938 r., poz. 222) i ogłoszonego w odzielnym wydawnictwie pt.: „Program nauki religii rzymskokatolickiej w publicznych szkołach powszechnych pierwszego stopnia z polskim językiem nauczania".

2. W klasach I i II uczących się osobno obowiązują programy dla tych klas, zamieszczone we wzmiankowanym wydawnictwie, a przedrukowane z wydawnictwa pt.: „Program nauki religii rzymskokatolickiej w publicznych szkołach powszechnych trzeciego stopnia z polskim językiem nauczania".

3. W klasie III, uczącej się bądź w komplecie, bądź osobno, obowiązuje w roku szkolnym 1938/39 kurs A programu nauki w tej klasie, ustalonego rozporządzeniem z dnia 16 lipca 1938 r. Nr Pr-6647/38 (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr 8 z dnia 10 sierpnia 1938 r., poz. 222) i ogłoszonego w oddzielnym wydawnictwie pt.: „Program nauki religii rzymskokatolickiej w publicznych szkołach powszechnych pierwszego stopnia z polskim językiem nauczania". Zgodnie ze wskazaniami, podanymi w tym wydawnictwie, przy nauce w komplecie nie obowiązują tematy oznaczone drukiem rozstrzelonym.

4. W klasie IV, uczącej się bądź w komplecie, bądź osobno, obowiązuje jeszcze przejściowo w r. szk. 1938/39 program, ustalony dla klasy IV szkół powszechnych stopnia trzeciego rozporządzeniem z dnia 1 października 1935 r. Nr II Pr-5481/35 i ogłoszony w oddzielnym wydawnictwie pt.: „Program nauki religii rzymskokatolickiej w publicznych szkołach powszechnych trzeciego stopnia z polskim językiem nauczania", przy tym jednak należy w granicach możliwości wprowadzać inne opowiadania biblijne i przykłady, niż w ubiegłym roku szkolnym.

B. W zastosowaniu do publicznych szkół powszechnych stopnia drugiego:

1. W klasie I i II oraz klasach III i IV uczących się osobno obowiązują programy dla tych klas, ustalone rozporządzeniem z dnia 16 lipca 1938 r. Nr II Pr-6445/38 (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr 8 z dnia 10 sierpnia 1938 r., poz. 223) i ogłoszone w odzielnym wydawnictwie pt.: „Program nauki religii rzymskokatolickiej w publicznych szkołach powszechnych drugiego stopnia z polskim językiem nauczania". Programy te są przedrukowane z wydawnictwa pt.: „Program nauki religii rzymskokatolickiej w publicznych szkołach powszechnych trzeciego stopnia z polskim językiem nauczania".

2. W komplecie złożonym z klas III i IV obowiązuje w roku szkolnym 1938/39 kurs A „Programu dla kompletu złożonego z uczniów klas III i IV", ustalonego rozporządzeniem z dnia

16 lipca 1938 r. Nr II Pr-6445/38 (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr 8 z dnia 10 sierpnia 1938 roku, poz. 223) i ogłoszonego w oddzielnym wydawnictwie pt.: „Program nauki religii rzymskokatolickiej w publicznych szkołach powszechnych drugiego stopnia z polskim językiem nauczania".

3. W klasie V, uczącej się bądź osobno, bądź w komplecie, obowiązuje w r. szk. 1938/39 program ustalony dla tej klasy rozporządzeniem z dnia 16 lipca 1938 r. Nr II Pr-6445/38 (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr 8 z dnia 10 sierpnia 1938 r., poz. 223) i ogłoszony w oddzielnym wydawnictwie pt.: "Program nauki religii rzymskokatolickiej w publicznych szkołach powszechnych drugiego stopnia z polskim językiem nauczania". Zgodnie ze wskazaniami, podanymi w tym wydawnictwie, przy nauce w komplecie nie obowiązują tematy oznaczone drukiem rozstrzelonym.

4. W klasie VI obowiązuje w dalszym ciągu przemienność programów dla oddziałów VI i VII, jak dawniej w grupie, złożonej z oddziałów VI i VII w szkołach pięcio, cztero i trzyklasowych (Program nauki w publicznych szkołach powszechnych, wyd. z r. 1931, str. 12—14 105, 106).

II. Zarządzenia niniejsze wchodzą w życie z dniem 1 września 1938 roku. Jednocześnie tracą moc zarządzenia, dotyczące nauki religii rzymskokatolickiej w szkołach powszechnych stopnia pierwszego i drugiego a zamieszczone w punkcie a. działu 7 okólnika Nr 22 z dnia 12 kwietnia 1938 r. II Pr-2514/38 w sprawie organizacji roku szkolnego 1938/39 w szkolnictwie powszechnym (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr 4 z dnia 30 kwietnia 1938 r., poz. 100).

Minister Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego:
W. Świętosławski.

229.

OKÓLNIK Nr 53

Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego

z duia 21 września 1938 r. (II W-6498/38)

w sprawie udziału młodzieży w uroczystościach i ogólnych akcjach społecznych.

Obserwacja życia szkolnego w ostatnich latach nasuwa uzasadnione obawy, że młodzież szkolna bywa zbyt często odrywana od obowiązkowych zajęć szkolnych. Dzieje się to przeważnie z powodu uroczystości publicznych, rewii, pochodów, zbiórek itp., w których młodzież uczestniczy często wyłącznie w charakterze pośrednim i biernym. Wpływa to ujemnie na normalny tok pracy szkolnej a nie daje odpowiednich pod względem wychowawczym wyników.

Przypominając dotychczasowe zarządzenia regulujące sprawę udziału młodzieży w uroczystościach publicznych (okólnik Nr 72 z dn. 29 maja 1934 r. i Nr 124 z dn. 30 listopada 1936 r.) uważam za stosowne podkreślić w sposób kategoryczny potrzebę jak najskrupulatniejszego wykorzystania czasu przeznaczonego na naukę szkolną i inne obowiązkowe zajęcia oraz zwrócenia uwagi na konieczność oszczędzania sił młodzieży i czasu pozostającego do jej dyspozycji.

I. Przy planowaniu wystąpień zewnętrznych należy bezwarunkowo brać w rachubę wiek młodzieży, jej możliwości fizyczne, zdrowie oraz porę roku i warunki atmosferyczne, a zaniechać bezwzględnie wystąpień, o ile miałyby oddziałać niekorzystnie na młodzież.

Zarazem podkreślam, że w wystąpieniach, w których szkoła bierze udział oficjalnie, uczestnicząca w wystąpieniu młodzież szkoły obowiązana jest pojawić się jako zespół szkolny. Nie należy zatem przydzielać młodzieży do zespołów różnych organizacji. Wyjątek stanowią hufce szkolne, które mogą występować samodzielnie w przypadkach przewidzianych niniejszym zarządzeniem względnie specjalnymi przepisami.

Dyrektorzy i Kierownicy szkół mogą udzielać zezwolenia na wystąpienia młodzieży w czasie uroczystości szkolnych organizacji np. Harcerstwa, Organizacji Przysposobienia Wojsk. Kobiet do Obrony Kraju itp. w szeregach tych organizacji tylko w porze wolnej od obowiązującej nauki szkolnej.

II. Uroczystości związane z dniem:

11 listopada — Święto Niepodległości (w wystąpieniach zewnętrznych może brać udział tylko młodzież klas starszych),

1 lutego — Dzień Imienin Pana Prezydenta Rzeczypospolitej Prof. Ignacego Mościckiego,

18 marca — Dzień Imienin Marszałka Polski Edwarda Rydza Śmigłego (zbiórka uroczysta hufców szkolnych),

19 marca — Dzień Imienin Pierwszego Marszałka Polski, Józefa Pisudskiego (nabożeństwo żałobne),

3 maja — Święto narodowe,

12 maja — Rocznica śmierci Pierwszego Marszałka Polski Józefa Piłsudskiego,

powinny być stale i corocznie obchodzone w sposób uroczysty, niezależnie od ukazania się w tej sprawie specjalnych zarządzeń.

III. W pracy wewnętrznej szkoły należy wysunąć jako zasadę, aby zagadnienia i tematy o charakterze wychowawczym, rozwijane i propagowane poza szkołą przez organizację starszego społeczeństwa były w szkole uwzględniane w miarę możliwości w związku z realizowaniem obowiązującego programu nauki, a nie stanowiły okazji do specjalnych uroczystości, odrywających ogół młodzieży od zajęć szkolnych. Przy wyborze tych zagadnień i tematów należy uwzględniać zwłaszcza te spośród nich, które dają wybitne wyniki społeczne i mają charakter działań użyteczności publicznej, a więc np.:

Współpraca z armią.
Sprawy obrony przeciwlotniczej i lotnictwa.
Propaganda morza i kolonii.
Ochrona przyrody. (Opieka nad zwierzętami).
Opieka nad zdrowiem i higieną ludności.
Pomoc szkolnictwu powszechnemu.
Pomoc Polakom zagranicą.
Akcja oszczednościowa i spółdzielcza.
Pomoc zimowa.

Zagadnienia i tematy wychowawcze realizuje szkoła także przez udział młodzieży w organizacjach szkolnych. W pracy organizacji szkolnych należy jednak również konsekwentnie i bezwzględnie dążyć do ograniczenia ilości podejmowanych imprez i przedsięwzięć młodzieży na rzecz ich jakościowego przygotowania oraz wpływać na nadawanie im charakteru akcji społecznie pożytecznych a nie efektownych i popisowych uroczystości. Należy przy tym liczyć się z możliwością łączenia różnych grup młodzieży w wykonywaniu pewnych prac dla uniknięcia zbyt licznych imprez urządzanych przez każdą grupę z osobna. Ponadto dążyć należy do takiego układu prac młodzieży, by powodował on czynny udział coraz to innych grup i jednostek bez nadmiernego przeciążania tych samych zespołów bądź osób. Niejednokrotnie będzie można zaznajomić młodzież z ważniejszymi akcjami społecznymi drogą krótkiego przemówienia dyrektora (kierownika) lub nauczyciela do młodzieży całej szkoły, przez artykuły w ściennych gazetkach szkolnych, wywieszanie haseł, organizację małej wystawy itp.

IV. W związku z powyższym należy poddać rewizji podejmowanie wspomnianych prac i zagadnień oraz dokonać ich wyboru w ściśle ograniczonym zakresie, mając na uwadze pewną ich okresowość. Jeśli np. w danym roku poświęcono szczególną uwagę pewnej akcji, w roku następnym można zająć się organizowaniem akcji w innym zakresie.

Minister
W. Świętosławski.

230.
OKÓLNIK Nr 33
Kuratorium Okręgu Szkolnego Lubelskiego
z dnia 16 września 1938 r. (Nr B-10815/38)
o dodatkach służbowych dla kierowników szkół specjalnych.

Wyjaśniam na podstawie pisma Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 20 maja 1938 r. Nr II.P.3081/38, że kierownikom, względnie p. o. kierownikom publicznych szkół powszechnych specjalnych dla umysłowo upośledzonych należy wypłacać dodatek służbowy, przewidziany § 40 pkt d rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 19 grudnia 1933 r. (Dz. U.R.P. Nr 102, poz. 871) w wysokości 50 (pięćdziesiąt) zł. miesięcznie niezależnie od stopnia szkoły specjalnej, kategorii szkoły i liczby nauczycieli czy klas (oddziałów).

Kurator Okręgu Szkolnego
(—) S. Klebanowski

231.
PISMO OKÓLNE
Kuratorium Okręgu Szkolnego Lubelskiego
z dnia 23 września 1938 r. Nr O-20657/38
w sprawie znaczków pocztowych na Polski Biały Krzyż.

Zarząd Naczelny Stowarzyszenia wyższej użyteczności — „Polskiego Białego Krzyża" zainicjował akcję zbiórki znaczka pocztowego na terenie całej Polski i w ramach organizacyjnych powołał do życia specjalny dział pod nazwą „Dział Filatelistyczny P. B. K." (Warszawa, Al. Jerozolimskie 24 m. 3) — celem zebrania funduszów na akcję oświatową w wojsku.

Z uwagi na swój cel powyższa akcja Polskiego Białego Krzyża zasługuje na poparcie.

Zbierane mogą być wszystkie zużyte znaczki zarówno krajowe, jak i zagraniczne, spośród zaś

pocztowych znaczków krajowych—znaczki używane tak w korespondencji prywatnej jak i urzędowej.

Doceniając akcję Polskiego Białego Krzyża, Ministerstwo W. R. i O. P. zarządziło pismem z dnia 12 września 1938 r. Nr I- AG-15-11/38, aby we władzach szkolnych i zakładach naukowych zorganizowane zostało zbieranie i oddawanie do dyspozycji Polskiego Białego Krzyża znaczków z przesyłek, odbieranych w urzędzie i poza urzędem pozostawiając swobodnemu uznaniu PT. Kuratorów Okręgów Szkolnych, Rektorów i Inspektorów Szkolnych ustosunkowanie się do ewentualnych zgłoszeń miejscowych oddziałów P. B. K.

Techniczna strona zbiórki:

Zużyte znaczki pocztowe zbiera wyznaczony funkcjonariusz (pracownik) z tych kopert, które podlegają zniszczeniu w myśl obowiązujących przepisów kancelaryjno-biurowych. Znaczki pocztowe (wycina) oddziela się od kopert w ten sposób, by nie uszkodzić brzegów znaczków. Nie wolno oddzielać znaczków pocztowych wtedy, gdy uwidoczniona na nich data stempla pocztowego ma mieć znaczenie przy załatwianiu sprawy w urzędzie np. dla oceny, czy odwołanie zostało wniesione we właściwym terminie. Również nie należy oddzielać znaczków pocztowych od korespondencji, adresowanej na nazwiska poszczególnych funkcjonariuszów urzędu bez ich zgody.

Zebrane zużyte znaczki pocztowe funkcjonariusz (pracownik), trudniący się tą zbiórką, będzie wręczał upoważnionemu przedstawicielowi miejscowej placówki Polskiego Białego Krzyża. W tym celu należy porozumieć się z władzami organizacyjmymi tejże placówki, co do terminu i sposobu odbioru zebranych znaczków. W miejscowościach, gdzie brak jest placówki Polskiego Białego Krzyża, należy w tej sprawie działać w porozumieniu z władzami administracji ogólnej (starostwa) lub samorządowymi (zarządy gmin miejskich lub wiejskich), które współpracują w Polskim Białym Krzyżem.

Za Kuratora Okręgu Szkolnego
J. Odroń
Naczelnik Wydziału.

232.

PISMO OKÓLNE
Kuratorium Okręgu Szkolnego Lubelskiego

z dnia 8 października 1938 r. Nr OWF-22636/38.

w sprawie kursów i obozów organizacji harcerzy w r. szk. 1938/39 oraz organizacji harcerek w I półroczu r. 1938/39.

Kuratorium podaje do wiadomości terminarz kursów i obozów, organizowanych w roku 1938/39 przez:

a) Komendę Lubelskiej Chorągwi Harcerzy
b) Główną Kwaterę Harcerzy.
c) Główną Kwaterę Harcerek.

Przy składaniu podań o urlopy na kursy należy powoływać się na niniejszy okólnik.

a) **Komenda Lubelskiej Chorągwi Harcerzy organizuje**:

1 —5/I.1939 r.	—	kurs podharcmistrzowski i kurs harców w Olbrychtowie, stacja kolejowa Susiec. Koszt kursu zł 1. — dziennie od osoby.
5 — 15/II.1939 r.	—	kurs podharcmistrzowski i kurs harców w Górkach Wielkich. Koszt kursu zł 2. — dziennie — pracujący, zł 1.50 gr. dziennie — niepracujący i bezrobotni.
25 — 31/VII.1939 r.	—	trzeci obóz wędrowny starszyzny chorągwi po Śląsku Zaolziańskim. Koszt obozu — zł 3. — dziennie.
4 — 24/VIII.1939 r.	—	grupa obozów w Augustowie. Koszt 1 zł dziennie.

b) **Główna Kwatera Harcerzy organizuje w Górkach Wielkich, stacja kol. i poczta Skoczów**:

2 — 12/XI.1938	—	kurs chorągwi poleskiej.
13 — 23/XI.1938 r.	—	kurs harcmistrzowski.
25/XI — 4/XII.1938 r.	—	kurs Kuratorium Okr. Szk. Warszawskiego.
6 — 16/XII.1938 r.	—	kurs podharcmistrzowski skautów.
17 — 22/XII.1938 r.	—	kurs administracyjny (dla sekretarzy i skarbników chorągwi i hufców).
2 — 10/I.1939 r.	—	1 kurs harcmistrzowski, 2 namiestników.
12 — 22/I.1939 r.	—	kurs dla kobiet, prowadzących gromady zuchów — chłopców.
24/I. — 3/II.1939 r.	—	kurs podharcmistrzowski harcerski.
17 — 27/II.1939 r.	—	kurs podharcmistrzowski zuchowy.
28/II — 10/III.1939 r.	—	kurs samarytański.
12 — 22/III.1939 r.	—	kurs chorągwi wołyńskiej.

24/III — 2/IV.1939 r.	—	kurs podharcmistrzowski skautów.
4 — 13/IV.1939 r.	—	1 kurs harcmistrzowski, 2 kurs chorągwi gdańskiej.
14 — 24/IV.1939 r.	—	kurs podharcmistrzowski zuchowy.
24/IV. — 3/V.1939 r.	—	kurs chorągwi pomorskiej.
5 — 15/V.1939 r.	—	kurs podharcmistrzowski harcerski.
16 — 26/V.1939 r.	—	kurs kierowników drużyn i gromad specjalnych.
16/V — 10/VI.1939 r.	—	kurs drużynowych dla młodzieży wiejskiej.
30/V — 8/VI.1939 r.	—	1 kurs kierowników kolonii, 2 kurs kucharzy i gospodarzy obozów i kolonii.
10 — 20/VI.1939 r.	—	kurs harcmistrzowski.
14/VI.—7/VII.1939 r.	—	kurs drużynowych dla młodzieży wiejskiej.
26/VI.—9/VII.1939 r.	—	1 kurs namiestników, 2 kurs dla kobiet, prowadzących gromady zuchów — chłopców.
10 — 24/VII.1939 r.	—	1 kurs nauczycielski męski, 2 kurs zuchowy zagraniczny, 3 kurs drużynowych dla inteligencji wiejskiej.
26/VII—9/VIII.1939 r.	—	kurs harcmistrzowski.
28/VII—22/VIII.1939 r.	—	1 kurs drużynowych dla młodzieży wiejskiej, 2 obóz pionierów.
11 — 25/VIII.1939 r.	—	1 kurs harcmistrzowski, 2 kurs kleryków.
26/VI—30/VIII.1939 r.	—	obóz harców dla pojedyńczych harcerzy i zastępów, zgłaszających się z całej Polski najmniej na tydzień.

c) **Główna Kwatera Harcerek organizuje w Buczu, st. kol. i poczta Skoczów:**

6—13/XI.1939 r.	—	kurs podharcmistrzyń
6—15/XI.1939 r.	—	kurs dla instr. administracji.
15/XI—6/XII.1939 r.	—	kurs dla drużynowych.
20—30/XI.1939 r.	—	kurs dla hufcowych.
1—10/XII.1939 r.	—	kurs dla hufcowych.
9—21/XII.1939 r.	—	kurs dla instr. gospodarstwa.
14—21/XII.1939 r.	—	kurs podharcmistrzyń.

p. o. Naczelnika Wydziału
F. Śliwiński.

233.
ORGANIZACJA SZKÓŁ.

I.

Wykaz prywatnych gimnazjów ogólnokształcących nowego ustroju, które w roku szkolnym 1938/39 posiadają uprawnienia państwowych gimnazjów ogólnokształcących nadane na podstawie rozporządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 4 grudnia 1936 r. Nr II. S. 8391/36 (Dz. Urz. M. W. R. i O. P. Nr 11, poz. 215).

OKRĄG SZKOLNY LUBELSKI

Dęblin - Irena	—	Prywatne Gimnazjum Koedukacyjne Towarzystwa Szkoły Średniej,
Garwolin	—	Prywatne Gimnazjum Koedukacyjne im. Marszałka Józefa Pisudskiego,
Janów Lubelski	—	Prywatne Gimnazjum Koedukacyjne Towarzystwa Szkoły Średniej,
Kraśnik	—	Prywatne Gimnazjum Koedukacyjne Tawarzystwa Szkoły Średniej,
Lublin	—	Prywatne Gimnazjum Męskie im. Stefana Batorego,
Lublin	—	Prywatne Gimnazjum Męskie Biskupie,
Lublin	—	Prywatne Gimnazjum Męskie im. Vetterów — Zgromadzenia Kupców,
Lublin	—	Prywatne Gimnazjum Żeńskie Wacławy Arciszowej,
Lublin	—	Prywatne Gimnazjum Żeńskie im. Heleny Czarnieckiej,
Lublin	—	Prywatne Gimnazjum Żeńskie SS. Kanoniczek św. Ducha,
Lublin	—	Prywatne Gimnazjum Żeńskie Władysława Kunickiego,
Lublin	—	Prywatne Gimnazjum Żeńskie Michaliny Sobolewskiej,
Lublin	—	Prywatne Gimnazjum Żeńskie SS. Urszulanek,
Lublin	—	Prywatne Gimnazjum Męskie i Żeńskie Towarzystwa Zakładania Szkół Żydowskich,
Łuków	—	Prywatne Gimnazjum Żeńskie Towarzystwa Szkoły Średniej.
Międzyrzec Podlaski	—	Prywatne Gimnazjum Koedukacyjne Towarzystwa Szkół Żydowskich,
Radzyń Podlaski	—	Prywatne Gimnazjum Koedukacyjne dr Stanisława Sitkowskiego,

Siedlce — Prywatne Gimnazjum Męskie Biskupie,
Sokołów Podlaski — Prywatne Gimnazjum Męskie Towarzystwa Salezjańskiego,
Węgrów — Prywatne Gimnazjum Koedukacyjne Towarzystwa Szkoły Średniej,
Włodawa — Prywatne Gimnazjum Koedukacyjne Towarzystwa Szkoły Średniej,

II.

Wykaz prywatnych liceów ogólnokształcących, które w roku szkolnym 1938/39 posiadają uprawnienia państwowych liceów ogólnokształcących, nadane na podstawie rozporządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 13 grudnia 1937 r. Nr II S-10759/37 (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr 14, poz. 413).

OKRĄG SZKOLNY LUBELSKI

Dęblin - Irena — Prywatne Liceum Koedukacyjne Towarzystwa Szkoły Średniej,
Garwolin — Prywatne Liceum Koedukacyjne im Marszałka Józefa Pisudskiego,
Janów Lubelski — Prywatne Liceum Koedukacyjne Towarzystwa Szkoły Średniej,
Kraśnik — Prywatne Liceum Koedukacyjne Towarzystwa Szkoły Średniej,
Lublin — Prywatne Liceum Męskie im. St. Batorego,
Lublin — Prywatne Liceum Żeńskie Wacławy Arciszowej,
Lublin — Prywatne Liceum Żeńskie im. Heleny Czarnieckiej,
Lublin — Prywatne Liceum Żeńskie Michaliny Sobolewskiej,
Lublin — Prywatne Liceum Żeńskie SS. Kanoniczek św. Ducha,
Lublin — Prywatne Liceum Żeńskie SS. Urszulanek,
Radzyń Podlaski — Prywatne Liceum Koedukacyjne Dr Stanisława Sitkowskiego,
Siedlce — Prywatne Liceum Męskie Biskupie,
Sokołów Podlaski — Prywatne Liceum Męskie Towarzystwa Salezjańskiego,
Węgrów — Prywatne Liceum Koedukacyjne Tow. Szkoły Średniej.

III.

Kurator Okręgu Szkolnego Lubelskiego w Lublinie orzeczeniem z dnia 26 września 1938 r. Nr I-18515/38 nadał publicznej szkole powszechnej Nr 17 w Lublinie przy ul. Krochmalnej następującą nazwę: „Publiczna Szkoła Powszechna stopnia III Nr 17 imienia Generała Józefa Sowińskiego w Lublinie".

Kurator Okręgu Szkolnego Lubelskiego pismem z dnia 15 września 1938 r. Nr I-18028/38 przyjął do wiadomości zawiadomienie Zarządu Żydowskiego Stowarzyszenia Kulturalno-Oświatowego „Jabne" we Frampolu o zlikwidowaniu z dniem 1 kwietnia 1938 roku utrzymywanych przez Zarząd kursów religijnych we Frampolu, pow. biłgorajskim.

Kurator Okręgu Szkolnego Lubelskiego orzeczeniem z dnia 16 września 1938 r. stwierdził, że zarząd Organizacji Żydów Ortodoksów „Agudas Isroel" w Biłgoraju spełnił warunki ustawowe i służy mu prawo otwarcia żydowskich kursów religijnych „Bajs Jakow" w Biłgoraju, przy ul. 3-go Maja 25.

Kurator Okręgu Szkolnego Lubelskiego orzeczeniem z dnia 17 września 1938 r. Nr I-20216/38 stwierdził, że Zarząd Żydowskiej Ligi Oświaty Ludowej w Międzyrzecu Podl. spełnił warunki ustawowe i że służy mu prawo otwarcia prywatnej koedukacyjnej szkoły powszechnej rozwojowej w Międzyrzecu Podlaskim, przy ul. Brzeskiej 78.

Wskutek śmierci Józefa Majmana, uległy likwidacji z dniem 1 kwietnia 1938 r. utrzymywane przez niego prywatne religijne kursy żydowskie męskie w Józefowie Biłgorajskim.

Wskutek śmierci Herszka Szajnbauma uległ likwidacji z dniem 1 czerwca 1938 r. utrzymywany przez niego cheder w Białej Podlaskiej, przy ul. Grabanowskiej 22.

Kurator Okręgu Szkolnego Lubelskiego orzeczeniem z dn. 13.IX.38 r. Nr III-19126/38 stwierdził, że Dyrekcja Państwowej Wytwórni Uzbrojenia Fabryka Amunicji Nr 2 w Dąbrowie Bór spełniła warunki ustawowe, i że służy jej prawo otwarcia i prowadzenia w Dąbrowie Bór Prywatnego Gimnazjum Mechanicznego.

Kurator Okręgu Szkolnego Lubelskiego orzeczeniem z dn. 13.IX.1938 r. Nr III-19379/38 stwierdził, że Dyrekcja Państwowych Zakładów Tele- i Radio Technicznych w Warszawie spełniła warunki ustawowe, i że służy jej prawo otwarcia i prowadzenia w Kazimierzu Dolnym Prywatnej Fabrycznej Szkoły Mechanicznej.

Kurator Okręgu Szkolnego Lubelskiego orzeczeniem z dnia 23 września 1938 r. Nr III-20832/38 stwierdził, że Warszawska Izba Rolnicza spełniła warunki ustawowe i że służy jej prawo otwarcia i prowadzenia w Sobieszynie Prywatnego Liceum Rolniczego.

231.

RUCH SŁUŻBOWY.

ADMINISTRACJA SZKOLNA:

Ministerstwo Wyznąń Religijnych i Oświecenia Publicznego

mianowało:

1. *Szwarczyka Bronisława*, dyrektora b. Państwowego Seminarium Nauczycielskiego Żeńskiego w Lublinie, do odwołania podinspektorem szkolnym na obwód szkolny lubelski z siedzibą w Lublinie od dnia 1 wrze śnia 1938 r.

Kurator Okręgu Szkolnego Lubelskiego powierzył.

1. *Inż. Białkowskiemu Tadeuszowi*, nauczyciecielowi Szkoły Ćwiczeń Państwowego Pedagogium w Lublinie, czynności instruktora oświaty pozaszkolnej w Inspektoracie Szkol nym Obwodowym i Miejskim w Lublinie na czas od dnia 1 października 1938 r. do odwołania.

PAŃSTWOWE SZKOŁY ŚREDNIE OGÓLNOKSZTAŁCACE:

Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego:

przeniósł z urzędu:

1. *Mazia Józefa*, nauczyciela Państwowego Gimnazium im. St. Staszica w Lublinie i p.o. wizytatora szkół w Kuratorium Okręgu Szkolnego Lubelskiego w Lublinie, na stanowisko nauczyciela Państwowego Gimnazjum im. M. Kopernika we Lwowie i powierzył mu p. o. wizytatora szkół w Kurator ium Okręgu Szkolnego Lwowskiego we Lwowie od dnia 1 października 1938 r.

przeniósł na własną prośbę:

1. *Małka Jana*, prowizorycznego woźnego Państwowego Liceum i Gimnazjum im. Konopnickiej w Zamościu, na równorzędne stanowisko do Państwowego Liceum Pedagogicznego w Trokach z dniem 1 października 1938 r.

Kurator Okręgu Szkolnego Lubelskiego:

mianował:

1. *Walickiego Mariana*, prowizorycznym woźnym Państwowego Liceum Pedagogicznego w Leśnej Podl. z dniem 1 października 1938 r.

przeniósł na własną prośbę:

1. *Gerłowskiego Henryka*, nauczyciela Państwowego Gimnazjum im. Zamoyskiego w Zamościu, na równorzędne stanowisko do Państwowego Liceum i Gimnazjum im. Staszica w Lublinie z dniem 16 września 1938 r.
2. *Czarneckiego Józefa*, nauczyciela Państwowego Gimnazjum im. J. Zamoyskiego w Zamościu, na równorzędne stanowisko do Publicznej Szkoły Powszechnej stopnia III Nr 24 w Lublinie.

PAŃSTWOWE ZAKŁADY KSZTAŁCEŃIA NAUCZYCIELI

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego

przyznało:

1. *Szwarczykowi Bronisławowi*, dyrektorowi Państwowego Seminarium Nauczycielskiego Żeńskiego w Lublinie, uposażenie zasadnicze grupy V (piątej) z dniem 1 września 1938 r.

przeniosło z urzędu:

1. *Nycza Bronisława*, nauczyciela Państwowego Seminarium Nauczycielskiego Żeńskiego w Lublinie i p. o. instruktora oświaty pozaszkolnej w Kuratorium Okręgu Szkolnego w Lublinie, na stanowisko nauczyciela Publicznej Szkoły Powszechnej stopnia III Nr 75 w Warszawie

Kurator Okręgu Szkolnego.

przeniósł na własną prośbę z dniem 1 września 1938 r.

1. *Hardejewskiego Tomasza*, nauczyciela Szkoły Ćwiczeń Państwowego Liceum Pedagogicznego Żeńskiego w Siedlcach, na równorzędne stanowisko do Publicznej Szkoły Powszechnej stopnia III Nr 8 w Siedlcach.
2. *Radzikowskiego Franciszka*, nauczyciela Szkoły Ćwiczeń Państwowego Liceum Pedagogicznego Męskiego w Chełmie Lub. na równorzędne stanowisko do Publicznej Szkoły Powszechnej stopnia III Nr 1 w Chełmie Lub.

przeniósł z urzędu z powodu likwidacji Państwowego Seminarium Nauczycielskiego Żeńskiego w Lublinie z dniem 1 września 1938 r.

1. *Bobyka Mikołaja*, nauczyciela tegoż Seminarium, na równorzędne stanowisko do Państwowego Liceum i Gimnazjum im. Zamoyskiego w Lublinie;
2. *Denisa Mikołaja*, woźnego tegoż Seminarium, na równorzędne stanowislko do Państwowego Pedagogium w Lublinie.
3. *Rysakową Krystynę*, woźną tegoż Seminarium, na równorzędne stanowisko do Państwowego Pedagogium w Lublinie.

PUBLICZE SZKOŁY POWSZECHNE:

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego przyznało uposażenie zasadnicze VI (szóstej) grupy

z dniem 1 września 1938 r.

1. *Gątaszewskiemu Marianowi,* kierownikowi Publicznej Szkoły Powszechnej w Lublinie.
2. *Hullowej Zofii,* nauczycielce Publicznej Szkoły Powszechnej w Sokołowie.

Kurator Okręgu Szkolnego:

przeniósł na własną prośbę:

1. *Radajewską Jadwigę,* nauczycielkę Publicznej Szkoły Powszechnej stopnia III Nr 2 w Biłgoraju, na równorzędne stanowisko do Publicznej Szkoły Powszechnej stopnia I w Strachosławiu, pow. chełmskim, z dniem 1 października 1938 r.
2. *Tymińską Eugenię,* nauczycielkę Publicznej Szkoły Powszechnej stopnia I w Nowej-Wsi, pow. radomskim, na równorzędne stanowisko do Publicznej Szkoły Powszechnej stopnia I w Zalesiu, pow. garwolińskim z dniem 1 listopada 1938 r.

przyjął zgłoszenie o dobrowolnym wystąpieniu ze służby z dnia 17 września 1938 r.

1. *Rybickiego Mariana,* nauczyciela Publicznej Szkoły Powszechnej stopnia III Nr 3 w Chełmie Lub.

zwolnił z państwowej służby nauczycielskiej z powodu ukończenia się pięcioletniego okresu pozostawania w stanie pozasłużbowym z dniem 30 września 1938 r.

1. *Lewicką Janinę,* nauczycielkę Publ. Szkoły Powsz. w Zamościu.
2. *Mittkową Janinę,* nauczycielkę Publ. Szkoły Powsz. w Łepkach, pow. siedleckim.

wydalił z zawodu nauczycielskiego z pozbawieniem prawa zajmowania jakiegokolwiek stanowiska w szkolnictwie państwowym, publicznym i prywatnym, na mocy orzeczenia Komisji Dyscyplinarnej z dnia 16 września 1938 r.

1. *Seroczyńskiego Andrzeja,* nauczyciela Publicznej Szkoły Powszechnej w Łukowisku, pow. radzyńskim.

przeniósł w stan spoczynku na własną prośbę:

1. *Feder Rywkę,* nauczycielkę Publicznej Szkoły Powszechnej w Kraśniku, pow. janowskim, z dniem 30 września 1938 r.

przeniósł w stan spoczynku z urzędu:

1. *Średniawę Emilię,* uauczycielkę Publicznej Szkoły Powszechnej w Firleju, pow. lubartowskim.

Inspektor Szkolny Miejski w Lublinie:

przeniósł na własną prośbę z dniem 1 września 1938 r.

1. *Kosiorową Marię,* naucz. publ. szk. powsz. III st. Nr 22 w Lublinie, na równorzędne stanowisko do publicznej szkoły powszechnej III st. Nr 8 w Lublinie.

INSPEKTOR SZKOLNY LUBELSKI

mianował z dniem 1 września 1938 r.

1. *Chmurzyńskiego Józefa,* kontr. naucz. publ szkoły powsz. III st. w Lublinie, pow. lubelskim—tymcz. naucz. publ. szkoły pow. II st. w Bychawce, pow. lubelskim.
2. *Domagalskiego Franciszka,* kontr. naucz. publ. szkoły powsz. II st. w Rozkopaczowie, pow. lubartowskim, tymcz. naucz. publ. szkoły powsz. I st. Antoniówce, pow. lubelskim.
3. *Dumańską Paulinę,* kontr. naucz. publ. szkoły powsz. III st. w Konopnicy, pow. lubelskim — tymcz. naucz. publ. szkoły powsz. st. I w Ludmiłówce, pow. janowskim
4. *Jędrzykiewicza Edwarda,* kontr. naucz. publ. szkoły powsz. Ulanowie, tymcz. naucz. publ. szkoły powsz. st. I w Malińcu, pow. janowskim.
5. *Kanię Adama,* kontr. naucz. publ. szkoły powsz. st. I w Trzcińcu, pow. lubartowskim tymcz. naucz. tejże szkoły
6. *Kaszubę Mariana,* kontr. naucz. publicz. szkoły powsz. st. II w Krężnicy Jarej, pow. lubelskim — tymcz. naucz. publ. szkoły powsz. I st. w kol. Krzczonów cz. III, pow. lubelskim.
7. *Kołtuna Józefa,* kontr. naucz. publ. szkoły powsz. III st. w Motyczu wsi, pow. lubelskim—tymcz. naucz. publ. szkoły powsz. I st. w Skrobowie, pow. lubartowskim.
8. *Kowalczykową Helenę,* kontr. naucz. publ. szkoły powsz. I st. w Trębaczowie, pow. lubelskim—tymcz. naucz. publ. szkoły powszechnej II st. w Ostrówku, pow. lubelskim.
9. *Kozikównę Stanisławę,* kontr. naucz. publ. szkoły powsz. I st. w Blinowie cz. I, pow. janowskim—tymcz. naucz. publ. szkoły powsz. I st. w Suchej Wólce, pow. janowskim.
10. *Koszałkę Henryka,* kontr. naucz. publ. szkoły powsz. III st. w Lublinie, pow. lubelskim—tymcz. naucz. publ. szkoły powsz. I st. w Żabiej Woli, pow. lubelskim.
11. *Łopatkównę Zofię,* kontr. naucz. publ. szkoły powsz. III st. w Lublinie, tymcz. naucz. publ. szkoły powsz. III st. w Firleju, pow. lubartowskim.
12. *Majewską Eugenię,* kontr. naucz. publ. szkoły powsz. I st. w Stoczku, tymcz. nauczyc. publ. szkoły powsz. II st. w Wolicy, pow. lubartowskim.

13. *Osemlaka Adolfa*, kontr. naucz. publ. szkoły powsz. I st. w Majd. Skrzynieckim, pow. lubelskim—tymcz. naucz. publ. szkoły powszech. I st. w Natalinie, pow. janowskim.

14. *Pietrzakównę Jadwigę*, kontr. naucz. publ. szkoły powsz. I st. w Skrobowie, pow. lubartowskim — tymcz. naucz. publ. szkoły powsz. I st. w Moczydłach, pow. lubartowskim.

15. *Podbilskiego Tadeusza*, nieetat. naucz. publ szkoły powsz. II st. w Osmolicach, pow. lubelskim — tymcz. naucz. publ. szkoły powsz. II st. w Boiskach, pow. janowskim.

16. *Porębskiego Stanisława*, naucz. kontr. publ· szkoły powsz. II st. w Pałecznicy, pow. lubartowskim—tymcz. naucz. publ. szkoły powsz. I st. w Mejznerzynie, pow. lubartowskim.

17. *Pierzchalską Emilię*, kontr. naucz. publ. szkoły powsz. II st. w Lipie, pow. janowskim, tymcz. naucz. publ. szkoły powsz. I st. w Ugorach, pow. janowskim.

18. *Przeobrażeńską Stanisławę*, kontr. naucz. publ. szkoły powsz. III st. w Rurach, pow. lubelskim — tymcz. naucz. publ. szkoły powsz. II st. w Wyżnicy Wyżniance, pow. janowskim.

19. *Sanetrową Antoninę*, kontr. naucz. publ. szkoły powsz. I st. w Wolicy, pow. janowskim—tymcz. naucz. tejże szkoły.

20. *Sapińską Urszulę*, kontr. naucz. publ. szkoły powsz. III st. w Lublinie, pow. lubelskim—tymcz. naucz. publ. szkoły powsz. II st. w Lipie, pow. janowskim.

21. *Setlakównę Zofię*, kontr. naucz. publ. szkoły powsz. III sz. w Czemiernikach, pow. lubartowskim, tymcz. naucz. publ. szkoły powsz. III st. w Firleju, pow. lubartowski.

22. *Srebrównę Bronisławę*, kontr. naucz. publ. szkoły powsz. III st. w Kozłówce, pow. lubartowskim—tymcz. naucz. publ. szkoły powsz. st. I w kol. Rzeczyca, pow. janowskim.

23. *Steinerta Brunona*, kontr. naucz. publ. szkoły powsz. w Piotrkowie, pow. lubelskim tymcz. naucz. publ. szkoły powsz. st. I w kol. Gałęzów, pow. lubelskim.

24. *Wawryniuka Franciszka*, kontr. naucz. publ. szkoły powsz. III st. w Annopolu, pow. janowskim—tymcz. naucz. publ. szkoły powsz. st. I w Ciechocinie, pow. janowskim.

25. *Wojtkowską Helenę*, kontr. naucz. publ. szkoły powsz. st. II w Jabłonnie, pow. lubelskim—tymcz. naucz. publ. szkoły pow. st. III w Rechcie, pow. lubelskim.

26. *Załuskiego Leona*, naucz. nieetat. publ. szkoły powsz. st. I w Czechowie Sławinku, pow. lubelskim—tymcz. naucz. publ. szkoły powsz. III st. w Puchaczowie, pow. lubelskim.

27. *Rządkowską Wandę*, kontr. naucz. publ. szkoły powsz. III st. w Lublinie, tymcz. naucz. publ. szkoły powsz. II st. w Pałecznicy, pow. lubartowskim.

przeniósł na własną prośbę z dniem 1 września 1938 r.

1. *Andrzejukową Florentynę*, naucz. publ. szjoły powsz. II st. w Januszówce, pow. lubartowskim, na równorzędne stanowisko do publ. szkoły powsz. III st. w Michowie, pow. lubartowskim.

2. *Bartnicką Marię*, naucz. publ. szkoły powsz II st. w Dysie, pow. lubartowskim na równorzędne stanowisko do publ. szkoły powsz. II st. w Rudniku, pow. janowskim.

3. *Bartnickiego Ignacego*, naucz. publ. szkoły powsz. st. I w Moczydłach Starych, na równorzędne stanowisko do publ. szkoły powsz. st. III w Zdziechowicach, pow. janowskim.

4. *Burkównę Janinę*, naucz. publ. szkoły pow. st. III we Wzgórzu, pow. lubelskim, na równorzędne stanowisko do publ. szkoły powsz. st. III w Łęcznie, pow. lubartowskim.

5. *Czerny Helenę*, naucz. publ. szkoły powsz. st. I w Kowalinie, pow. janowskim—na równorzędne stanowisko do publ. szkoły powsz. st. I w Kalinówce, pow. lubelskim.

6. *Dojasia Floriana*, naucz. publ. szkoły pow. st. III w Rozkopaczewie, pow. lubartowskim—na równorzędne stanowisko do publ szkoły powsz. st. III w Czermienikach, pow. lubartowskim.

7. *Dudkowską Helenę*, naucz. publ. szkoły powsz. st. I w Mejznerzynie, pow. lubartowskim—na równorzędne stanowisko do publ. szkoły powsz. st. I w Majdanie Skrzynieckim, pow. lubelskim.

8. *Filipka Józefa*, naucz. publ. szkoły powsz. st. I w Majdanie Bobowskim, pow. janowskim—na równorzędne stanowisko do publ. szkoły powsz. st. III w Chrzanowie, pow. janowskim.

9. *Fornalową Bronisławę*, naucz. publ. szkoły powsz. st. I w Suchej Wólce, pow. janowskim na równorzędne stanowisko do publ. szkoły powsz. st. I w Kowalinie, pow. janowskim.

10. *Gościńską Zofię*, naucz. publ. szkoły powsz. st. III w Piaskach na równorzędne stanowisko do publ. szkoły powsz. st. III w Bystrzejowicach, pow. lubelskim.

11. *Grędzińskiego Aleksandra*, naucz. publ. szkoły powsz. st. II w Ostrówku, pow. lubelskim — na równorzędne stanowisko do publ. szkoły powsz. st. III w Annopolu, pow. janowskim.

12. *Jabłońskiego Henryka*, naucz. publ. szkoły powsz. st. I w Ciechocinie, pow. janowskim na równorzędne stanowisko do publ. szkoły powsz. Nr 2 w Kraśniku, pow. janowskim.

13. *Jadwińskiego Stanisława*, naucz. publ. szkoły powsz. st. I w kol. Gałęzów, pow. lubelskim—na równorzędne stanowisko do publ szkoły powsz. st. II w Ostrówku, pow. lubelskim.

14. *Janickiego Zygmunta*, naucz. publ. szkoły powsz. st. I w Natalinie, pow, janowskim na równorzędne stanowisko do publ. szkoły powsz. st. III w Wólce, pow. lubelskim.

15. *Jaślanównę Marię*, naucz. publ. szkoły powsz. st. I w Brzozówce, pow. janowskim—na równorzędne stanowisko do publ szkoły powsz. st. III Nr 1 w Kraśniku.

16. *Kacperskiego Witolda*, p. o. kier. publ. szkoły powsz. st. III Nr 1 w Janowie Lubelskim na równorzędne stanowisko do publ. szkoły powsz. st. II w Sławinku, pow. lubelskim

17. *Kacperską Martę*, naucz. publ. szkoły pow. st. III Nr 2 w Janowie, na równorzędne stanowisko do publ. szkoły powsz. st. III w Bystrzejowicach, pow. lubelskim.

18. *Kowalczyka Wacława*, naucz. publ. szkoły powsz. st. I w Trębaczowie na równorzędne stanowisko do publ. szkoły powsz. st. III w Milejowie, pow. lubelskim.

19. *Kowalską Marię*, naucz. publ. szkoły pow. st. II w Rudniku, pow. janowskim, na równorzędne stanowisko do publ. szkoły powsz st. III w Ratoszynie, pow. lubelskim.

20. *Kurowskiego Jana*, naucz. publ. szkoły powszechnej st. III w Puchaczowie, pow. lubelskim na równorzędne stanowisko do publ. szkoły powsz. st. III w Świdniku, pow. lubelskim.

21. *Kusyka Alrksandra*, naucz. publ. szkoły powsz. st. I w Majdynie Skrzynieckim na równorzędne stanowisko do publ. szkoły powsz. st. II w Mariance, pow. lubelskim.

22. *Krawczykową Leokadię*, naucz. publ. szkoły powsz. st. I w Ładzie, pow. janowskim—na równorzędne stanowislko do publ. szkoły powsz. st. I w Malinie, pow. janowskim.

23. *Kleiner Aleksandrę*, naucz. publ. szkoły powsz. st. I w Marysinie, pow. lubelskim—na równorzędne stanowisko do publ. szkoły powsz. w Puchaczowie, pow. lubelskim.

24. *Łazarukównę Józefę*, naucz. publ. szkoły powsz. st. I w Grondach, pow. lubelskim—na równorzędne stanowisko do publ. szkoły powsz. st. III we Wzgórzu, pow. lubelskim.

25. *Łójową Helenę*, naucz. publ. szkoły powsz. st. I w Zakrzówku wsi, pow. janowskim—na równorzędne stanowisko do publ. szkoły powsz. st. III w Zaklikowie, pow. janowskim.

26. *Mazurkiewiczową Katarzynę*, naucz. publ. szkoły powsz. st. III w Bystrzejowicach, pow. lubelskim—na równorzędne stanowisko do publ. szkoły powsz. st. III Nr 2 w Janowie lubelskim.

27. *Machowiczową Michalinę*, naucz. publ. szkoły powsz. st. I w Giełczwi, pow. lubelskim—na równorzędne stanowisko do publ. szkoły powsz. st. I w Grondach, pow. lubelskim.

28. *Misterka Wacława*, naucz. publ. szkoły powsz. st. I w Maliniu, pow. janowskim—na równorzędne stanowisko do publ. szkoły powsz. st. III w Wierzchowiskach, pow. janowskim.

29. *Mellera Władysława*, naucz. publ. szkoły powsz. st. I w kol. Rzeczycy, pow. janowskim—na równorzędne stanowisko do publ szkoły powsz. st. III w Zaklikowie, pow. janowskim.

30. *Mydlewską Michalinę*, naucz. publ. szkoły powsz. st. III w Wierzchowislkach, pow. janowskim—na równorzędne stanowisko do publ. szkoły powsz. st. I w Ładzie, pow. janowskim.

31. *Pietrasową Eugenię*, naucz, publ. szkoły powsz. st. III w Zakrzówku, pow. janowskim—na równorzędne stanowisko do publ szkoły powsz. st. I w Mieczysławce, pow. lubartowskim.

32. *Piotrowicz Stefanię*, naucz. publ. szkoły powsz. st. II w Woli Gałęzowskiej, pow. lubelskim— na równorzędne stanowisko do publ. szkoły powsz. st. I w Zawadowie, pow. lubelskim.

33. *Pidka Feliksa*, naucz. publ. szkoły powsz. st. I w Zaraszowie, pow. lubelskim—na równorzędne stanowisko do publ. szkoły powsz. st. I w Giełczwi, pow. lubelskim.

34. *Prynkiewicza Władysława*, naucz. publ. szkoły powsz. st. II w Kłodnicy, pow. janowskim—na równorzędne stanowisko do Publ. szkoły powsz. st. I w Załuczu, pow. lubelskim.

35. *Rutkowskiego Feliksa*, naucz. publ. szkoły powsz. st. I w Załuczu, pow. lubelskim—na równorzędne stanowisko do publ. szkoły powsz. st. II w Kłodnicy, pow. janowskim.

36. *Skwarzyńskiego Józefa*, naucz. publ. szkoły powsz. st. III w Firleju, pow. lubartowskim na równorzędne stanowisko do publ. szkoły powsz. st. II w Januszówce, pow. lubartowskim.

37. *Sadaja Henryka*, naucz. publ. szkoły powsz st. I w Antonówce, pow. lubelskim—na równorzędne stanowisko do publ. szkoły powsz. st. I w Marysinie, pow. lubelskim.

38. *Siemieńca Walentego*, naucz. publ. szkoły powsz. st. III w Modliborzycach, pow. janowskim—na równorzędne stanowisko do publ. szkoły powsz. st. II w Budzyniu, pow. janowskim.

39. *Sowińską Antoninę*, naucz. publ. szkoły powsz. st. I w Ludmiłówce, pow. janowskim—na równorzędne stanowisko do publ szkoły powsz. st. I w Sosnowej Woli, pow. janowskim.

40. *Wąchałę Stanisława*, naucz. publ. szkoły powsz. st. III w Rechcie, pow. lubelskim—na równorzędne stanowisko do publ. szkoły powsz. st. II w Jabłonnie.

41. *Wanatową Helenę*, naucz. publ. szkoły powsz. st. I w Sosnowej Woli, pow. janowskim—na równorzędne stanowisko do publ szkoły powsz. st. II w Dysie, pow. lubartowskim.

42. *Wołoszynównę Łucję*, naucz. publ. szkoły powsz. st. I w Ugorach, pow. janowskim—na równorzędne stanowisko do publ. szkoły powsz. st. I w Trębaczowie, pow. lubrlskim.

43. *Wojtala Stanisława*, naucz. publ. szkoły powsz. st. I w Kosarzewie Dolnym, pow. lubelskim—na równorzędne stanowisko do publ. szkoły powsz. st. I w Trębaczowie, pow. lubelskim.

44. *Wielochowską Alfredę*, naucz. publ. szkoły powsz. st. III w Zaklikowie—na równorzędne stanowisko do publ. szkoły powsz. st. III w Zakrzówku, pow. janowskim.

Zmarli:

1. *Dębniakowa Leontyna*, nauczycielka publ. szkoły powszechnej II st. w Wyżnicy, pow. janowski, dnia 9 lipca 1938 r.

2. *Dudek Józef*, kierownik publ. szkoły powsz. w Sobianowicach, pow. lubelskim, dnia 3 sierpnia 1938 r.

INSPEKTOR SZKOLNY W PUŁAWACH:

mianował z dniem 1 września 1938 r.

1. *Tuszyńskiego Lucjana*, nauczyc. płatnego od godzin publ. szkół powsz. II st. w Komaszycach i Pusznie Godowskim, pow. puławskim tymcz. nauczyc. publ. szkoły powsz. I st. w Składowie, pow. puławskim.

2. *Hermachównę Stanisławę*, kontr. nauczyc. publ. szkoły powsz. I st. w Nowej Wsi, pow. sokołowskim, tymcz. nauczyc. publ. szkoły powsz. I st. w Niwie, pow. puławskim.

3. *Świtalską Marię*, kontr. nauczyc. publ. szkoły powsz. III st. w Garwolinie, tymcz. nauczyc. publ. szkoły powsz. III st. w Nałęczowie pow. puławskim.

4. *Lenczewską Wandę*, kontr. nauczyc. publ. szkoły powsz. III st. w Końskowoli, pow. puławskim, tymcz. nauczyc. publ. szkoły powsz. II st. w Rogowie, pow. puławskim.

5. *Kopyta Teofila*, kontr. nauczyc. publ. szkoły powsz. I st. w Dobrem, pow. puławskim, tymcz. nauczyc. publ. szkoły powsz. III st. w Wąwolnicy, pow. puławskim.

6. ks. *Pelczara Tadeusza*, naucz. religii płatnego od godzin w publ. szkole powsz. III st. w Opolu, pow. puławskim, tymcz. nauczyc. religii publ. szkoły powsz. III st. Nr 2 w Opolu, pow. puławskim.

7. *Stelmachównę Wiktorię*, kontr. nauczyc. szkoły powsz. I st. w Brodnicach, pow. puławskim, tymcz. naucz. publ. szkoły powsz. I st. w Spławach, pow. puławskim.

8. *Biłozorową Stanisławę*, naucz. kontr. publ. szkoły powsz. I st. w Niwie, pow. puławskim, tymcz. naucz. publ. szkoły powsz. I st. w Żerdzi, pow. puławskim.

9. *Smulską Helenę*, kontr. naucz. publ. szkoły powsz. III st. w Kurowie, pow. puławskim, tymcz. nauczyc. publ. szkoły powsz. II st. w Braciejowicach, pow. puławskim.

10. *Pacanównę Irenę*, kontr. nauczyc. publ. szkoły powsz. I st. w Borysowie, pow. puławskim, tymcz. nauczyc. publ. szkoły powsz. I st. w Zofiance, pow. puławskim.

11. *Rzepczankę Karolinę*, kontr. naucz. publ. szkoły powsz. III st. w Końskowoli, pow. puławskim, tymcz. nauczyc. publ. szkoły powsz. I st. w Cwiętalce, pow. puławskim.

12. *Długosza Władysława*, kontr. nauczyc. szkoły powsz. III st. w Końskowoli, tymcz. nauczyc. publ. szkoły powsz. III st. w Kluczkowicach, pow. puławskim.

13. *Nowicką Marię*, kontr. nauczyc. publ. szkoły powsz. I st. w Spławach, pow. puławsskim, tymcz. nauczyc. publ. szkoły powsz. I st. w Bielsku pow. puławskim.

14. *Sieczkowskiego Mariana*, naucz. kontr. publ. szkoły powsz. Nr 1 st. III w Parysosowie, pow. garwolińskim, tymcz. naucz. publ. szkoły powsz. II st. w Siewalce. pow. puławskim.

15. *Kamelankę Helenę*, kontr. naucz. publ. szkoły powsz. III st. w Nałęczowie, pow. puławskim, tymcz. nauczyc. publ. szkoły powsz. III st. w Końskowoli, pow. puławskim.

16. *Miakiszównę Helenę*, kontr. nauczyc. publ. szkoły powsz. Nr 3 III st. w Puławach, tymcz. nauczyc. publ. szkoły powsz. III st. w Kurowie, pow. puławskim.

17. *Zającównę Justynę*, kontr. nauczyc. publ. szkoły powsz. III st. w Końskowoli, pow. puławskim, tymcz. nauczyc. publ. szkoły powsz. II st. w Gródku, pow. puławskim.

18. *Gębalankę Józefę*, kontr. nauczyc. publ. szkoły powsz. II st. w Owni - Wylezinie, pow. garwolińskim, tymcz. nauczyc. publ. szkoły powsz. I st. w Dobrem, pow. puławskim.

19. *Szottową Krystynę*, kontr. naucz. publ. szkoły powsz. III st. w Parysowie, pow. garwolińskim, tymcz. nauczyc. publ. szkoły pow. II st. w Żawitale, pow. garwolińskim.

20. *Serafinową Anielę*, naucz. płatną od godzin szkoły powsz. II st. w Lendzie, pow. garwolińskim,tymcz. nauczyc. publ. szkoły powsz. I st. w Grabowie Ryckim, pow. garwolińskim.

21. *Serzyskową Marię,* kontr. nauczyc. publ. szkoły powsz. w Nowym Prażmowie, pow. grójeckim, tymcz. naucz. publ. szkoły pow. III st. w Górznie, pow. garwolińskim.

przyjął zgłoszenie o dobrowolnym wystąpieniu ze służby z dniem 30 września 1938r.

1. *Nowosadzkiego Franciszka,* nauczyc. publ. szkoły powsz. II stopnia w Idalinie, pow. puławskim.

INSPEKTOR SZKOLNY W ZAMOŚCIU

mianował z dniem 1 września 1938 r.

1. *Błaszczaka Michała,* kontraktowego nauczyciela publ. szkoły powszechnej II stopnia Nr 1 w Biłgoraju, tymczasowym nauczycielem publicznej szkoły powszechnej I stopnia w Szelidze, pow. biłgorajskim.
2. *Bryla Czesława,* kontraktowego nauczyciela publ. szkoły powszechnej II stopnia w Łopienniku Dolnym, pow. krasnostawskim, tymczasowym nauczycielem publicznej szkoły powsz. III stopnia w Łukowej, pow. biłgorajskim.
3. *Ciastułę Czesława,* kandydata zawodu nauczycielskiego, tymczasowym nauczycielem publicznej szkoły powszechnej I st. w Szorcówce, pow. zamojskim.
4. *Chmurzankę Stanisławę Marię,* kontraktową nauczycielkę publicznej szkoły powsz. II stopnia w Zdanowie, pow. zamojskim, tymczasową nauczycielką publicznej szkoły powszechnej I stopnia w Bidaczowie, pow. biłgorajskim.
5. *Gołębiowską Janinę,* kontraktową nauczycielkę publicznej szkoły powsz. II stopnia w Płonce, pow. krasnowstawskim, tymczasową nauczycielką tejże szkoły.
6. *Grudnia Bolesława,* kontraktowego nauczyciela publicznej szkoły powsz. I stopnia w Wierzbiu, pow. zamojskim, tymczasow. nauczycielem publ. szkoły powszechnej I stopnia w Uściu, pow. biłgorajskim.
7. *Gutkowskiego Tomasza,* kontraktowego nauczyciela publicznej szkoły powsz. I stopnia w Bukownicy, pow. zamojskim, tymczasowym nauczycielem publicznej szkoły powszechnej II st. w Latyczynie, pow. zamojskim.
8. *Jakubczaka Stefana,* kandydata zawodu nauczycielskiego, tymczasowym nauczycielem publicznej szkoły powszechnej II st. w Rakówce, pow. biłgorajskim.
9. *Kłapę Kazimierza,* kontraktowego nauczyciela publicznej szkoły powszechnej III st. w Gorajcu, pow. zamojskim, tymczasowym nauczycielem publicznej szkoły powsz. I st. w Karolówce, pow. biłgorajskim.
10. *Kormańską Elżbietę,* kontraktową nauczycielkę publicznej szkoły powsz. III stopnia w Skierbieszowie, pow. zamojskim, tymczasową nauczycielką publicznej szkoły powszechnej II stopnia Nr 2 w Aleksandrowie, pow. biłgorajskim.
11. *Łojka Józefa,* kontraktowego nauczyciela publ. szkoły powszechnej III stopnia Nr 2 w Zamościu, tymczasowym nauczycielem publicznej szkoły powszechnej II stopnia w Dębowcu, pow. zamojskim.
12. *Michaluka Tadeusza,* kontraktowego nauczyciela publicznej szkoły powszechnej III stopnia Nr 1 w Szczebrzeszynie, pow. zamojskim, tymczasowym nauczycielem publ szkoły powszechnej I stopnia w Mokrem Lipiu, pow. zamojskim.
13. *Olekszyka Edwarda,* kontraktowego nauczyciela publicznej szkoły powszechnej II stopnia w Chmielku, pow. biłgorajskim, tymczasowym nauczycielem publicznej szkoły powszechnej II stopnia w Borowcu, pow. biłgorajskim.
14. *Pajera Zygmunta,* kandydata zawodu nauczycielskiego, tymczasowym nauczycielem publicznej szkoły powszechnej I st. w Olszance, pow. krasnostawskim.
15. *Pańczykową Stanisławę,* kontraktową nauczycielkę publicznej szkoły powsz. I st. w Mokrem Lipiu, pow. zamojskim, tymczysową nauczycielką publicznej szkoły powszechnej III stopnia w Rudniku, pow. krasnostawskiego.
16. *Popławską Zofię,* kontraktową nauczycielkę publicznej szkoły powsz. I stopnia Nr 2 w Wieprzcu, pow. zamojskim, tymczasową nauczycielką tejże szkoły.
17. *Szalaka Zygmunta,* kontraktowego nauczyciela publicznej szkoły powszechnej II st. w Hucisku, pow. biłgorajskim, tymczasowym nauczycielem publicznej szkoły powszechnej I stopnia w Zawadce, pow. biłgorajskim.
18. *Turowską Mariannę,* kontraktową nauczycielkę publicznej szkoły powszechnej III st. Nr 2 w Biłgoraju, tymczasową nauczycielką publ. szkoły powszechnej III st. Nr 1 w Aleksandrowie, pow. biłgorajskim.
19. *Wiśniewską Feliksę,* kontraktową nauczycielkę publicznej szkoły powsz. I stopnia w Tokarach, pow. krasnostawskim, tymczasową nauczycielką publicznej szkoły powszechnej I stopnia w Hoszni Ordynacnackiej, pow. biłgorajskim.
20. *Wójcika Leopolda,* kontraktowego nauczyciela publ. szkoły powszechnej III stopnia w Rybczewicach, pow. krasnowstawskim, tymczasowym nauczycielem publicznej szkoły powsz. I stopnia w Maziarni, pow. biłgorajskim.
21. *Żernicką Wandę Adelę,* kontraktową nauczycielkę publicznej szkoły powszechnej I stopnia w Płusach, pow. biłgorajskim, tymczasową nauczycielką publ. szkoły powszechnej II stopnia w Bukowinie, pow. biłgorajskim.

22. *Żuka Wacława*, kontraktowego nauczyciela publ. szkoły powszechnej II stopnia Nr 3 w Zamościu, tymczasowym nauczycielem publicznej szkoły powszechnej I stopnia w Nowej Wsi, pow. krasnostawskim.

przeniósł na własną prośbę z dniem 1 września 1938 r.

1. *Bednarkównę Katarzynę*, naucz. publ. szk. powsz. III stopn. w Gorzkowie, pow. krasnostawskim, na równorzędne stanowisko do publ. szkoły powsz. III stopn. w Turobinie, pow. krasnostawskim.
2. *Bernasia Tadeusza*, naucz. publ. szkoły powsz. I stopn. w Złośnicy, pow. krasnostawskim, na równorzędne stanowisko do publ. szk. powsz. I stopn. w Biskupiu, pow. krasnostawskim.
3. *Bielakową Kazimierę*, naucz. publ. szkoły powsz. III stopn. Nr 6 w Zamościu, na równorzędne stanowisko do publ. szk. powsz. III stopn. Nr 2 w Zamościu.
4. *Bogdanowiczównę Józefę*, naucz. publ. szk. powsz. III stopn. Nr 1 w Różańcu, pow. biłgorajskim, na równorzędne stanowisko do publ. szk. powsz. II stopn. w Surhowie, pow. krasnostawskim.
5. *Brzyską Marię*, naucz. publ. szk. powsz. I stopn. w Górnikach, pow. zamojskim, na równorzędne stanowisko do publ. szkoły powsz. III stopn. w Hucie Krzeszowskiej, pow. biłgorajskim.
6. *Budową Anielę*, naucz. publ. szk. powsz. II stopn. w Bukowinie, pow. biłgorajskim, na równorzędne stanowisko do publ. szk. powsz. III stopn. w Hucie Krzeszowskiej, pow. biłgorajskim.
7. *Cichoszównę Anielę*, naucz. publ. szk. powsz I stopn. w Starej Hucie, pow. zamojskim, na równorzędne stanowisko do publ. szk. powsz. II stopn. w Ruszowie, pow. zamojskim.
8. *Cyganową Helenę*, naucz. publ. szk. powsz. I stopn. w Hucisku, pow. zamojskim, na równorzędne stanowisko do publ. szkoły powsz. I stopn. w Górnikach, pow. zamojskim.
9. *Czuka Ludwiak*, naucz. publ. szk. powsz. II stopn. w Latyczynie, pow. zamojskim, na równorzędne stanowisko do publ. szk. powsz. III stopn. w Józefowie, pow. biłgorajskim.
10. *Denisa Piotra*, naucz. publ. szk. powsz. III stopn. Nr 1 w Różańcu, pow. biłgorajskim, na równorzędne stanowisko do publ. szk. powsz. III stopn. Nr 2 w Tarnogrodzie, pow. biłgorajskim.
11. *Denisową Zofię*, naucz. publ. szk. powsz. III stopn. Nr 1 w Różańcu, pow. biłgorajskim, na równorzędne stanowisko do publ. szk. powsz. III stopn. Nr 2 w Tarnogrodzie, pow. biłgorajskim.
12. *Dolinową Stefanię*, naucz. publ. szk. powsz. II stopn. w Olchowcu Wsi, pow. krasnostawskim, na równorzędne stanowisko do publ. szkoły powszechnej II stopn. w Łopienniku Dolnym, pow. krasnostawskim.
13. *Dudkową Anielę*, naucz. publ. szk. powsz. III stopn. w Rudniku, pow. krasnostawskim, na równorzędne stanowisko do publ. szk. powsz. II stopn. w Tereszpolu Kukiełkach, pow. zamojskim.
14. *Frączkównę Janinę*, naucz. publ. szkoły powsz. II stopn. w Rakówce, pow. biłgorajskim, na równorzędne stanowisko do publ. szkoły powsz. I stopn. w Jędrzejówce pów. biłgorajskim.
15. *Gładyszową Józefę*, naucz. publ. szk. powsz. I stopn. w Brzezinach, pow. biłgorajskim, na równorzędne stanowisko do publ. szk. powsz. I stopn. w Sokołówce, pow. biłgorajskim.
16. *Gorczycką Marię*, naucz. publ. szk. powsz. II stopn. w Łabuńkach, pow. zamojskim, na równorzędne stanowisko do publ. szk. powszechnej II stopn. w Starej Hucie, pow. zamojskim.
17. *Górską Kązimierę*, naucz. publ. szk. powsz. II stopn. w Wierzbicy, pow. krasnostawskim, na równorzędne stanowisko do publ. szkoły powsz. III stopn. w Zamchu, pow. biłgorajskim.
18. *Gruszkę Edmunda*, naucz. publ. szkoły powsz. II stopn. w Obszy, pow. biłgorajskim, na równorzędne stanowisko do publ. szkoły powsz. II stopn. w Majdanie Nepryskim, pow. zamojaskim.
19. *Grynasiukową Barbarę*, naucz. publ. szk. powsz. II stopn. Nr 4 w Zamościu, na równorzędne stanowisko do publ. szkoły powsz II stopn. w Jarosławcu pow. zamojskim.
20. *Jabłońską Kazimierę*, naucz. publ. szkoły powsz. II stopn. Nr 2 w Aleksandrowie, pow. biłgorajskim, na równorzędne stanowisko do publ. szkoły powsz. I stopn. w Majdanie Sitanieckim, pow. zamojskim.
21. *Karwanową Marię*, naucz. publ. szk. powsz. III stopn. Nr 2 w Tarnogrodzie, pow. biłgorajskim, na równorzędne stanowisko do publ. szkoły powsz. III stopn. Nr 1 w Tarnogrodzie, pow. biłgorajskim.
22. *Krawczyka Tadeusza*, naucz. publ. szkoły powsz. II stopn. w Oleśnikach, pow. krasnostawskim, na równorzędne stanowisko do publ. szkoły powsz. III stopn. w Fajsławicach, pow. krasnostawskim.
23. *Krzaczka Stefana*, naucz. publ. szk. powsz. I stopn. w Karolówce, pow. biłgorajskim, na równorzędne stanowisko do publ. szk. powsz. II stopn. w Hucisku, pow. biłgorajskim.
24. *Kazanowskiego Józefa*, naucz. publ. szk. powsz. II stopn. w Surhowie, pow. krasno-

stawskim, na równorzędne stanowisko do publ. szkoły powsz. II stopn. w Zagrodzie, pow. krasnostawskim.

25. *Kawecką Marię*, naucz. publ. szk. powsz. I stopn. w Tarnowoli, pow. biłgorajskim, na równorzędne stanowisko do publ. szk. powsz. III stopn. w Krasnobrodzie, pow. zamojski.

26. *Kaszową Genowefę*, naucz. publ. szk. powsz. II stopn. w Czarnymstoku, pow. zamojskim, na równorzędne stanowisko do publ. szkoły powsz. I stopn. w Sułowie, pow. zamojskim.

27. *Książkową Czesławę*, naucz. publ. szkoły powsz. III stopn. w Sobieskiej Woli, pow. krasnostawskim, na równorzędne stanowisko do publ. szkoły powszechnej II stopn Nr 2 w Żółkiewce, pow. krasnostawskim.

28. *Klebana Mariana*, naucz. publ. szk. powsz. I stopn. w Szelidze, pow. biłgorajskim, na równorzędne stanowisko do publ. szkoły powsz. II stopn. w Wierzbicy, pow. krasnostawskim.

29. *Kicińskiego Bronisława*, naucz. publ. szk. powsz. I stopn. w Jędrzejówce, pow. biłgorajskim, na równorzędne stanowisko do publ. szkoły powsz. II stopn. w Olchowcu, pow. krasnostawskim.

30. *Kicińską Reginę*, naucz. publ. szk. powsz. I stopn. w Jędrzejówce, pow. biłgorajskim, na równorzędne stanowisko do publ. szkoły powsz. III stopn. w Borowie, pow. krasnostawskim.

31. *Kimaka Stefana*, naucz. publ. szk. powsz. III stopn. w Łukowej, pow. biłgorajskim, na równorzędne stanowisko do publ. szkoły powsz. III stopn. Nr 1 w Różańcu, pow. biłgorajskim.

32. *Kustodowicza Tadeusza*, naucz. publ. szk. powsz. III stopn. w Pilaszkowicach, pow. krasnostawskim, na równorzędne stanowisko do publ. szkoły powsz. III stopn. w Rybczewicach, pow. krasnostawskim.

33. *Kustodowiczową Marię*, naucz. publ. szk. powsz. III stopn. w Pilaszkowicach, pow. krasnostawskim, na równorzędne stanowisko do publ. szkoły powszechnej III st. w Rybczewicach, pow. krasnostawskim.

34. *Lenartowicza Stefana*, naucz. publ. szkoły powsz. I stopn. w Maziarni, pow. biłgorajskim, na równorzędne stanowisko do publ. szkoły powsz. I stopn. w Źrebcach, pow. zamojskim.

35. *Lentowiczównę Władysławę*, nazcz. publ. szk. powsz. I stopn. w Starej Hucie, pow. zamojskim, na równorzędne stanowisko do publ. szkoły powsz. I stopn. w Gruszczce Dużej, pow. zamojskim.

36. *Mazurka Bronisława*, naucz. publ. szkoły powsz. I stopn. w Zawadce, pow. biłgorajskim, na równorzędne stanowisko do publ. szkoły powsz. I stopn. w Jędrzejówce, pow. biłgorajskim.

37. *Mrazek Lucynę*, naucz. publ. szk. powsz. III stopn. w Hucie Krzeszowskiej, pow. biłgorajskim, na równorzędne stanowisko do publ. szkoły powsz. I stopn. w Nakliku, pow. biłgorajskim.

38. *Miazgową Helenę*, naucz. publ. szk. powsz. I stopn. w Sokołówce, pow. biłgorajskim, na równorzędne stanowisko do publ. szkoły powsz. I stopn. w Tarnowoli, pow. biłgorajskim.

39. *Możdżeniową Stefanię*, naucz. publ. szkoły powsz. I stopn. w Janówce, pow. zamojskim, na równorzędne stanowisko do publ. szkoły powsz. II stopn. w Łabuńkach, pow. zamojskim.

40. *Myrdę Jana*, naucz. publ. szkoły powsz. II stopn. w Łopienniku Dolnym, pow. krasnostawskim, na równorzędne stanowisko do publ. szkoły powszechnej III stopn. w Sobieskiej Woli, pow. krasnostawskim.

41. *Myrdową Eugenię*, naucz. publ. szk. powsz. II stopn. w Łopienniku Dolnym, pow. krasnostawskim, na równorzędne stanowisko do publ. szkoły powsz. III stopn. w Sobieskiej Woli, pow. krasnostawskim.

42. *Nowaka Antoniego*, naucz. publ. szk. powsz. I stopn. w Hoszni Ordynackiej, pow. biłgorajskim, na równorzędne stanowisko do publ. szkoły powsz. II stopn. Nr 2 w Różańcu, pow. biłgorajskim.

43. *Nowakową Stefanię*, naucz. publ. szkoły powsz. I stopn. w Hoszni Ordynackej, pow. biłgorajskim, na równorzędne stanowisko do publ. szkoły powsz. II stopn. Nr 2 w Różańcu, pow. biłgorajskim.

44. *Olszewskiego Kazimierza*, naucz. publ. szk. powsz. II stopn. w Borowcu, pow. biłgorajskim, na równorzędne stanowisko do publ. szkoły powsz. I stopn. w Spławach, pow. krasnostawskim.

45. *Ostrowską Rozalię*, naucz. publ. szk. powsz. III stopn. w Turobinie, pow. krasnostawskim, na równorzędne stanowisko do publ. szkoły powsz. III stopn. w Gorzkowie, pow. krasnostawskim.

46. *Padyjasa Stefana*, naucz. publ. szk. powsz. III stopn. w Łabuniach, pow. zamojskim, na równorzędne stanowisko do publ. szk. powsz. III stopn. w Siedliskach, pow. krasnostawskim.

47. *Pajączka Tadeusza*, naucz. publ. szk. powsz. I stopn. w Uściu, pow. biłgorajskim, na równorzędne stanowisko do publ. szkoły powsz. III stopn. w Goraju, pow. biłgorajskim.

48. *Pańczyka Jana*, naucz. publ. szk. powsz. III stopn. Nr 1 w Krasnymstawie, na równorzędne stanowisko do publ. szkoły powsz III stopn. w Rudniku, pow. krasnostawskim.

49. *Piczajkę Jana*, naucz. publ. szk. powsz. I stopn. w Olszance, pow. krasnostawskim,

na równorzędne stanowisko do publ. szkoły powszechnej III stopn. w Pilaszkowicach, pow. krasnostawskim.

50. *Polaka Wojciecha*, naucz. publ. szk. powsz. III stopn. w Józefowie, pow. biłgorajskim, na równorzędne stanowisko do publ. szk. powsz. I stopn. w Złośnicy, pow. krasnostawski.

51. *Puszkównę Stefanię*, naucz. publ. szkoły powsz. I stopn. w Nowej Wsi, pow. krasnostawskim, na równorzędne stanowisko do publ. szkoły powsz. I stopn. w Brzezinach, pow. biłgorajskim.

52. *Ropkównę Janinę*, naucz. publ. szk. powsz. III stopn. Nr 1 w Biłgoraju, na równorzędne stanowisko do publ. szkoły powsz. III stopn. Nr 2 w Biłgoraju, pow. biłgorajskim.

53. *Rybakównę Genowefę*, naucz. publ. szkoły powsz. I stopn. w Biskupiu, pw. krasnostawskim, na równorzędne stanowisko do publ. szkoły powsz. I stopn. w Gilowie, pow. krasnostawskim.

54. *Sacharuka Eugeniusza*, naucz. publ. szkoły powsz. III stopn. Nr 2 w Tarnogrodzie, pow. biłgorajskim, ny równorzędne stanowisko, do publ. szkoły powsz. II stopn. w Oleśnikach, pow. krasnostawskim.

55. *Szwarnowską Anielę*, naucz. publ. szk. pow. II stopn. w Jarosławcu, pow. zamojskim, na równorzędne stanowisko do publ. szk. powsz. II stopn. Nr 4 w Zamościu.

56. *Sernicką Marię*, naucz. publ. szk. powsz. III stopn. Nr 1 w Krasnymstawie, na równorzędne stanowisko do publ. szkoły powsz III stopn. Nr 5 w Krasnymstawie.

57. *Szczepańską Stanisławę*, naucz. publ.szkoły powsz. II stopn. w Siedliskach, pow. zamojskim, na równorzędne stanowisko do publ. szkoły powsz. III stopn. Nr 2 w Tarnogrodzie, pow. biłgorajskim.

58. *Stępkowską Eugenię*, naucz. publ. szk. pow. I stopn. w Źrebcach, pow. zamojskim, na równorzędne stanowisko do publ. szkoły powsz. II stopn. w Czarnymstoku, pow. zamojskim.

59. *Stępkowskiego Bolesława*, naucz. publ. szk. powsz. I stopn. w Sułowie, pow. zamojskim na równorzędne stanowisko do publ. szk. powsz. II stopn. w Czarnymstoku, pow. zamojskim.

60. *Stefankową Reginę*, naucz. publ. szkoły powsz. III stopn. Nr 1 w Aleksandrowie, pow. biłgorajskim, na równorzędne stanowisko do publ. szkoły powsz. I stopn. w Podwysokiem, pow. zamojskim.

61. *Szewczuka Józefa*, naucz. publ. szk. powsz. III stopn. Nr 6 w Zamościu, na równorzędne stanowisko do publ. szkoły powsz. III stopn. Nr 2 w Zamościu.

62. *Śliwównę Marię*, naucz. publ. szk. powsz. I stopn. w Majdanie Sitanieckim, pow. zamojskim, na równorzędne stanowisko do publ. szkoły powwsz. III stopn. w Lipsku, pow. zamojskim.

63. *Struka Jana*, naucz. publ. szkoły powsz. I stopn. w Podwysokiem, pow. zamojskim, na równorzędne stanowisko do publ szkoły powsz. II stopn. w Bończy, pow. krasnostawskim.

64. *Słupskiego Władysława*, naucz. publ. szk. powsz. III stopn. w Niedzieliskach, pow. zamojskim, na równorzędne stanowisko do publ. szkoły powsz. II stopn. w Zdanowie, pow. zamojskim.

65. *Schumerównę Stefanię*, naucz. publ. szk. powsz. III stopn. Nr 6 w Zamościu, na równorzędne stanowisko do publ. szkoły powsz III stopn. Nr 2 w Zamościu.

66. *Tukiendorfa Jana*, naucz. publ. szk. powsz. III stopn. Nr 2 w Tarnogrodzie, pow. biłgorajskim, na równorzędne stanowisko do publ. szk. powsz. II stopn. w Siedliskach, pow. zamojskim.

67. *Tukiendorfową Julję*, naucz. publ. szkoły powsz. III stopn. Nr 1 w Tarnogrodzie, pow. biłgorajskim, na równorzędne stanowisko do publ. szkoły powsz. III stopn. w Siedliskach, pow. zamojskim.

68. *Tura Stanisława*, naucz. publ. szk. powsz. II stopn. w Tereszpolu Kukiełkach, pow. zamojskim, na równorzędne stanowisko do publ. szkoły powsz. III stopn. w Niedzieliskach, pow. zamojskim.

69. *Turową Jadwigę*, naucz. publ. szk. powsz. II stopn. w Tereszpolu Kukiełkach, pow. zamojskim, na równorzędne stanowisko do publ. szkoły powsz. III stopn. w Niedzieliskach, pow. zamojskim.

70. *Wajlera Stanisława*, naucz. publ. szkoły powsz. III stopn. w Zamchu, pow. biłgorajskim, na równorzędne stanowisko do publ. szkoły powsz. II stopn. w Starej Hucie, pow. zamojskim.

71. *Wajlerową Zofię*, naucz. publ. szk. powsz. III stopn. w Zamchu, pow. biłgorajskim, na równorzędne stanowisko do publ. szk. powszechnej II stopn. w Starej Hucie, pow. zamojskim.

72. *Wilka Kazimierza*, naucz. publ. szk. powsz. III st. Nr 2 w Żółkiewce, pow. krasnostawskim, na równorzędne szanowisko do publ. szkoły powsz. II stopn. Nr 5 w Krasnymstawie, pow. krasnostawsjkim.

73. *Wojcieszkę Bronisława*, naucz. publ. szk. powsz. III stopn. Nr 2 w Zamościu, na równorzędne stanowisko do publ. szkoły powsz III stopn. Nr 6 w Zamościu, pow. zamojskim.

74. *Wójtowicza Henryka*, naucz. publ. szkoły powsz. III stopn. w Łopienniku Górnym, pow. krasnostawskim, na równorzędne stanowisko do publ. szkoły powsz. II stopn. w Oleśnikach, pow. krasnostawskim.

75. *Wysocką Helenę*, naucz. publ. szk. powsz. III stopn. Nr 2 w Krasnymstawie, na rów-

norzędne stanowisko do publ. szkoły powsz. III stopn. Nr 5 w Krasnymstawie.

76. *Wysocką Marię*, naucz. publ. szk. powsz. I stopn. w Spławach, pow. krasnostawskim na równorzędne stanowisko do publ. szk. powsz. III stopn. Nr 2 w Tarnogórze, pow. krasnostawskim.

77. *Zaleską Halinę*, naucz. publ. szk. powsz. II stopn. w Wysokim, pow. zamojskim, na równorzędne stanowisko do publ. szk. powsz. III stopn. w Wysokim, pow. krasnostawskim.

78. *Ziajkę Jakuba*, naucz. publ. szk. powsz. III stopn. Nr 2 w Zamościu, do publ. szk. powsz. III stopn. Nr 6 w Zamościu, na równorzędne stanowisko.

79. *Żebrowską Eleonorę*. naucz. publ. szkoły powsz. III stopn. w Rybczewicach, pow. krasnostawskim, na równorzędne stanowisko do publ. szkoły powsz. III stopn. w Pilaszkowicach, pow. krasnostawskim.

Z dniem 16 września 1938 r.

1. *Dąbrowskiego Kazimierza*, naucz. publ. szk. powsz. I stopn. w Dereźni Solskiej, pow. biłgorajskim, na równorzędne stanowisko do publ. szkoły powsz. III stopn. w Józefowie, pow. biłgorajskim.

2. *Dąbrowską Marię*, naucz. publ. szk. powsz. I stopn. Nr 1 w Soli, pow. biłgorajskim, na równorzędne stanowisko do publ. szkoły powsz. III stopn. w Józefowie, pow. biłgorajskim.

3. *Jahnową Annę*, naucz. publ. szkoły powsz. II stopn. w Tereszpolu Kukiełkach, pow. zamojskim, na równorzędne stanowisko do publ. szkoły powsz. I stopn. w Szperówce, pow. zamojskim.

4. *Kormańską Marię, Zofię*, naucz. publ. szk. powsz. I stopn. w Średnoówce, pow. biłgorajskim, na równorzędne stanowisko do publ. szkoły powsz. III stopn. Nr 1 w Aleksandrowie, pow. biłgorajskim.

5. *Turowską Mariannę*, naucz. publ. szkoły powsz. III stopn. Nr 1 w Aleksandrowie, pow. biłgorajskim, na równorzędne stanowisko do publ. szkoły powsz. I szopn. Nr 1 w Soli, pow. biłgorajskim.

KOMUNIKATY:

235.

Komunikat w sprawie filmu pt.: „Olimpiada".

Ministerstwo W. R. i O. P. poleca uwadze szkół film p. t. „Olimpiada" złożony z dwu części: „Święto narodów" i „Święto piękna" jako zasługujący na obejrzenie przez młodzież szkół powszechnych i średnich. (Nr Szt. 3098/38 z dn. 1.X 1938 r.)

236.

Komunikat w sprawie filmu pt.: „Lord Jeff".

Ministerstwo W. R. i O. P. poleca uwadze szkół film p. t. „Lord Jeff" jako zasługujący na obejrzenie przez starszą młodzież szkół średnich. (Nr Stz. 3317/38 z dn. 1.X 38).

237.

Komunikat w sprawie filmu pt.: „Geniusz sceny".

Na podstawie zarządzenia Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 22 września 1938 r. Nr Szt.—2994/38 Kuratorium poleca uwadze szkół film pt. „Geniusz sceny", poświęcony twórczości aktorskiej Ludwika Solskiego, jako zasługujący na obejrzenie przez starszą młodzież szkół powszechnych oraz młodzież szkół średnich. (Nr O. 21467/38 z dn. 28.X38 r.).

238.

Komunikat w sprawie filmu pt.: „Tajemnice Indii".

Kuratorium podaje do wiadomości, że Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego poleciło pismem z dnia 30 sierpnia 1938 r. Nr Szt.—2750/38 uwadze szkół film pt.: „Tajemnice Indii" jako zasługujący na obejrzenie przez młodzież szkół średnich ogólnokształcących i zawodowych. (Nr O. 19117/38 z dn. 12.9 38 r.)

239.

Komunikat w sprawie wydawnictwa „Książnicy-Atlas".

Kuratorium zwraca uwagę szkół na wydawnictwo „Książnicy—Atlas" pt.: Dr J. Piątek: „Zasady przyzwoitego zachowania się młodzieży męskiej, wydanie V". (Nr O. 19118/38 z dnia 12.3 1938 r.).

240.

Komunikat w sprawie akcyj Banku Polskiego.

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego jest w posiadaniu nieodebranych akcyj Banku Polskiego, wystawionych na następujące osoby:

1. Szołkowską Malwinę,
2. Kluge Wiktora, cedowana na Kurłowiczową Marię.

Ministerstwo wzywa zainteresowanych, by zgłosili miejsce swego pobytu i udowodnili prawa do powyższych akcyj. (Nr O. 21503/38 z dn. 28.3 38 r.).

CZĘŚĆ NIEURZĘDOWA.

Dr JANINA IZDEBSKA

PROGRAM GIMNAZJUM KUPIECKIEGO W ODNIESIENIU DO ŚRODOWISKA SPOŁECZNEGO MŁODZIEŻY.

Każda reforma szkolna ma swe głębokie źródło w ideologii społeczno-politycznej i jest tylko jedną z części ogólnego programu reformy społecznej.

I w naszej reformie szkolnej dostrzegamy wyraźne zagadnienie przyszłego ustroju społecznego. Na czymże ta przebudowa społeczna ma polegać?

Radwan, w swych „Postulatach w sprawie ustroju szkolnictwa Rzeczypospolitej polskiej" Warszawa 1925, stwierdza, że Polska, jak żaden inny naród rozbita jest na dwie warstwy: „t. zw. lud i t. zw. inteligencję; warstwy obce sobie pod każdym względem. Zadaniem reformy szkolnej jest dążenie do zniesienia kastowości, do tego, aby społeczeństwo przy największym zróżniczkowaniu poziomu rozwoju duchowego, stanowiło jednolite środowisko, z którego wychodzą pracownicy do wszystkich, najwyższych nawet dziedzin twórczości kulturalnej. Chodzi nie o przesiąkanie jednostek z jednej warstwy kulturalnej do drugiej, lecz o to, aby nie było dwóch warstw".

Mamy tedy do czynienia z planem przebudowy społecznej, dążącym do stworzenia silnej warstwy średniej. Projekt ustawy o ustroju szkolnictwa w Polsce w § 1 głosi, że celem szkoły jest otwarcie drogi „zdolnym i dzielnym jednostkom z wszelkich środowisk społecznych do najwyższego zawodowego i naukowego wykształcenia". Nowozorganizowane gimnazjum kupieckie ma być zatym jedną z poszczególnych komórek w całokształtcie aparatu szkolnego, dążącego do wymienionych celów.

Zachodzi zatym pytanie z jakiego środowiska społecznego rekrutują się uczniowie, z którymi mamy na terenie szkoły do czynienia, jakim ma być to nowe środowisko do którego stworzenia dążymy, oraz jakimi środkami osiągniemy zamierzony cel? Szkoły zawodowe nie zyskały sobie jeszcze u nas należytego uznania w szerszych warstwach t. zw. inteligencji, — dawne, powszechne dążenie do szkoły ogólnokształcącej pokutuje jeszcze w naszym społeczeństwie i powoli tylko dopiero ulega nieznacznej zmianie. Wobec tego, młodzież, uczęszczająca do gimnazjum kupieckiego, rekrutuje się, przynajmniej na terenie naszej szkoły, przeważnie ze środowiska t. zw. proletariatu. Ta sfera pochodzenia socjalnego wyciska pewne swoiste piętno na fizjonomii młodzieży, z którą mamy do czynienia.

Jak wiadomo, rozwój fizyczny dzieci proletariatu jest powolniejszy, pamięć słabsza, dane statystyczne wskazują*, iż zachodzi korelacja między zdolnościami i postępami młodzieży a sytuacją socjalną rodziców. W ten sposób, na razie przynajmniej, gimnazjum kupieckie otrzymuje materiał ludzki nienajlepszy i dopiero różne czynniki doborowe wływają na coraz to silniejsze wyselekcjonowanie danego materiału.

Czynniki te można podzielić na zewnętrzne i wewnętrzne. Do pierwszych należyć będą warunki pozaszkolne młodzieży, mające jednak wpływ na jej karierę szkolną, a więc stopień ubóstwa, z powodu którego część młodzieży odpada, dalej — wiążące się lub nie z pierwszym warunkiem — zdrowie młodzieży (z powodu choroby odpada bowiem również pewna liczba uczniów), i wreszcie brak zdolności do nauki i wynikłe stąd trudności (okoliczność trzecia stoi również niejednokrotnie w związku z dwiema poprzednimi, czasem zaś występuje od nich niezależnie).

Wewnętrznymi czynnikami selekcyjnymi będą klasyfikacje stosowane przez szkołę, a więc egzaminy wstępne, badania psychotechniczne, następnie klasyfikacje okresowe, roczne, końcowe, oraz, wreszcie, usuwanie pewnych uczniów, jako charakterologicznie w danym zespole nieodpowiednich lub szkodliwych. W ten sposób, dobrawszy sobie odpowiedni materiał, szkoła dąży do wytworzenia pewnych typów społeczno-psychicznych, które Bystroń w swej pracy: „Szkoła jako zjawisko społeczne" określa jako odpowiadające potrzebom nowego społeczeństwa, a więc typ: „Samodzielny, twórczy, uspołeczniony, zdolny do pozytywnej pracy w ramach organizacji państwowej, jako najwyższej, naczelnej formie organizacji".

Aby ten typ wychować trzeba dlań stworzyć nowe *środowisko wychowawcze*, w którym mogłyby się kształtować typy twórcze i uspołecznione. Szkoła będąca takim środowiskiem wychowawczym osiąga swe cele przez**: zbliżenie między nauczycielem i uczniem, oparte na zaufaniu i współpracy, samodzielną pracę ucznia, rozwój jego indywidualności, inicjatywy; odrzucenie werbalizmu, heurezę. Pracownie i pomoce szkolne wdrażają młodzież do samodzielnego myślenia; propaganda koleżeństwa, zdyscyplinowanie, gry, zabawy i sporty, zespoły pracy, gminy szkolne — kształcą umiejętność życia zbiorowego.

Tak silnie w naszym obecnym programie politycznym podkreślany atrybut: „twórczy", bez którego nie wyobrażamy sobie dziś wartościowego obywatela, może być osiągnięty jedynie w „szkole twórczej"***, tj. takiej, w której

* Bystroń. Szkoła i społeczeństwo. Rowid. Środowisko i jego funcja wychowawcza w związku z programem nauki w szkole powszechnej.

** Bystroń. Uspołecznienie szkoły.

*** Rowid. „Szkoła twórcza".

uczeń jest czynny, produktywny, zdobywający wiedzę i zręczności samodzielnie.

Atmosfera i program szkoły zawodowej, w naszym wypadku gimnazjum kupieckiego, spełnia to zadanie, poza kształceniem przez poszczególne przedmioty szkolne inteligencji teoretycznej i praktycznej ucznia, w znacznej mierze dzięki zajęciom praktycznym, manualnym. Nie mówiąc już o poglądzie Kerschensteinera na tę sprawę (Kerschensteiner. Szkoła pracy) Devey* uważa, iż wyćwiczenie uwagi i zdolności myślenia (a więc cech każdemu kupcowi niezbędnych) osiąga się o wiele szybciej przez wykonywanie różnych prac pod wpływem jakichś realnych pobudek i mając na celu jakiś realny wynik, niż przez ćwiczenie tych zdolności przy pomocy nauk ścisłych i matematyki. Zajęcia manualne, to, zdaniem Devey'a, zajęcia wymagające odpowiedzialności osobistej, kształcące młodzież, stykające ją z fizyczną rzeczywistością.

Dzięki tym środkom szkoła staje się naturalną formą czynnego życia społecznego; tam gdzie zajęcia praktyczne stają się wyraźnymi ośrodkami życia szkolnego, wytwarza się w szkole życie naturalnej jednostki społecznej, przez wspólną pracę—tworzy się *organizacja społeczna*.

Taka szkoła posiada swoistą dyscyplinę i karność: w pracowniach wre ruch i życie, nawet pewien twórczy zgiełk, nieodłączny od pracy — panuje tu swoista dyscyplina, wynikająca z brania udziału w twórczej pracy, przyczyniania się do pewnych rezultatów, które, będąc w swej istocie społecznymi, przybierają tym niemniej formę wyraźną i konkretną,— a zatym, za którą można wymagać odpowiedzialności i do której może być przyłożona dokładna miara. — Zastanówmy się obecnie, czy i w jakiej mierze, środkiem do wymienionego celu jest realizacja programu gimnazjum kupieckiego. Charakter nauczania jest w gimnazjum kupieckim wybitnie praktyczny, życiowy, oparty na konkretnych wypadkach z życia handlowego. Przedmioty, wchodzące w skład programu, zostały podzielone na trzy grupy: I stanowią przedmioty ściśle zawodowe, tj. organizacja i technika handlu, technika reklamy, towaroznawstwo, geografia gospodarcza, arytmetyka handlowa, księgowość, stenografia, pisanie na maszynie i współczesne zagadnienia gospodarcze. II grupę stanowią przedmioty pomocnicze, ściśle związane z zawodem: wiadomości przyrodnicze, język obcy z korespondencją, nauka o Polsce współczesnej. III grupę tworzą przedmioty pomocnicze, bezpośrednio niezwiązane z zawodem: religia, język polski, historia, matematyka, ćwiczenia cielesne, P. W. Realizacja programu wszystkich tych przedmiotów,— zarówno ściśle jak i mniej ściśle związanych z zawodem,— a także przedmiotów pomocniczych—spełnia zamierzoną rolę dydaktyczno-wychowawczą i społeczną szkoły. Ramy powyższego artykułu nie pozwalają na analizę programu każdego przedmiotu i wykazanie, iż tak jest istotnie. Uważam jednak za stosowne zająć się tutaj przynajmniej kilkoma przedmiotami wchodzącymi w skład grupy I, a więc ściśle związanymi z zawodem, głównie zaś organizacją i techniką handlu i techniką reklamy, ze względu na ich specjalną ważność, a także dlatego, iż są to przedmioty nowe, wchodzące w skład programu nowozorganizowanego gimnazjum kupieckiego i nazwa ich jest dla szerszego ogółu jedynie pustym dźwiękiem.

Centralnym przedmiotem programu gimnazjum kupieckiego jest organizacja i technika handlu, przedmiot, na który przeznaczono największą ilość godzin lekcyjnych. Program określa przedmiot ten następująco: (str. 59): „oprócz wiadomości nowych, dotąd w szkołach handlowych nieuwzględnionych, jak np. organizacja sklepu i technika jego pracy, w skład programu omawianego przedmiotu weszły elementy dotychczasowej nauki o handlu, korespondencji handlowej, oraz nauczanej w niektórych szkołach" (dawnego typu) „sztuki sprzedawania, organizacji przedsiębiorstw, reklamy, wreszcie handlu zagranicznego i prawoznawstwa". Przedmioty te, traktowane w dawnych szkołach handlowych odrębnie, scaliły się, zogniskowały, dzięki założeniu, iż kształcąc przyszłego kupca detalistę, należy wykształceniu jego dać wyraźny kierunek techniczno-handlowy, biorąc za ośrodek nauczania rzeczywiste przedsiębiorstwo handlowe. Wynikiem nauczania winno być, jak zaznacza program (str. 58) „nietylko zrozumienie znaczenia handlu przez ucznia i ogólne zorientowanie się w rodzajach handlu, ale także obudzenie w uczniu zainteresowania tą dziedziną pracy. Jest to bardzo ważne dla postawy ucznia wobec nauki przedmiotu". Ośrodkiem nauczania jest pracownia kupiecka. W niej to zgromadzone są wszelkie niezbędne pomoce naukowe w formie urządzeń sklepowych, przyborów do ćwiczeń, a więc sortymentu towarów różnych branż, miar, wag, opakowań, planów, wykresów, dokumentów handlowych, reklam itd. Pracownia ta, aczkolwiek nie może zastąpić prawdziwego sklepu, (w którym w ciągu nauki szkolnej zetknie się młodzież na obowiązkowych praktykach sklepowych, o czym będzie mowa) daje jednak możność praktycznego przerabiania na terenie szkoły całego szeregu ważnych ćwiczeń praktycznych, kształcących zarówno inteligencję praktyczną ucznia, jak i jego sprawność manualną. Praktyczne nastawienie przedmiotu potęguje w wielkiej mierze atmosfera pracowni. Zarówno na lekcjach organizacji i techniki handlu, jak i w innych godzinach wre tu ruch i praca, czy to przy rozpakowywaniu nadchodzących towarów, mających służyć jako pomoce naukowe, czy przy ich sortowaniu, składaniu, inwentaryzowaniu, czy to przy przeprowadzaniu w pracowni porządków, co wszystko należy do czynności młodzieży, a jest ujęte w w regulamin pracowni. Młodzież chętnie przebywa w pracowni, chętnie spełnia poruczone jej obowiązki, mamy tu typowy na-

* Devey „Szkoła a rozwój społeczny".

strój szkoły, jako „formy czynnego życia społecznego" wedle określenia Divey'a (realne pobudki i realny cel pracy, odpowiedzialność uczniów i zetknięcie ich z fizyczną rzeczywistością).

Dalsze nastawienie praktyczne realizuje program przez liczne i należycie zorganizowane wycieczki do rzeczywistych przedsiębiorstw handlowych. Znaczenie tych wycieczek jest bardzo wielkie. Mimo wszystkich walorów pracowni, nie zastąpi ona realnego przedsiębiorstwa. Na terenie wycieczek młodzież styka się z kupcami—praktykami, nabywa od nich wiele cennych wiadomości; naturalnie wycieczka taka musi być należycie przygotowana i omówona przez nauczyciela przedmiotu z danym kupcem, cel jej musi być jasny i otrzymywane przez młodzież wiadomości muszą stanowić pewną organiczną całość.

Niezmiernie doniosłe znaczenie mają w realizacji programu organizacji i techniki handlu, ściśle z nią związane praktyki sklepowe. O ich znaczeniu praktyczno-wychowawczym mówiłam obszernie w referacie pt. Wychowanie zawodowe w gimnazjum kupieckim, drukowanym w N 4 Oświaty i wychowania w 1935 r. Są one obowiązkowe dla każdego ucznia w wymiarze 300 godzin, zaś dla gimnazjum kupieckiego z klasą IV o kierunku praktyczno-kupieckim obowiązują młodzież tej klasy w normie 20—24 godzin tygodniowo przez cały rok szkolny. W sposobie organizowania praktyk pozostawiona jest szkole swoboda, ustalone są one w porozumieniu z władzami szkolnymi w ten sposób, iż mogą przypadać częściowo już po ukończeniu klasy drugiej, bądź też w czasie roku szkolnego w klasie trzeciej, oraz po jej ukończeniu. (Sprawa całorocznych praktyk klasy IV w gimnazjum kupieckim o kierunku praktyczno-kupieckim zostanie omówiona szczegółowiej w dalszym ciągu niniejszego artykułu).

Należyte zorganizowanie praktyk i czujna opieka szkoły nad nimi są naturalnie nieodzowne.

Walory wychowawcze organizacji i techniki handlu z punktu widzenia wychowania zawodowego są bardzo poważne, ten to bowiem przedmiot nastawia młodzież zawodowo, budząc w niej zamiłowanie i zainteresowanie w stosunku do handlu. Rozwija on cały szereg cech charakterologicznych niezbędnych dla kupca, jak rzetelność, silną wolę, wytrwałość, przedsiębiorczość, poczucie odpowiedzialności, takt i uprzejmość, oraz umysłowych jak zmysł kupiecki, pomysłowość, spostrzegawczość, szybka orientacja, podzielna i skupiona uwaga.

Stawiając przed oczy młodzieży praktyczne cele ekonomiczne osobiste, które osiągnie w handlu, poświęciwszy się temu zawodowi i podkreślając je wyraźnie, dodamy jej bodźca do osiąggania w przyszłości na tym polu bogacenia się, jednocześnie jednak winniśmy wskazać jej zależność i związek jaki istnieje w państwie nowoczesnym między bogactwem państwa, jako grupy społecznej, a zdolnością płatniczą jego członków. Ważne też jest podkreślenie społeczno-gospodarczych zadań handlu zmierzających do rozwoju gospodarczego państwa. W ten sposób wytworzy się w szkole, jako środowisku, atmosfera wychowawcza, mająca na celu kształcenie pionierów nowego środowiska kupieckiego, tj. światłych, dzielnych i twórczych kupców-obywateli.

Wszystkie wyżej wymienione zadania wychowawcze mogą być realizowane w związku ze wszystkimi przedmiotami gimnazjum kupieckiego, bowiem organizacja i technika handlu, jako centralny przedmiot koreluje ze wszystkimi przedmiotami programu.

Jednym z najściślej związanych z organizacją i techniką handlu przedmiotem jest technika reklamy. Cel tego przedmiotu jest również ściśle praktyczny, kształci on, podobnie jak poprzedni inteligencję praktyczną ucznia, pozatym, kształcąc uczucia estetyczne, odgrywa ważną rolę kulturalną. Celem nauki jest wedle programu (str.84) „przygotowanie młodzieży do posługiwania się pismem reklamowym, pogłębienie sprawności rysunkowych, harmonii barw i form zdobytych w szkole powszechnej i dostosowanie jej do potrzeb zawodu, wyrabianie umiejętności urządzania wystaw sklepowych i wnętrz sklepów, dokładne zaznajomienie młodzieży z zasadami nowoczesnej techniki ogłoszeniowej, wyrabianie umiejętności rysunkowego przedstawiania i układania prostych ogłoszeń, plakatów, druków, opakowań i znaków ochronnych. Poza wymienionymi, nauka techniki reklamy ma na celu kształcenie smaku estetycznego oraz wyrabianie w młodzieży orientacji w wartościach polskiej sztuki graficznej i dekoracyjnej".

Przedmiot ten jak żaden inny kształci sprawność manualną ucznia: przez wycinanie i rysowanie; wyrabia „pewność ręki", tak potrzebną kupcowi przy wszystkich jego czynnościach zawodowych manualnych, przez pismo odręczne reklamowe.

Urządzanie wystaw jest jednym z najulubieńszych zajęć szkolnych młodzieży. Poza swym zadaniem dydaktyczno-praktycznym, przygotowania do tej tak doniosłej dla zawodu kupieckiego czynności, poza kształceniem zmysłu estetycznego, posiada wprost bezcenne walory społeczno-wychowawcze. Jako praca zespołowa (każdą wystawę urządza grupa uczniów) wdraża do zgodnej współpracy, oraz stawia młodzież w tym stopniu jak żadne może inne zajęcie szkolne, wobec realnego wyniku pracy, wymagając od niej odpowiedzialności osobistej, stykając ją z „fizyczną rzeczywistością" (Devey). Jak widać w programie techniki reklamy, przedmiot ten koreluje, jak poprzedni, niemal ze wszystkimi przedmiotami gimnazjum kupieckiego.

Drugim przedmiotem, mającym ścisły związek z organizacją i techniką handlu jest towaroznawstwo. Nastawienie przedmiotu jest wybitnie praktyczne i kupieckie: młodzież ma się zapoznać z najważniejszymi typowymi towarami spotykanymi w handlu towarowym, ich opako-

waniami, znakowaniem, transportem, przechowaniem, konserwacją; nabyć umiejętność badania towarów (wykrycie zafałszowań)znać miejsce, warunki kupna i sprzedaży towarów, zwyczaje handlowe, podstawowe przepisy prawne, odnoszące się do poszczególnych towarów. Jak więc widzimy, towaroznawstwo uczone być musi z punktu widzenia handlowego, wiadomości technologiczne ograniczać się będą do najniezbędniejszych, koniecznych uczniowi do zorientowania się w produkcji towaru. Znajomość towaroznawstwa daje uczniowi możliwość umiejętnej i rzeczowej argumentacji przy sprzedaży towaru, umiejętność przekonania odbiorcy o jego dobroci, świeżości, pochodzeniu,— jest to jedna z kardynalnych umiejętności kupca i młodzież winna należycie doceniać jej znaczenie. Pozatym uczy odpowiednio przechowywać towar, celem uchronienia go od zepsucia przez zmiany chemiczne. Ośrodkiem nauczania jest pracownia towaroznawcza, ważnym czynnikiem wychowawczym jest należycie opracowany regulamin pracowni, wdrażający uczniów do porządku, systematyczności i odpowiedzialności. Ćwiczenia dokonywane w pracowni przez swój charakter praktyczny i stronę manualną mają podobne walory społeczne jak ćwiczenia w pracowni kupieckiej, to samo można powiedzieć o pracy zespołowej w pracowni.

Poza pracownią i przerabianymi w niej doświadczeniami i ćwiczeniami, ważką rolę w nauczaniu przedmiotu odgrywają wycieczki do sklepów i wytwórni, przede wszystkim zaś do tych, które są ważne ze względów *regionalnych*, jako obrazujące produkcję towarów na *terenie miejscowym*. O wartości tych wycieczek i przygotowaniu do nich da się powiedzieć to samo, co o wycieczkach w związku z nauką organizacji i techniki handlu. I tu także zetknie się młodzież z fachowcem, kupcem czy wytwórcą, który pozwoli podejść jej do zagadnienia od strony życia praktycznego jeszcze dobitniej niż nauczyciel. Zetknięcie to może nastąpić, poza wycieczką, także na terenie pracowni, jeżeli nauczycielowi towaroznawstwa uda się pozyskać współpracę fachowców.

Geografia gospodarcza, której celem, jak to określa program na stronie 145, jest „wprowadzenie ucznia w życie gospodarcze człowieka na ziemi i urobienie twórczego kupca-obywatela, oraz dostarczenie mu pewnej sumy wiadomości, potrzebnej do świadomego wykonywania zawodu" łączy się ściśle z organizacją i techniką handlu. Przedmiot ten pozwala ująć głębiej otaczające życie, rozszerza horyzonty myślowe, przez co wpływa wybitnie na podniesienie poziomu kulturalnego młodzieży. Dyskusje na tematy gospodarcze i analiza zjawisk życia gospodarczego winny obudzić zainteresowanie młodzieży, wyrabiać w niej zmysł kupiecki i inicjatywę. Przez zdobycie szerszych horyzontów myślowych i rozpatrywanie na ich tle zagadnień gospodarczych, wytworzy się w młodzieży przekonanie, iż praca kupca jest ciekawa, pożyteczna, wzbudzi pozytywne ustosunkowanie do obranego zawodu, a przyczyni się do zwalczania negatywnego ustosunkowania do handlu. Jednym z niezmiernie ważnych zadań wychowawczych geografii, winno być, zdaniem moim, wyrabianie przez zainteresowanie się i poznanie warunków życia ludzi różnych ras i narodowości, poczucia bratniego pokrewieństwa i tych pozytywnych nastawień ogólno-ludzkich, które pozwoliłyby młodzieży naszej wziąć potym udział w pożytecznej pracy dla dobra całej ludzkości, a ustrzec od ciasnych antogonizmów, noszących w sobie, jak każde uczucie nienawiści, tak bardzo destruktywny charakter. Uczucia ogólnoludzkie nie wykluczają bynajmniej kulturalnego pozytywnego patriotyzmu i nawet mogą być bodźcem do usilnej pracy nad dorównaniem w zdobyczach kulturalnych i ekonomicznych, narodom, stojącym od nas na wyższym poziomie.

Współczesne zagadnienia gospodarcze, wchodzące w skład programu nauczania w klasie czwartej, mają za zadanie zaznajomić młodzież ze współczesną gospodarką społeczną Polski i umożliwić jej zrozumienie bieżących zagadnień społeczno-gospodarczych.

Tak więc grupa przedmiotów zawodowych kształci młodzież zawodowo, rozwija jej inteligencję zarówno praktyczną jak i teoretyczną, zaś przez swe praktyczne i życiowe nastawienie sprawia, iż szkoła staje się naturalnym ośrodkiem społecznym, przesiąkniętym swoistą atmosferą pracy twórczej.

Analiza programu dwóch pozostałych grup przedmiotów, a więc pomocniczych, ściśle związanych z zawodem, oraz pomocniczych, bezpośrednio z zawodem nie związanych, pozwoliłaby na wysnucie podobnych wniosków, tymbardziej, że przedmioty ogólnokształcące zyskują na terenie gimnazjum kupieckiego pewne swoiste zabarwienie przez nastawienie zawodowe —byle nie przejaskrawione. Czteroletnie gimnazja kupieckie (dające w pierwszych trzech klasach przygotowanie kupieckie ogólne) dzielą się na trzy kategorie, zależnie od programu klasy czwartej, która może mieć:

1) kierunek administracyjno-handlowy,
2) ogólno-kupiecki,
3) praktyczno-kupiecki.

Gimnazjum kupieckie z klasą czwartą o kierunku administracyjno-handlowym kształci młodzież na pracowników w administracji handlowej przedsiębiorstw gospodarczych, gimnazja z klasą czwartą o kierunku ogólno-kupieckim i praktyczno-kupieckim — przygotowują pracowników do przedsiębiorstw handlowych, w charakterze przede wszystkim sprzedawców. Kierunek ogólno-kupiecki, opierając się w zakresie umiejętności zawodowych, na wiadomościach nabytych przez młodzież w poprzednich trzech klasach rozszerza je i pogłębia. Kierunek praktyczno-kupiecki (realizowany jedynie w niewielkiej liczbie gimnazjów mających w b. r. szkolnym klasę

czwartą), poza pogłębieniem i rozszerzeniem wiadomości, stara się jeszcze przez całoroczną praktykę w przedsiębiorstwach handlowych związać silniej uczniów z przyszłym ich zawodem. Młodzież, przynosząc cały szereg wiadomości z życia praktycznego, nabytych na praktykach sklepowych, na lekcje szkolne, *dopomaga czynnie do zaktualizowania materiału nauczania*, który w tym wypadku opiera się w dużej mierze na jej własnym doświadczeniu. Np. omawianie trzech wybranych w klasie czwartej branż w gimnazjum o kierunku ogólno-kupieckim opiera się na materiale zebranym głównie przez nauczyciela, podczas gdy przy kierunku praktyczno-kupieckim czynnikiem wydatnie współpracującym jest młodzież.

W ten sposób, jak widzimy, gimnazjum o klasie czwartej z kierunkiem praktyczno-kupieckim, spełnia przez swój program zadania zamierzonego *środowiska wychowawczego*, przez większą niż w szkołach innych typów współpracę młodzieży z nauczycielem, samodzielną pracę ucznia, rozwój jego indywidualności, inicjatywy (Bystroń, Uspołecznienie szkoły).

Na skutek wielkiej ilości godzin całorocznych praktyk (20—24 tygodniowo), program nauki szkolnej w klasie czwartej o kierunku praktyczno-kupieckim w stosunku do programu o kierunku ogólno-kupieckim musiał ulec zredukowaniu, w organizacji i technice handlu pewne działy (o charakterze częściowo teoretycznym) zostały pominięte, odpada arytmetyka handlowa i towaroznawstwo, młodzież zetknie się bowiem praktycznie na terenie przedsiębiorstwa handlowego z obliczeniami niezbędnymi w handlu, a towar pozna doskonale, mając go stale „w ręku" i sprzedając go klientowi.

Rola całorocznych praktyk w sklepach będzie niewątpliwie dla młodzieży doniosła. Już w czasie odbywanych w wymiarze 300 godzin praktyk, młodzież zyskuje wiele, jednakże całoroczne przebywanie w sklepie da jej jeszcze większe korzyści, praktyki te umożliwią szkole jeszcze ściślejszy kontakt z kupiectwem, sprawią jeszcze silniejsze oddziaływanie przedsiębiorstwa handlowego na szkołę i odwrotnie, i wreszcie staną się najlepszą rewizją wartości nowego programu, dając możność chwytania „na gorąco" jego ewentualnych usterek, w zetknięciu z rzeczywistym życiem przedsiębiorstwa, i natychmiastowej ich korekty.

Młodzież, pracując rok cały w sklepie, wsiąknie łatwiej w przedsiębiorstwo, zdolne jednostki zdobędą niewątpliwie łatwiej pracę, zostając niejednokrotnie zaangażowane, jako pracownicy do firm, w których odbywały całoroczną praktykę. W ten sposób szkoła, *pośrednicząc niejako w zatrudnieniu zawodowym uczniów*, zdolną będzie spełniać rolę, jak to określa Bystroń* „segregatora społecznego, dysponującego losami jednostek dla potrzeb ogółu". Program praktyczno-kupiecki spotkał się z całkowitym uznaniem sfer kupieckich, które podkreśliły z zadowoleniem, iż dopiero całoroczna praktyka młodzieży da im pracownika zupełnie przygotowanego do zawodu.

Działając przy pomocy powyższych środków, szkoła zdolna będzie wychować typy, które złożą się na grupę społeczną wyższą pod każdym względem od tej, z której się obecnie młodzież rekrutuje. Przy zwiększeniu się zaś napływu do gimnazjum kupieckiego dzieci ze sfer t. zw. inteligencji, zbędna będzie obawa zdeklasowania społecznego. Sprawność ekonomiczna, wykształcenie zawodowe, uczynią absolwentów zdolnymi do działania na korzyść grupy społecznej, w skład której wejdą.

Dzięki dostosowaniu systemu wychowania do systemu zgodnego z zamierzaniami naszej reformy gospodarczej, znajdą oni dla siebie miejsce w tym systemie.

Każda grupa społeczna dąży do osiągnięcia potęgi, niestety, niejednokrotnie przez różnostronne walki grupowe. Młode pokolenie wychowuje się, zdaniem Znanieckiego* w atmosferze egoizmu zbiorowego i walk grupowych. Takie wychowanie jest niezgodne z dobrem społecznym, szczególniej w dobie obecnej, gdy każda grupa jest skazana na bezustanną styczność z innymi, jest wzajemnie uzależniona, ma wspólne wartości materialne lub duchowe i wspólne interesy.

W dziedzinie ekonomicznej grupy dziś przeważnie tworzą się na podstawie takich wspólnych interesów, które każdą grupę wprowadzają w konflikty z innymi. Np. w zakresie wymiany dóbr, zróżniczkowanie sprzecznych interesów jest podłożem antagonistycznych związków producentów, pośredników i konsumentów. Tym czasem, zdaniem Znanieckiego, oparcie życia społecznego na altruizmie zbiorowym, na wzajemnej pomocy i dobrowolnym współdziałaniu jest możliwe, zaś jedynym środkiem do przeprowadzenia tej ewolucji jest wychowanie. Zadanie wychowania polega na tym, aby rozwijać ludzi, zdolnych do wytworzenia społeczeństw nowego typu, które zajmą miejsce dzisiejszych. Młodzież dzisiejsza winna się uczyć tworzyć nowe grupy, krzyżujące się z istniejącymi, a przeznaczone do służby ogólno-ludzkim ideałom. Wobec zaś bardzo szybkiego tempa życia współczesnego, nagłych i ciągłych zmian, każda grupa w nowoczesnym społeczeństwie winna być zorganizowana do stawania się, nie do trwania: ustrój jej winien być dynamiczny, nie statyczny.

Poza tymi zasadniczymi różnicami między środowiskiem dzisiejszym, a tym w skład którego, zgodnie z planem przebudowy społecznej, winni wejść nasi dzisiejsi uczniowie, niepoślednie miejsce zajmie wdrożenie ich do umiejętności korzystania z dóbr kulturalnych, które, aczkol-

* Bystroń. Szkoła i społeczeństwo.

* Znaniecki. Socjologia wychowania.

wiek dzisiaj istnieją, jednak że nie są przez cały szereg środowisk spożywane.

Całe dziedziny życia kulturalnego, jak literatura, sztuka, urządzenia techniczne i higieniczne są dla olbrzymiej części społeczeństwa naszego obce i niedostępne.*

Dzięki wymienionym środkom wychowawczym, środowisko przyszłe będzie zdolne do konsumpcji nowoczesnej kultury, zaś przez swą postawę twórczą, również do pomnażania dorobku kulturalnego, oraz produkcji nowych wartości materialnych lub duchowych, znaczenie bowiem spożycia dla produkcji, zarówno w dziedzinie materialnej jak i duchowej—jest bezsprzeczne.

WŁADYSŁAWA NOWOTARSKA

ŻYCIE PRACOWNI KUPIECKIEJ.

Nowoczesne kierunki nauczania ułatwiają młodzieży przyswojenie materiału naukowego przez skupienie odpowiednich pomocy naukowych w poszczególnych salach. Osiąga się przez to nie tylko możność łatwiejszego korzystania ze zgromadzonych pomocy, lecz, co najważniejsze, sala tak urządzona nabiera pewnego charakteru, wytwarza atmosferę, ułatwiającą nauczycielowi wprowadzenie młodzieży w istotę nauczanego przedmiotu.

Sale te nazywamy pracowniami.

Charakterystycznymi dla gimnazjów kupieckich są pracownie organizacji i techniki handlu, techniki reklamy i towaroznawstwa.

W artykule niniejszym zajmę się jedną z tych pracowni, a mianowicie pracownią kupiecką.

Przy organizowaniu tej pracowni nasuwa się zagadnienie:

1) celowego zebrania i rozmieszczenia pomocy naukowych,
2) wytworzenia odpowiedniej atmosfery,
3) powołania młodzieży do współpracy z nauczycielem, względnie do samodzielnego wykonywania pewnych zadań i ćwiczeń.

Charakter przedmiotu, jego cel w zakresie wychowawczym i dydaktycznym, dyktuje nam, jakiego rodzaju pomoce należy zgromadzić. Zwykłe meble szkolne, stoliki i krzesła uczniowskie, stół nauczyciela, tablica schodzą tutaj na plan dalszy. Na pierwsze miejsce występują fragmenty urządzeń sklepowych—kontuary i szafy sklepowe, łącznie ze sprzętami i przyrządami pomocniczymi, jak drabinki, schodki, wagi i tp. Dalsze pomoce naukowe, to zbiór dokumentów z rzeczywistego życia handlowego, odzwierciedlających czynności rachunkowo-korespondencyjne, oraz obowiązujące przepisy prawne. Niezbędnym jest również epidiaskop.

---

* Radlińska. Stosunek wychowawcy do środowiska społecznego młodzieży.

Takie urządzenie pracowni jest ważną pomocą naukową, a równocześnie ma za zadanie wytworzenie atmosfery sklepu dla zetknięcia realnego młodzieży z rzeczywistością jej przyszłego zawodu. Tu odbywają się lekcje organizacji i techniki handlu, oraz pozalekcyjne—lecz ujęte w ramy regulaminu prace młodzieży.

Na lekcję wchodzi młodzież do pracowni parami pod okiem nauczyciela. Ma to na celu nie tylko utrzymanie ładu i porządku, koniecznego w każdym zespole, lecz równocześnie wprowadza młodzież w stan skupienia, niezbędnego przy pracy. Jest to krótki moment, ważny jednak pod względem wychowawczym. Z chwilą wejścia do pracowni obowiązuje młodzież regulamin, który ujmuje w kilku punktach cel pracowni oraz najważniejsze przepisy, normujące jej życie.

Lekcje, na których młodzież otrzymuje wiadomości i nabywa umiejętności, potrzebne w jej przyszłym zawodzie, prowadzone są przeważnie w formie ćwiczeń. Młodzież zapoznaje się z urządzeniem sklepu i to nie jednej, lecz kilku branż, z urządzeniem kantoru i magazynu, sprzętami i przyrządami pomocniczymi. Waży, mierzy i liczy towary, układa je na półkach i w gablotach, przechodzi zakup i sprzedaż towaru, a łącznie ze sprzedażą ćwiczy się w prowadzeniu rozmowy sprzedażowej, wypełnia formularze i dokumenty. Program gimnazjum kupieckiego przewiduje całokształt wiadomości, potrzebnych dla pracownika handlowego oraz samodzielnego kupca. Ośrodkiem wszystkich lekcyj, mianownikiem, do którego sprowadza się ich treść, jest przedsiębiorstwo handlowe handlu towarowego, głównie detalicznego.

Przejdę teraz do zajęć młodzieży, wykonywanych w pracowni poza lekcjami organizacji i techniki handlu. Zajęcia te są ściśle związane z lekcjami, stanowią bowiem przygotowanie do nich lub też uzupełniają je.

Zaznaczyć należy tutaj specjalną rolę nauczyciela na terenie pracowni. Jest on szefem swych młodych współpracowników, udziela im rad i wskazówek. Podkreślanie roli nauczyciela, jako szefa przedsiębiorstwa, ma duże znaczenie, jest bowiem przygotowaniem młodzieży do atmosfery pracy w rzeczywistym przedsiębiorstwie.

Przygotowanie pomocy naukowych do lekcyj i ćwiczeń musi być bardzo staranne. Do współpracy przy tym powołuje się młodzież. Gospodarze przygotowują potrzebne pomoce pod kierunkiem nauczyciela.

Dalsze prace młodzieży na terenie pracowni, to sprzątanie, obowiązki właścicieli sklepów, magazynierów, oraz dyżurnych w czytelni pism gospodarczych. Młodzież klas I-ej, II-giej i III-ciej otrzymuje kolejno przydziały, ma ściśle określone obowiązki i godziny pracy. Okresy wykonywanych czynności są różne, zależnie od ich rodzaju np. okres sprzątania dwutygodniowy, okres opieki nad magazynem kilkumiesięczny.

Przechodząc kolejno poszczególne, wyżej wymienione funkcje młodzieży, określę ich zakres

oraz znaczenie tak wychowawcze, jak też przygotowujące do zawodu.

Sprzątanie pracowni, które wykonuje młodzież klas I-ej i II-giej, przygotowuje ją do wykonywania czynności porządkowych na terenie sklepu, zapoznaje z przyrządami i przedmiotami pomocniczymi, uczy ładu i systematyczności przy wykonywaniu pracy. Przez to zwiększa się przydatność młodzieży jako pracowników, co podkreślali z uznaniem dla nowego programu właściciele przedsiębiorstw, w których młodzież III-ciej klasy odbywała praktyki sklepowe. Młodzież ta chętnie wykonywała czynności porządkowe, nie obcą była tak dziewczętom jak i chłopcom szczotka do zamiatania lub ściereczka do kurzu. Sprzątanie pracowni przez młodzież ma także duże znaczenie wychowawcze, uczy ją bowiem doceniać ważność pracy fizycznej, wpaja w nią zasadę, że nie rodzaj wykonywanej pracy, lecz jej jakość decyduje o przydatności społecznej jednostki.

Ciekawym fragmentem pracy młodzieży jest opieka nad sklepami, urządzonymi w pracowni. Młodzież wykonuje ją w charakterze ich właścicieli. Sklepy muszą być utrzymane w czasie godzin lekcyjnych w tym stanie, by w każdej chwili można było obsłużyć klijenta (przycięte papiery, przygotowane torebki, kwitariusze i tp.). Elementy sklepowe posiadające swych właścicieli, nie są martwe, lecz żyją i są przez to ważną pomocą naukową w czasie lekcji. Poukładane towary, otwarte szafki i szuflady, przygotowane przyrządy pomocnicze pozwalają nauczycielowi swobodnie korzystać z nich przy demonstracji i ćwiczeniach. Przez opiekę nad sklepami w pracowni kupieckiej młodzież praktycznie zapoznaje się z urządzeniem sklepu, przyrządami pomocniczymi, układaniem towaru na półkach, jego konserwacją, a przez umieszczenie nad sklepem swych nazwisk doznaje dziecinnej, lecz mającej doniosłe znaczenie wychowawcze radości. Zapewne w niejednym z nich obudzi się pragnienie posiadania w przyszłości własnej placówki handlowej.

Podkreślić należy tutaj korelację organizacji i techniki handlu z techniką reklamy. Wszelkie napisy w pracowni wykonywane są przez młodzież pod kierunkiem nauczyciela techniki reklamy, zbiory zaś towarów i atrapów, markujących towary, nagromadzone w pracowni, służą do urządzenia wystaw sklepowych. Oba te przedmioty łączą się ściśle ze sobą i wymagają stałej współpracy nauczycieli.

Urządzane w pracowni sklepy (spożywcze, spożywczo-kolonialne, galanteryjne, bławatne, z materiałami piśmiennymi, tytoniowe, perfumeryjno-kosmetyczne, mydlarskie, cukiernicze), a równocześnie urządzanie wystaw na lekcjach techniki reklamy wymagają znacznej ilości towarów, względnie atrapów. Przemysłowcy i kupcy, w zrozumieniu znaczenia tego rodzaju pomocy naukowych w gimnazjach kupieckich, ofiarowali dużą ich ilość. Zapasy te zwiększają się rokrocznie przez zakup z funduszów szkolnych, dzięki dalszej ofiarności sfer gospodarczych oraz staraniom młodzieży. Towary i atrapy są podzielone na odpowiednie działy i przechowywane w magazynach. Oprócz magazynów towarowych są również magazyny z przyrządami pomocniczymi oraz z materiałami do ćwiczeń, jak torebki, papiery, sznurki i tp. Wszystkie te magazyny muszą być utrzymane w należytym porządku, a przedmioty w nich przechowywane— w stałej ewidencji. Funkcje magazynierów spełnia młodzież starsza z klasy II-giej, a głównie III-ciej. Przez pracę w magazynie zapoznaje się z towarami, uczy się porządku i systematyczności.

Czytelnia pism gospodarczych daje aktualny materiał do lekcyj, przyzwyczaja do korzystania z prasy zawodowej. Otwarta jest w oznaczone dnie i godziny. Młodzieży starszej powierzone są dyżury i opieka nad czasopismami.

Cały szereg wyżej wymienionych czynności, wykonywanych przez młodzież, nadaje życiu pracowni specjalny charakter. Pracownia dostępna jest dla młodzieży również i poza godzinami organizacji i techniki handlu (dla tej naturalnie, która ma tam powierzone pewne czynności). Za wykonanie swych obowiązków młodzież jest odpowiedzialna nie tylko przed nauczycielem, lecz także wobec koleżanek i kolegów, wszelkie bowiem niedociągnięcia hamują normalny tok pracy. Na skutek czynności spełnianych na terenie pracowni wdraża się młodzież do życia społecznego, uczy się nieść swój wysiłek dla dobra ogółu, zyskuje umiejętności zawodowe, oraz pogłębia cechy charakteru, niezbędne zarówno pracownikowi handlowemu, jak i właścicielowi samodzielnej placówki handlowej. Dalsze praktyczne przygotowanie do zawodu odbywać się będzie na terenie rzeczywistego przedsiębiorstwa handlowego przez praktyki sklepowe, obowiązujące młodzież w klasie III-ciej, oraz przez cały rok klasy IV-tej o kierunku praktyczno-kupieckim (w wymiarze 300 godzin rocznie w klasie III-ciej (6 tygodni), oraz 20 godzin tygodniowo w klasie IV-tej). Ze względów wychowawczo-dydaktycznych ważnym jest jednak, że pierwsze prace zawodowe spełnia młodzież w pracowni kupieckiej pod okiem pedagoga-wychowawcy, który zna zarówno psychikę młodzieży jak i potrzeby oraz atmosferę przedsiębiorstwa handlowego, gdzie już jako nauczyciel odbywał praktykę sklepową.

W związku z klasą IV-tą zaznaczyć należy, że młodzież tej klasy, stykająca się przez całoroczne praktyki z rzeczywistością życia kupieckiego, jest wolną od wszelkich czynności w pracowni kupieckiej, tych czynności które odbywają się poza lekcjami organizacji i techniki handlu.

Przedstawiłam powyżej życie pracowni kupieckiej, która powstała w związku z realizacją nowego programu i jest wyrazem usiłowań dostosowania szkoły do realnych potrzeb. Zorganizowanie życia pracowni w powyższy sposób

stawia jednak nauczycielowi organizacji i techniki handlu bardzo duże wymagania. Całość pracy musi być dokładnie przemyślana, zharmonizowana i dostosowana do innych zajęć młodzieży Nauczyciel musi czuwać nad tym, by młodzież wykonywała swe czynności sprawnie i nie była nimi przeciążona.

Należycie zorganizowana pracownia nie jest jedynie zbiorem pomocy naukowych, nie jest tylko miejscem, gdzie odbywają się lekcje danego przedmiotu, lecz żyje swoistym życiem, ma swą własną dynamikę, oddziaływującą twórczo na psychikę młodzieży.

SPIS USTAW, ZARZĄDZEŃ I OKÓLNIKÓW DOTYCZĄCYCH SZKÓŁ DOKSZTAŁCAJĄCYCH ZAWODOWYCH.

Dla ułatwienia pracy kierownikom i nauczycielom szkół dokształcających zawodowych redakcja Dziennika Urzędowego Kur. O. S. L. podaje spis ustaw, zarządzeń i okólników dotyczących wymienionych szkół:

1.	Prawo przemysłowe	Rozporządzenie z dnia 7.VI 1927. Dz. U. R. P. 1927 r. nr 53, poz. 468. Dz. U. R. P. 1934 r. nr 40, poz. 350.
2.	Zakładanie i utrzymywanie szk. d. z.	Ustawa z dnia 29.III 1937. Dz. U. R. P. 1937 r. nr 24, poz. 152 Dz Urz. Min. W. R. i O. P. 1937 r. nr 4, poz. 79.
3.	Ochrona pracy młodocianych	Ustawa z dnia 2.VII 1924. Dz. U. R. P. 1924 r. nr 65, poz. 636.
4.	Obowiązek szkolny	Rozporządzenie z dnia 31.XII 1924. Dz. U. R. P. 1925 r. nr 4, poz. 40.
5.	Tymczasowa instrukcja dla szk. d. z.	Okólnik Min. z dnia 15.I 1934 nr III TP - 217/34. Okólnik Kurat. O. S. L. z dnia 28.III 1934. nr III-1622/34.
6.	Organizacja szk. d. z.	Rozporządzenie z dnia 24.V 1938 r. nr III PU-3088/38 Dz. Urz Min. W. R. i O. P. 1938 r. nr 6, poz. 160. Dz. Urz. Kurat. O. S. L. 1938 r. nr 11, poz. 189.
7.	Nadawanie prywatnym szk. d. z. uprawnień szkół publicznych	Rozporządzenie z dnia 24.V 1937 r. nr III PU - 3133/37 Dz. Urz. Kurat. O. S. L. 1937 r. nr 2, poz. 26.
8.	Zaliczenie szk. d. z. do kategorii szkół publicznych	Zarządzenie z dnia 2.VI 1937 r. nr III P-3330/37. Dz. Urz. Kurat. O. S. L. 1937 r. nr 2, poz. 27.
9.	Kwalifikacje do nauczania w szk. d. z.	Rozporządzenie z dnia 28.XI 1935 r. Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. 1935 r. nr 12, poz. 208.
10.	Lokal i pomoce naukowe szk. d. z.	Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. 1925 r. nr 16, poz. 175. Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. 1926 r. nr 13, poz. 173.
11.	Nazwa szk. d. z.	Zarządzenie z dnia 4.II 1930 r. nr III D-515/30 Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. 1930 r. nr 2, poz. 16.
12.	Egzamin dla eksternów	Zarządzenie z dnia 4.II 1930 r. nr III D-1314/30 Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. 1930 r. nr 2, poz. 17.
13.	Kompetencje Kuratorium w zakresie organizacji szk. d. z.	Okólnik Min. nr 14. z dnia 23.I 1935 r. nr III T P - 5140/34 Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. 1935 r. nr 1, poz. 6.
14.	Organizacja roku szkolnego	Zarządzenie z dnia 9.VII 1936 r. nr III TP-1238/36 Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. 1936 r. nr 5, poz. 121.
15.	Ulgi kolejowe i legitymacje szk.	Okólnik Min. nr 116 z dnia 4.XI 1936 r. I Praw-2540/187/36. Dz. Urz. Min. W. R. ui O. P. 1936 r. nr 10, poz. 202.
16.	Program nauki w szk. d. z. ogólnozawodowych	Postanowienie z dnia 5.V 1938 r. nr III PK-2659/38 Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. 1938 r. nr 5, poz. 136. Okólnik Kurat. O. S. L. z dnia 30.VI 1938 r. nr III-14174/38.
17.	Pieczęć szkolna	Rozporządzenie z dnia 2.XI 1931 r. nr I-Org.-1930/31. Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. 1931 r. nr 11, poz. 127.
18.	Wynagrodzenie kontraktowego personelu naucz.	Zarządzenie z dnia 20.X 1936 r. nr BP-13836/36. Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. 1936 r. nr 10, poz. 196. Okólnik Min. nr 120 z dnia 18.XI 1936 r. nr BP-22450/36.

19.	Plany finansowo - gospodarcze szk. d. z.	Okólnik Kurat. O. S. L. z dnia 10.VI 1938 r. nr III-12440/38.
20.	Sprawozdania roczne i plan organizacji roku szkolnego	Okólnik Kurat. O. S. L. z dnia 16.VI 1936 r. nr III-11586/36.
21.	Listy płac i wyliczenia się z zapomóg Kurat. O. S. L.	Okólnik Kurat. O. S. L. z dnia 8.II 1936 r. nr III-2745/36.
22.	Druki dla szk. d.z.	Okólnik Kurat. O. S. L. z dnia 3.VIII 1936 r. nr III-14790/36.

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI OŚRODKA ORGANIZACJI I TECHNIKI HANDLU ZA ROK SZKOLNY 1937/38.

Ośredek powstał z dniem 1 lutego 1938 r.

Praca w Ośrodku.

I Odbyły się trzy zebrania; dwa pierwsze odbyły się w Państwowym Koedukacyjnym Gimnazjum Kupieckim w Lublinie, ostatnie w Pryw. Koeduk. Gimnazjum Kupieckim P. M. S. w Zamościu;

Na programy zebrań złożyły się:

1) lekcje przykładowe

w I kl gimn. kup. Zakup towaru drogą koresponden cji (1 godz.)

w II kl „ „ Wyprzedaże i sprzedaże specjalne (2 godz.)

w II kl „ „ „Sprzedaż kredytowa" (1 godz.)

w II kl „ „ „Stosunek kupca do banku" (1 godz.)

w II kl „ „ Lekcja techniki reklamy „Dekoracja wystaw" (2 godz.)

2. Referaty

„Sprzedaż kredytowa".

„Kupiec jako klijent banku".

„Kilka uwag z dziedziny racjonalnego opakowania towaru".

„Realizacja programu techniki reklamy w III-ej kl. gimn. kup.

3. Wycieczki połączone z pogadankami branżowymi.

Wycieczka do sklepu bławatnego „B-cia Sarneccy" w Lublinie

„ „ Banku Handlowego w Warszawie, Oddział w Lublinie

„ „ składu sprzedażowego „Budulec Polski" J. Tosik w Lublinie

„ „ Spółdzielni rolniczo - handlowej „Snop" w Zamościu

„ „ Domu towarowego F. Wiśniewski w Zamościu, hurtowa sprzedaż węgla oraz przetworów ropy naftowej

„ „ celem zwiedzenia zabytków Zamościa.

4. Indywidualne konferencje kierownika Ośrodka z nauczycielami organizacji i techniki handlu.

W zebraniach Ośrodka brali udział przedstawiciele władz szkolnych, dyrektorzy i nauczyciele gimnazjów kupieckich i liceów zawodowych, przedstawiciele sfer gospodarczych.

II Kierownictwo Ośrodka opracowało trzy biuletyny, na treść których złożyły się 1) sprawozdania z zebrań Ośrodka 2) sprawozdania z wycieczek 3) referaty 4) wiadomości z dziedziny ustawodawstwa gospodarczego 6) komunikaty.

Biuletyny wysyłano do szkół handlowych Kurat. Okr. Szkol. Lubelsk., innych Ośrodków metodycznych, szkół i nauczycieli innych Kuratoriów, z którymi kierownictwo Ośrodka współpracuje, do organizacji i stowarzyszeń o charakterze gospodarczym na terenie miasta Lublina współpracujących firm handlowych.

III Celem ułatwienia nauczycielom organizacji i techniki handlu zapoznania się z literaturą fachową— umożliwiano im korzystanie z biblioteki nauczycielskiej Państw Koed. Gimn. Kupieckiego w Lublinie, oraz założono własną bibliotekę Ośrodka, do której zakupiono 32 dzieła. Spisy książek obu bibliotek zostały przesłane szkołom handlowym K. O. S. L. nowozakupione książki były podawane w biuletynach w dziale Komunikaty Ośrodka.

IV Kierownik Ośrodka hospitował 19 lekcyj organizacji i techniki handlu.

V Kierownictwo Ośrodka rozpoczęło pracę nad przeprowadzeniem ankiety dotyczącej sytuacji handlu włókienniczego—detalicznego.Ankieta ta po porozumieniu się z Izbą Przemysłowo-Handlową zostanie opracowana przez nauczycieli organizacji i techniki handlu w roku szkolnym 1938/39 na terenie miast K. O. S. L., w którym znajdują się gimnazja kupieckie.

VI W związku z pracą Ośrodka wysłano 115 pism, 63 komunikatów, 80 biuletynów (Nr 1, 2, 3)

Otrzymano 29 pism, 15 komunikatów, 3 biuletyny.

Jak wskazuje na początku podana data powstania Ośrodka Metodycznego Org. i Techn. Handlu, działalność jego obejmuje 5 mies. roku szkolnego 1937/38. Celem Ośrodka w Lublinie, jak innych Ośrodków tegoż przedmiotu, jest pomoc w realizowaniu programu pod względem naukowym, metodycznym i wychowawczym. Zaznaczyć tutaj muszę, że dwa przedmioty silnie korelujące ze sobą, jakimi są organizacja i technika handlu oraz technika reklamy, są połączone w jednym Ośrodku Metod., co jest bardzo korzystne dla realizacji programu obu przedmiotów silnie zazębiających się na terenie szkoły a połączonych ze sobą niewidzialnie w praktyce życia handlowego.

PRZEGLĄD WYDAWNICTW

Sergiusz Hessen. **Szkoła i demokracja na przełomie.**

I. Wstęp.

Profesor Hessen w swych pracach pedagogicznych jest reprezentantem pedagogiki filozoficznej. Uważa on pedagogikę za filozofię stosowaną, a wyraz temu dał w „Podstawach pedagogiki", skończonym systemacie pedagogicznym, ujmującym wszechstronnie teorię wychowania moralnego i wychowania naukowego. Ostatnia książka Hessena, „Szkoła i demokracja na przełomie" jest jakby dalszym ciągiem „Podstaw": w niektórych wypadkach—praktycznym uzasadnieniem teorii, w innych—pogłębionym ujęciem poprzednio rzuconych zagadnień. Hessen nazywa ją drugim tomem „Podstaw" lub wstępem do nich, chociaż, jak sam powiada, książka stanowi na pozór coś wręcz sprzecznego z „Podstawami".

Obydwa dzieła analizują dokładnie każdą myśl pedagogiczną, każdą jej realizację w życiu, by w rezultacie dać w miarę możności wszechstronną syntezę. Ostatnia książka domaga się od czytelnika znajomości pierwszej, a obydwie żądają nie czytania, a wczytywania się, co pozwoli przekonać się, iż istotnie pozostają one ze sobą w ścisłym organicznym związku, gdyż przenika je i jednoczy ten sam systemat myślowy autora. Wspólny jest także tym pracom przedmiot rozważań, bo chociaż w pierwszej książce Hessen występuje jako teorytyk, a w omawianej—jako dziejopis czasów obecnych, to jednak fakty, które tu służą za punkt wyjścia i za przedmiot treści mają oparcie i pogłębienie filozoficzne. Naświetla je Hessen własnymi poglądami, lub poglądami takich pedagogów - filozofów jak Kerschensteiner, Dewey, Norwood, Natorp i inni. W pracy swej Hessen dąży jakby do uszlachetniania faktów z życia pedagogicznego przez przenikanie ich myślą filozoficzną, czyniąc z nich w ten sposób także przedmiot rozważań filozoficznych.

Sprzeczność pozorną stanowi również tytuł w stosunku do treści książki. Praca „Szkoła i demokracja na przełomie", to historia zdarzeń bieżącego życia pedagogicznego ostatniego dziesiątka lat. Zamknął ją autor w dziewięciu rozdziałach, może nawet niesłusznie nazwanych rozdziałami, gdyż każdy z nich stanowi odrębną samodzielną całość z obranego zakresu rozważań. Pozornie rozważania te niewiele mają wspólnego ani wzajemnie ze sobą, ani ze szkołą i demokracją na przełomie, ale wczytanie się w treść książki pozwala przekonać się, że wszystkie te zupełnie luźne rozdziały - studia przenika podstawowy temat, będący zarazem tytułem książki.

Chcąc dać na podstawie dziewięciu pozornie luźnych studiów, przedstawiających fakty z życia pedagogicznego, możliwie syntetyczne ujęcie systematu myślowego, przenikającego treść książki, wyodrębniam opisywane fakty w dwie grupy. Pierwsza grupa—to fakty, które nazwałabym faktami—zagadnieniami, postawionymi do rozwiązania i szkole i demokracji w dobie kryzysu. Można by w tej grupie wydzielić następujące zagadnienia: 1) demokracji 2) szkoły jednolitej, 3) klasy, ucznia i nauczyciela 4) stosunku państwa do szkoły. Pomyślne rozwiązanie tych zagadnień może, jak mówi Hessen, zakończyć kryzys przeżywany dziś przez szkołę i demokrację nie upadkiem a odnową.

Drugą grupę nazwałabym faktami - rozwiązaniami. Są tu opisane próby i dotychczasowe wyniki rozwiązywania przez poszczególne państwa wymienionych wyżej zagadnień. Z zagadnień tych zasadniczym i rozwiązującym inne jest sprawa szkoły jednolitej.

Przedstawiając i rozwijając wymienione tematy, autor przeciwstawia pojęcia i poglądy przeszłości—pojęciom i poglądom teraźniejszości; dążeniom i celom przeszłości—dążenia i cele przyszłości. Udowadnia przy każdej sposobności, że wszystkie wymienione wyżej zagadnienia teoretyczne i praktyczne próby ich rozwiązań przeszły jednakową drogę: od abstrakcyjnej mechanicznej jednakowości, do konkretnej różnorodnej całostkowości; od neutralności, będącej zawsze zubożeniem i znamieniem zaniku form bytowania, — do wzbogacenia-pełni, stanowiącej jedyną drogę odnowy.

II. Fakty- - zagadnienia przedstawione w skrócie na podstawie książki Hessena: „Szkoła i demokracja na przełomie",

1) Zagadnienie demokracji.

Wszystkie pedagogiczne prace Hessena przenika idea demokracji. W omawianej książce tak autor streszcza swe konsekwentnie demokratyczne stanowisko: „Demokracja jest formą, ba, jedyną formą państwową, która zasadniczo sprzeciwia się absolutyzowania władzy, to znaczy podporządkowuje władzę wyższym wartościom duchowym. W demokracji władza powinna ciągle usprawiedliwiać siebie sama pozytywną czynnością twórczą w kierunku realizacji większej sprawiedliwości i wzmocnienia kultury duchowej. Powinna być jakby codziennie na nowo zdobywana mozolną pracą budowania lepszego świata".

Hessen wierzy i udowadnia, że dziś, w dobie określonej przez niego mianem neo-liberalizmu, to jest możliwe. Jeżeli problemu demokracji nie udało się pomyślnie rozwiązać w dobie klasycznego liberalizmu, to dlatego, że opierano się w tej pracy na fałszywej interpretacji podstawowych założeń demokracji tj. równości, wolności i powszechnej woli narodu.

Liberalizm klasyczny ujmował społeczeństwo jako agregat abstrakcyjnych obywateli, zapoznając całkowicie wewnętrzne zróżnicowanie społeczeństwa; udzielał temu agregatowi prawa do mechanicznej zewnętrznej równości, sprowadzającej się do faktycznej nierówności. Liberalizm klasyczny wolność i wolę narodu pojmował jako gotowe, zewnętrzne fakty. Neo-liberalizm przekreśla abstrakcyjnego obywatela, pojęcie równości streszcza w hasłach: „równość startu! równość szans dla wszystkich", w wolności widzi nie gotowy zewnętrzny fakt, a wewnętrzny nigdy nie kończący się proces, cel i zadanie ponad indywidualne i ponadczasowe, nigdy w pełni nieziszczalne, które sobie ludzkość stawia, lecz do którego nigdy nie dochodzi, bo z pojęciem wolności ściśle zespala się pojęcie nieskończoności. Tak samo i naród i jego powszechna wola nie są gotowymi faktami. Przed osobowością narodu, całkowicie od siebie zależną, bo przez siebie wykutą i ukształtowaną, leży cel—zadanie zdobywania, kształtowania i hartowania swej woli. Zapewnienie jej władzy w państwie jest istotnym powołaniem demokracji. Ażeby swe zadanie mogła wypełnić, musi oprzeć się na doborze różnicującym, tj. musi uznać psychiczne uzdolnienia jednostek za równorzędne w swej bogatej różnorodności, zapewnić im pełny rozwój i postawić odpowiedniego człowieka na właściwym miejscu.

Dobór różnicujący jest według Hessena jedyną największą siłą, którą demokracja może jeszcze przeciwstawić swoim grabarzom. Dobór różnicujący musi przeniknąć całe społeczeństwo. Miejsce jego poczęcia—to szkoła, ta jednia i pełnia społeczna, oparta tak samo na doborze różnicującym, a przez to samo w swej problematyce jak najściślej związana z problematyką demokracji.

2) Zagadnienie szkoły jednolitej.

Szkołę jednolitą uważa Hessen za jedyną i najpewniejszą drogę, wiodącą do rozwiązania zagadnienia demokracji. Określa ją, jako szkołę, w której każda jednostka niezależnie od swego pochodzenia i stanu majątko wego, zależnie zaś od swych uzdolnień psychicznych zdobędzie jak najlepsze wykształcenie ogólne, zapewniające rozwój osobowości. Szkoła jednolita powinna opierać się na jak najdalej posuniętym doborze różnicującym zamiast dawniej stosowanego doboru wyłączającego. Szkoła oparta na doborze wyłączającym otwiera tylko jedno uznawane wejście w życie: przez uniwersytet, pozostawiając niedokształconą wielką część społeczeństwa. Szko ła oparta na doborze różnicującym, otwiera tych wejść bardzo wiele, a uznając je wszystkie za równorzędne, daje każdemu możność osiągnięcia swoistego wykształcenia ogólnego, zależnie od posterunku zajmowanego w życiu. Szkoła jednolita opiera się na zróżnicowaniu trojakiego stopnia:

a) zróżnicowanie regionalne (szkoła powszechna).
b) „ psychologiczne (szkoła srednia ogólnokształcąca.)
c) „ zawodowe (szk. średnia zawodowa)

Jednym z celów szkoły jednolitej, obok uznania różnorodnych wartości społecznych za równorzędne, jest uszlachetnienie podniesienie każdego zawodu do stopnia powołania—przez prześwietlenie każdej pracy pierwiastkami kultury ogólnej.

Szkole jednolitej dla zapewnienia jej pełnego rozwoju stawia Hessen dwa ważne postulaty do wypełnienia: a) zamknięcie w szkole całego, nieurzędowego życia ucznia, b) wychowanie do wywczasu. Zrealizowanie pierwszego postulatu pozwoli zorganizować życie młodzieży na wzór praworządnego społeczeństwa, w którym państwo stanie się nie przedmiotem nauczania a przedmiotem doznawania. Wypełnienie drugiego zadania ma szczególnie ważne znaczenie dla robotników, ulegających w swej pracy całkowitej automatyzacji, w warsztatach, gdzie praca nie może obudzić żadnego zainteresowania.

Mówiąc o szkole jednolitej, przestrzega Hessen przed możliwościami jej wypaczenia bądź to przez zwężenie samego pojęcia pracy, będącej podstawą istnienia szkoły, bądź też przez nadanie jej zbyt utylitarystycznego kierunku przez zapoznanie indywidualności lub czynnika społecznego i tp. Na podstawie treści książki można odtworzyć sobie także krótki rys powstania i rozwoju szkoły jednolitej.

Omawiając zagadnienie szkoły jednolitej, autor stwierdza. że przeszła ona w swym rozwoju tę samą drogę co i demokracja: od mechanicznego uniwersalizmu do konkretnej całostkowości, od zastąpienia więzi społecznej z czysto zewnętrznej na głęboko wewnętrzną. O szkole jednolitej tak się wyraża: „Zapewniając każdemu członkowi społeczeństwa możność posuwania się naprzód stosownie do jego uzdolnień i osiągniętego przezeń poziomu wolności, sprzyja normalnemu obiegowi krwi w organizmie społecznym i stwarza przez to samo niezbędne przesłanki do wytworzenia jednolitej całostki narodu. Przesłanki te mogą z powodzeniem przeciwdziałać tak zwanemu kryzysowi demokracji",

3) Zagadnienie klasy, ucznia i nauczyciela.

Mówiąc o szkole jednolitej, Hessen poświęca sporo uwagi czynnikom organizujacym pracę w szkole i zarazem organizowaniu podlegającym. Czynnikami tymi są: klasa, uczeń, nauczyciel.

Szkoła jednolita, szkoła pracy, musi opierać swe istnienie na klasie, jako najmniejszym zespole, dążącym wspólnym wysiłkiem do rozwiązywania stawianych zagadnień. Tylko w stałej grupie społecznej, a taką jest klasa, może być prowadzona praca, mająca na celu rozwój osobowości ucznia. Różnorodność potrzeb, zdolności, indywidualności pozwala uczniowi w klasie zdobywać się na własny twórczy wysiłek, uzupełniać pracę kolegów zdobywać w grupie własne, niezastąpione stanowisko. Tylko w stałej grupie jednostka może wyrobić w sobie poczucie związku z nią, jako z ogarniającą ją całością.

Tu wysuwa Hessen rolę nauczyciela jako tego, który ma wdrożyć ucznia do metody myślenia naukowego, skierować go na drogę, na której zdobywa się wiedzę, przez uczestniczenie wraz z uczniem w procesie jej zdobywania. I tu Hessen mocno podkreśla, że daleko ważniejsza jest rzeczą: jak nauczyciel uczy, aniżeli to, czego uczy, dlatego też ważną kwestią jest wykształcenie nauczyciela, w którym należy kląść nacisk nie na jego zawodową rzemieślniczość, a na jak najdalej posuniętą ogólność, bo: „Nauczyciel jest żywym przedstawicielem tradycji naukowej, która od człowieka do człowieka przechodzi tylko drogą ustną—jak gdyby przez udzielanie się, wciągające ucznia w poznawanie wspólnego im obu przedmiotu wiedzy". „Metodę myślenia naukowego przekazuje się tylko drogą ustnej tradycji, co więcej, drogą obserwacji funkcjonowania metody w jej żywym zastosowaniu i wciągnięciu ucznia do tej pracy".

Dlatego też szkoła jako żywa przedstawicielka duchowej tradycji ludzkości—i nauczyciel, żywy przedstawiciel tradycji naukowej, są niezastąpieni i istnieć muszą dotąd, dokąd w ogóle istnieć będzie kultura. Wykreślenie z życia szkoły i nauczyciela niesie śmierć kulturze, której nie utrzymają przy życiu ani nie wskrzeszą żadne istniejące dzieła naukowe.

4) Zagadnienie stosunku państwa do szkoły.

Szkoła jednolita to w swym założeniu pierwowzór państwa. Dla dziecka państwo jest w niej nie przedmiotem nauczania a przedmiotem doznawania. Tak pojmując założenia szkoły jednolitej, żąda Hessen dla niej całkowitej autonomii od państwa, którego istnienie może być oparte w stosunku do społeczeństwa tylko na zasadzie współrzędności, a w którym formy rządzenia, instytucje państwowe nie mogą się rozwijać w neutralności od życia społecznego, lecz powinny być całkowicie wypełnione jego treścią, wypracowaną w wolnych związkach.

W stosunku do szkoły praworządne państwo występuje jako reprezentant nie przemocy a prawa; dopiero wtedy można mówić w państwie o rozwoju oświaty

i kultury. Jako wzór praworządnego państwa stawia Hessen bardzo często Anglię w całym jej dziejowym rozwoju, jako jej przeciwieństwo—Francję z doby oświecenia i współcz. Rosję Sowiecką.

Hessen jest wrogiem zaprzęgania szkolnictwa w służbę państwa, dla jego racji stanu—i szeroko na przykładach dowodzi w „Podstawach" i w omawianej książce, że państwo nie ma prawa na kształtowanie według własnych poglądów jakiegoś „ideału obiektywnego dobra" i wymagania dla niego wiernej służby, bo ideał dobra przez państwo stworzony zawsze będzie ograniczony wpływem jakiejś doktryny politycznej czy społecznej, a służba temu dobru powoduje zawsze absolutyzowanie władzy i mechanizację szkoły.

Udowadnia, że państwa, w których działaniu ideał demokracji oddawna przeświecał, zrozumiały słuszność tego poglądu i w swym rozwoju od mechanicznej jednakowości do konkretnej zróżnicowanej całostkowości dążą do przekształcenia się z formy państwa jako związku opartego na przemocy, na związek oparty na prawie, dążący do regulowania nie treści, lecz formy ludzkiego działania.

Praworządne państwo demokratyczne nie stwarza jednakowego dla wszystkich wzoru do mechanicznego odtwarzania, a ogranicza się do wskazania szkole zadania, pozwalając szukać indywidualnych dróg na drodze do jego rozwiązania.

Przyszły ustrój szkolny wyobraża sobie Hessen jako ustrój utrzymywany w większej części przez państwo, (z uwzględnieniem inicjatywy prywatnej), nadzorowany wszechstronnie ze strony państwa, nawet z prawem monopolu państwa w zakresie przymusu nauczania. Z drugiej strony ustrój ten ma cechować niezależność od państwa. Państwo broni jego autonomii, podkreślając przez to samo własną wartość i własne prawo samego wychowania. Autonomia wychowania to znowu nie neutralność a pełnia wzbogacana przez wszystkie czynniki społecznego życia, a więc: religię, urabianie poglądu na świat, narodowość i kraj rodzinny, gospodarstwo i codzienną pracą ludzką. Państwo, broniąc autonomii szkoły, buduje tym samym jej rozwój, uwzględniając i ochraniając osobowość ucznia i nauczyciela.

Tak rozwija Hessen w swej książce fakty—zagadnienia zaobserwowane w życiu pedagogicznym za ostatnich lat dziesięć, (licząc do r. 1935, tj. daty ukończenia pracy) w różnych kulturalnych krajach kontynentu. Uwzględnia przede wszystkim państwa, które poszły nie drogą upadku a drogą odnowy. Nie ogranicza się jednak autor do samego opisu zagadnień życia, a prześwietla je myślą filozoficzną, stara się wytknąć drogi do ich pomyślnego rozwiązania.

III. Fakty — rozwiązania.

Z faktów pedagogicznych nazwanych faktami rozwiązaniami podkreśla Hessen przede wszystkim ważność rozwiązania zagadnienia szkoły jednolitej, ponieważ jest to rozwiązanie zagadnienia ogniskowego, w nim bowiem skupia się i rozwiązuje zag. i demokracji, ucznia, klasy i nauczyciela oraz zag. stosunku państwa do szkoły. W szkicach swych przedstawia autor próby rozwiązania tego zagadnienia w niektórych krajach . Nie daje jednak projektu szkoły jednolitej we Francji, (chociaż tam ta myśl zrodziła się), ponieważ zagadnienie to we Francji znajduje się dopiero w procesie kształtowania. Anglię uznaje autor za państwo, w którym zagadnienie szkoły jednolitej rozwiązuje się najpomyślniej, bo na drodze ewolucji, będącej wyrazem potrzeb życia.

Obok innych wiele uwagi poświęca nowemu ustrojowi szkolnictwa w Polsce, nie dlatego, jak powiada, że tłumaczenie książki przeznaczone jest przede wszystkim dla czytelnika polskiego, a dlatego, iż uważa reformę ustroju szkolnictwa polskiego za ostatnią dobrze pomyślaną w duchu demokratycznym, za dążącą do zrealizowania postulatów szkoły jednolitej. Hessen krytycznie stara się ocenić wszystkie zalety, ale także i wszystkie niedociągnięcia nowej reformy szkolnictwa w Polsce, zaznaczając mocno, że góruje ona w stosunku do ustroju szkolnego np. Czechosłowacji tym, że jest wynikiem nie tarć i kompromisów, a owocem długoletniej rzetelnej pracy na polu pedagogiki teoretycznej i praktycznej przy udziale szerokich sfer nauczycielskich. Uważa ją za dostosowaną do potrzeb i do możliwości narodu i państwa, co zapewnia jej w przyszłości pełny rozwój i przekształcenie się w szkole jednolitą w całym znaczeniu tego wyrazu

Próby rozwiązywań zagadnienia szkoły jednolitej w szeregu państw europejskich i innych przedstawia Hessen szczegółowo i wyczerpująco w szeregu osobnych rozdziałów swej książki.

Każdy z trzech stopni zróżnicowania szkoły jednolitej posiada w różnych państwach nieco odmienną nazwę, zawiera mniej lub więcej różnorodną i bogatą treść, zbliżoną jednak do siebie.

Książka Hessena, „Szkoła i demokracja na przełomie" przez swe bogactwo bardzo wartościowego materiału pedagogicznego, związanego i wypływającego bezpośrednio z życia, daje wiele materiału do myślenia i stanowi cenny dar złożony literaturze pedagogicznej.

Maria Kossowska.

KRONIKA

SPRAWOZDANIE Z ROCZNEJ DZIAŁALNOŚCI ODDZIAŁU PODLASKIEGO T. P. R. P. ZA ROK SZKOLNY 1937/38.

Zwyczajem lat ubiegłych konferencje odbywały się w różnych środowiskach w kolejności, jak następuje: 16 października, 7 listopada, 11 listopada, 19 grudnia, 29 stycznia w Siedlcach, 10 marca w Warszawie, 29 kwietnia w Białej Podl. 11 czerwca w Siedlcach.

Wszystkie niemal wysiłki członków naszego Oddziału liczącego 31 osób wraz z przedstawicielami nauczycielstwa ze szkół powszechnych z miejscowości: Biała Podlaska, Leśna Podlaska, Łuków, Międzyrzec Podl., Siedlce, Radzyń Podl., Sokołów Podl., Węgrów ogniskowały się około wyników nauczania języka polskiego w czteroletnim gimnazjum oraz realizowania programu jęz. polskiego w pierwszej klasie liceum.

Wyniki nauczania języka polskiego w gimnazjum w świetle czteroletniego doświadczenia opracował w formie referatu p. B. Bucholc. Wnioski dyskusji zostały przesłane do Zarządu Głównego, który umieścił je w V zeszycie Polonisty (Polonista 1937 zesz. V. str. 162).

Członkowie Oddziału Podlaskiego wzięli udział w konferencji polonistycznej Ogniska Metodycznego w Warszawie zorganizowanej celem omówienia programu języka polskiego czteroletniego gimnazjum w świetle czteroletniego doświadczenia i programu liceum.

Obok referatów prof. K. Górskiego p. t. „Oświecenie jako wyraz kryzysu duchowego społeczeństwa 18 wieku" i „Klasycyzm a teorie literackie Oświecenia" p. Dr Wł. Szyszkowski wygłosił odczyt w sprawie wyników nauczania języka polskiego w czteroletnim gimnazjum.

Otrzymany z Ogniska Metodycznego jeden egzemplarz Biuletynu Zarząd Oddziału Podlaskiego odbił na powielaczu w 30 egzemplarzach umożliwiając w ten sposób nabycie tej cennej pomocy naukowej zarówno zakładom, jak i poszczególnym członkom Oddziału Podlaskiego.

Ponadto Oddział Podlaski pozostaje w kontakcie z Oddziałem Warszawskim Towarzystwa Polonistów Rzplitej Pols. przez udział w zebraniach Komisji Licealnej.

Nauczaniu języka polskiego w liceum poświęcono dwie konferencje w Siedlcach. Lekcję w związku z ćwiczeniami w mówieniu i pisaniu w liceum przeprowadził p. B. Bucholc. na temat „Wartość nauki". (Forma rozprawki).

Dyskusję na temat realizowania języka polskiego zagaiła p. A. Zawadzka.

Innego rodzaju lekcją było opracowanie przez p. M. Stanczewską w pierwszej klasie liceum pedagogicznego dramatu z zakresu lektury uzupełniającej p. t. „Wróg ludu" Ibsena wraz z zagajeniem dyskusji na temat realizowania programu języka polskiego w liceum pedagogicznym.

Konferencje w Białej Podlaskiej poświęcono zagadnieniu „pracy domowej ucznia w szkole powszechnej, gimnazjum i liceum". W związku z tym p. Bratkowska H. przeprowadziła lekcję w VI klasie szkoły powszechnej a p. L. Ziółkowski w IV klasie gimnazjum.

Referat opracowali pp. J. Lulek: „Praca domowa ucznia w szkole powszechnej i gimnazjum", p. Adamówna: „Praca domowa ucznia w liceum".

Referujący ważne zagadnienia zwracali uwagę na trudności, jakie spotyka polonista w swej pracy, na sposoby, za pomocą których można osiągnąć pozytywne wyniki a więc częsta kontrola ucznia, częsty kontakt z rodzicami na zebraniach patronatów. W związku z pracami piśmiennymi domowymi ze względu na wyniki stwierdzono, że należy oglądać je możliwie często i dokładnie. Trudności, których niepodobna przezwyciężyć, to przepełnienie klas w szkołach powszechnych. Liczą one w szkołach powszechnych od 40 — 60 w gimnazjach około 50 uczniów.

Polonista ponadto ma bardzo dużo zajęć dodatkowych: biblioteka szkolna, organizacje społeczne, urządzanie imprez i inne. Szczególniej opieki i umiejętnej organizacji pracy domowej wymaga od nauczyciela języka ojczystego w liceum. Wobec czego wysuwają się następujące postulaty: organizacja specjalnych pracowni, w których młodzież mogłaby opracować materiał bądź samodzielnie bądź pod kierunkiem nauczyciela a więc konieczna potrzeba zaopatrzenia bibliotek podręcznych w większą ilość egzemplarzy niezbędnych opracowań, 2) wdrożenie do metod pracy, 3) sporządzenie spisu lektury uzupełniającej przeznaczonej dla liceum, 4) uzgodnienie wymagań nauczycieli poszczególnych przedmiotów.

Celem zapoznania członków Oddziału z ostatnimi nowościami z zakresu metodyki i pedagogiki, literatury, sztuki na każde niemal zebranie w Siedlcach Zarząd Oddziału urządzał w gimnazjum im. B. Prusa wystawę książek, z którymi członkowie mogli się zapoznać. Zainaugurowano nowy typ pracy: mianowicie p. W. Woysław wygłosił referat p. t. „Rola kontrastu w sztuce". Prace Oddziału zakończone zostały opracowaniem egzaminów wstępnych do gimnazjum i liceum. Dyskusję nad egzaminem do gimnazjum zagaił p. K. Mosiewicz, do do liceum p. A. Zawadzka.

Wybrani przez członków na zebraniu w dniu 16 października 1937 roku delegaci oddziału w ilości trojga osób. p. J. Adamówna, p. B. Bucholc, p. Dr. St. Rutkowski wzięli udział w Walnym Zebraniu Towarzystwa Polonistów Rzplitej Polskiej. Przedstawiciel Oddziału Podlaskiego p. Dr St. Rutkowski wchodzi w skład Zarządu Głównego Towarzystwa. Oddziałowi Podlaskiemu została przyznana przez Kuratorium Okręgu Szkolnego Lubelskiego subwencja w wysokości 200 zł, którą członkowie przeznaczyli na kupowanie książek i honorowanie prelegentów.

Na poszczególnych zebraniach były omawiane pisma zarządu Głównego T.P.R.P. W związku ze sprawą udostępnienia członkom książek polonistycznych poloniści wszyscy naszego Oddziału wypowiedzieli się pozytywnie.

W skład zarządu Oddziału Podlaskiego T.P.R.P. weszli:

Przewodniczący — p. Dr St. Rutkowski,
v. przewodniczący — p. J. Adamówna,
sekretarz — skarbnik — p. A. Zawadzka.

W skład Komisji Rewizyjnej weszli:
p. St. Kondracki, p. I. Wojewódzki, p. W. Woysław.

AKCJA LETNIA LUBELSKIEJ CHORĄGWI HARCEREK.

W lecie 1938 r. odbyło się 26 obozów harcerek. Na obozach tych było ogółem 811 harcerek, co daje w sumie 19.464 harcerkodni. W stosunku do roku 1937 zanotowano wzrost o 5.500 harcerkodni.

Obozy organizowały:

1. Komenda Chorągwi Harcerek:

a) Obóz kształcenia drużynowych w Zielenicy, woj. stanisławowskie, pow. Nadwórna.

b) Obóz samarytańsko-łącznościowy dla starszych dziewcząt w Kurhanach, woj. wołyńskie, teren K. O. P.

2. Hufce: 2 Hufiec lubelski, krasnystawski, zamojski (3 grupy), tomaszowski, janowski, puławski, dębliński, garwoliński, sokołowski, siedlecki (miasto), siedlecki (powiat), bialski, łukowski, biłgorajski, radzyński i lubartowski,

3. Drużyny: 13 i 16 lubelskie, 3 lubelska, 15 lubelska, 5 dęblińska, 1 chełmska,

Nadto zorganizowano 2 kolonie zuchowe z Zamoscia i Garwolina.

Hufiec Międzyrzec Podl. zorganizował wędrówkę starszych dziewcząt po terenie C. O. P. i Gór Śtoksrzyskich.

Obozy trwały od 10 do 30 dni, przeciętnie po 24 dni. Jak wynika z cyfr powyższych, akcję letnią obozową tegoroczną należy uważać za udaną. *R. B.*

AKCJA LETNIA LUBELSKIEJ CHORĄGWI HARCERZY.

W lecie 1938 r. zorganizowano ogółem ponad 50 obozów stałych pod namiotami, obozów wędrownych i kolonii.

Komenda Chorągwi Harcerzy zorganizowała tegoroczną Grupę Obozów na terenie własnym, w „Czuwajowie" k. Góry Puławskiej. Grupa ta zawierała: kwatermistrzostwo — 5 osób, obóz podharcmistrzowski, żeglarski i opiekunów — razem 36 osób, obóz harców — 23 osoby, obóz zagraniczny — 21, obóz Hufca Puławy — 15, kolonia zuchowa wraz z kursem wodzów — 25 osób; razem — 125. Na obozach tych zostało przeszkolonych ogółem 45 kandydatów instruktorów, drużynowych i wodzów zuchowych.

Wszystkie Hufce, z wyjątkiem nowoutworzonego Hufca Lublin-powiat, miały swe obozy nawet po 2 (Hrubieszów), w ogólnej liczbie 22. Obozy te zgrupowały się przeważnie na południu Polski (Białka Tatrzańska, Raba Niżna, Rymanów-Zdrój, Barcice, Rytro, Zaleszczyki — 3 obozy: Biała Podl., Hrubieszów i Włodawa). Na terenie Wołynia odbyły się 2 obozy (Hufiec Chełm w Wilczym Przewozie k. Dorohuska i 1 Lublin w Bereźcach k. Krzemieńca), oraz wędrówka skautów 1 Lubelskiej Drużyny Harcerzy im. W. Łukasińskiego. Kolonie zuchowe zorganizowały Hufce Tomaszów (przy grupie obozów Chorągwi), Radzyń i Krasnystaw. Nadto 1 Drużyna Harcerzy z Chełma wyjechała na obóz do Rumunii.

Ilość harcerzy na obozach wyniosła 1.450, co stanowi w stosunku do roku poprzedniego przyrost o 103. Ilość harcerzodni wyniosła 30. 450, co stanowi przyrost o 5.456.

Obozy stały na dobrym poziomie programowym i gospodarczym, co stwierdzili jednozgodnie wizytatorzy Komendy Chorągwi i Głównej Kwatery Harcerzy. Toteż wszystkie, z wyjątkiem 3, otrzymały dobrą ocenę ogólną. Grupę Obozów w „Czuwajowie" wizytował z ramienia Ministerstwa W R. i O. P. pan Naczelnik Adamczyk.

W dniach 29 i 30 sierpnia odbyła się w „Czuwajowie" pierwsza w dziejach Chorągwi konferencja drużynowych pod namiotami. Omówiono na niej wytyczne pracy na rok 1938/39. Uczestników — 25.

Nadto cały szereg harcerzy wziął udział w kursach Głównej Kwatery Harcerzy, zwłaszcza — żeglarskich nad jez. Narocz i w Gdyni. *D. S.*

KOMUNIKAT

OKÓLNIK ZARZĄDU GŁÓWNEGO TOWARZYSTWA POPIERANIA BUDOWY SZKÓŁ POWSZECHNYCH.

W sprawie tegorocznej kampanii związanej z naklejaniem znaczków na podręczniki, Zarząd Główny otrzymuje szereg skarg i uwag, które powodują wydanie niniejszego okólnika.

1) Z różnych sfer zawiadamiają nas, że liczne księgarnie, w szczególności drobniejsze punkty sprzedaży książek i podręczników, uchylają się od obowiązku naklejania nalepek na budowę szkół. Zdarza się, że księgarnie te dla celów konkurencyjnych sprzedają podręczniki szkolne bez nalepek Towarzystwa, ale o 10 gr taniej.

Ten stan sprzeczny jest ze stanowiskiem Związku Księgarzy Polskich, który ostrzega przed podobną akcją konkurencyjną, narażającą Towarzystwo i uczciwych księgarzy na poważne straty (Przegląd Księgarski Nr 15, 16, 17). Ten stan rzeczy sprzeczny jest również z postanowieniami okólnika Ministerstwa W. R. i O. P. z lipca b. r. który mówi: „księgarze obowiązani są sprzedawać podręczniki szkolne ściśle po cenach ustalonych przez Ministerstwo W. R. i O. P., a wydrukowanych na egzemplarzu każdego podręcznika".

Zarząd Główny prosi Zarządy Komitetów Okręgowych i Obwodowych o spowodowanie przez nauczycielstwo kontroli podręczników celem sprawdzenia, czy zaopatrzone zostały w nalepki Towarzystwa. W wypadku stwierdzenia, że młodzież zakupiła podręczniki bez nalepek, należy skierować kupujących do źródła zakupu danego podręcznika z żądaniem dodania nalepki. Jeżeli podręczniki były nabyte bez nalepek z wiedzą szkoły, szkoła winna postarać się o zaopatrzenie wszystkich podręczników we właściwe nalepki.

2) Różne księgarnie uskarżają się, że często szkoły domagają się sprzedaży podręczników bez nalepek. Przedstawiciele szkół tłómaczą księgarzom, iż szkoła posiada własne nalepki, dlatego też naklejanie nalepek przez księgarzy jest zbędne.

Stwierdzamy, że szkoły nie mają w dyspozycji nalepek na podręczniki, posiadają natomiast cegiełki dziesięciogroszowe, które naklejają zamiast właściwych nalepek. W ten sposób Koła Towarzystwa pragną uzyskać dochód ze sprzedaży cegiełek i zdobytymi w ten sposób funduszami swą działalność wobec komórek nadrzędnych Towarzystwa.

Poszczególne księgarnie mają odnotowane takie szkoły, które domagają się sprzedaży podręczników bez nalepek.

Ponieważ naleganie na księgarzy, by sprzedawali podręczniki bez nalepek, powoduje załamanie zasadniczego stanowiska panów księgarzy w stosunku do Towarzystwa, wytwarza chaos i umożliwia nadużycia, Zarząd Główny wyjaśnia, że na podręcznikach szkolnych winny być nalepiane tylko specjalne dziesięciogroszowe nalepki na budowę szkół, nabyte w urzędach pocztowych.

Nalepianie zamiast nich cegiełek winno być potraktowane jako złamanie zasady, nad realizacją której Towarzystwo od wielu lat skutecznie pracowało.

Zaznaczyć musimy, że sprawą rozpowszechniania nalepek zainteresowały się najwyższe czynniki administracji szkolnej.

Ostatnio Podsekretarz Stanu Min. W. R. i O .P. p. Ferek-Błeszyński w czasie wizytacji jednego z obwodów stwierdził, że wiele podręczników używanych w szkołach nie posiada nalepek na budowę szkół.

Wszystkie komórki Towarzystwa winny przeciwdziałać temu lekceważeniu obowiązku społecznego.

Dlatego też Zarząd Główny Towarzystwa prosi Zarządy Komitetów Okręgowych i Obwodowych, aby działając w porozumieniu z miejscowymi władzami

szkolnymi, ponownie położyły nacisk na konieczność zrealizowanie zasady: Na każdym podręczniku szkolnym właściwa nalepka na budowę szkół.

Zarząd Główny wyraża przekonanie, że wszystkie komórki Towarzystwa obmyślą skuteczne sposoby, które doprowadzą do zrealizowania powyższej zasady jeszcze w bieżącym roku.

BIBLIOGRAFIA

SZKOLNICTWO ZAWODOWE. ZAGADNIENIA OGÓLNE, SZKOŁY ADMINISTRACYJNE, HANDLOWE, KUPIECKIE

bibliografia zestawiona na podstawie materiałów C. B-ki Ped. K. O. S. L.

KSIĄŻKI:

Baumgarten F. Badania uzdolnień zawodowych. W. 1930. s. 285. . . . . .6949 6950

Biegeleisen L. Analiza rynku pracy ze stanowiska szkolnictwa zawodowego. Lw. 1934. s. 254 . 5778

Chrzczonowicz L. Szkoła zawodowa. Encykl. Wych. t. III. s. 152. 1749

Informator szkół zawodowych. Wilno 1937. . 10791

Informator. Szkoły Zawodowe. R. szk. 1936/37. W. b. r. s. 80. 8645

Jaroszewski K. Na tle prac nad reformą ustroju szkolnictwa zawodowego. Poz. 1935. s. 105 7463, 8205

Kaczkowska J. Kandydaci do szkół zawodowych w świetle badań psychologicznych. W. 1935. s. 59. 7556

Materiały do organizacji szkolnictwa zawodowego. W. b.r. s. 1076. 5895

Szczęsny W. Szkolnictwo zawodowe Rzczp. Pol. W. 1925. s. 188 . . . . .366, 3214

Szkoły zawodowe. na terenie Kuratorium O.S.L. Lublin. 1938. s. 23 10557

Skrzywan S. Jak budujemy nasze szkolnictwo zawodowe. W. 1934. s. 41. . . . . . .6029, 6253

Tomanek F. Organizacja pracy w szkole zawodowej. Lw. 1933. s. 78. 5032

Wścieklica B. O polski typ szkoły zawodowej. W. 1932. s. 30. 4255

ARTYKUŁY PISM:

Balicki E. Znaczenie przedmiotów ogólnokształcących w szkole zawodowej. Głos. Szk. Zaw. 1932. s. 220. 4007

Bardach A. Praca społeczna nauczyciela szkoły zawodowej. Szkoln. Zaw. 1935/36. s. 117. . 4003

Bardach A. Szkoła zawodowa jako czynnik uprzemysłowienia kraju. Szkoln. Zaw. 1935/36. s. 139. 4003

Bartosikówna J. Wychowanie gospod. przez nauczanie przedmiotów pomocniczych niezwiązanych z zawodem. Głos Szk. Zaw. 1933. s. 196. 4007

Biegeleisen L. Szkolnictwo zawodowe a życie gospodarcze. Szkoln. Zaw. 1935/36. s. 97, 121, 145 4003

Chołoniewska K. Rozwój nauki gospodarstwa zagranicą. Głos. Szk. Zaw. 1932. s. 158. . . . 4007

Chrzczonowicz L. Zasady organizacji szkolnictwa zawodowego. Ośw. i Wych. 1930. s. 473. . . 2663

Daszkiewicz B. Przysposobienie wojskowe w szkole na tle korelacji z przedmiotami nauczania. Głos. Szk. Zaw. 1938. s. 65. 4007

H. Postanowienia ustawy z dnia 11/III—1932 r. o szkolnictwie zawodowym. Ośw. i Wych. 1933. s. 114. 2663

Ichheiser G. O zdolnościach, skłonnościach i życzeniach zawodowych. Szkoln. Zaw. 1935/36. s. 176. 4003

Jankowski A. Zagadnienie dokształcania nauczycieli szkół zawodowych Dz. Urz. K. O. S. L. 1935. s. 82 5099

Jarecki W. Zawodowe kształcenie głuchoniemych w Polsce. Szk. Specj. 1927. s. 101. 3852

Karpowiczowa L. Zastosowanie filmu w szkolnictwie zawodowym. Ośw. i Wych. 1937. s. 46. . 2663

Kiełczewski A. Prasa i aktualizacja nauczania w szkołach zawodowych. Szkoln. Zaw. 1935/36. s. 73. 4003

Kiełczewski A. Program historii i nauki o Polsce współczesnej w gimnazjach zawodowych. Szk. Zaw. 1935/36. s. 34. 4003

Klawe J. Jak zastosować współczesne zasady nauczania do poszczególnych przedmiotów. Głos Szk. Zaw. 1932. s. 86, 213 4007

Klawe J. O korelacji i koncentracji w nauczaniu. Głos Szk. Zaw. 1933. s. 56. 4007

Kozłowski T. Wychowanie w gimnazjum zawodowym. Szkoln. Zaw. 1935/36. s. 113. 4003

Laskowska J. Protokóły z lekcyj fizyki. Głos Szk. Zaw. 1932. s. 45. 4007

Laskowska I. W sprawie programu chemii w szkołach. Głos Szk. Zaw. 1932. s. 319. 4007

Laskowska I. W sprawie wycieczek szkolnych. Głos Szk. Zaw. 1933. s. 52. 4007

Lepszy T. Jeszcze w sprawie wycieczek szkolnych. Głos Szk. Zaw. 1933. s. 246. 4007

Lipa A. W sprawie sieci szkolnictwa zawodowego. Głos Szk. Zaw. 1933. s. 369. 4007

Misky L. Oddziaływanie gospodarcze szkoły zawodowej nazewnątrz. Dz. Urz. K. O. S. Krak. 1936. s. 96 5098

Morkówna J. Elementy społeczne w metodzie nauczania. Głos Szk. Zaw. 1937. s. 171. 4007

Nowotarska W. Zagadnienie regionalizmu gospodarczego w nauczaniu. Dz. Urz. K. O. S. L. 1935. s. 33 5099

Porębski E. O większy kontakt szkoły zawodowej z życiem. Szkoln. Zaw. 1935/36. s. 161. . . 4003

Przygodzki J. Praktyka zawodowa czy warsztaty szkolne. Głos Szk. Zaw. 1933. s. 312. . . . 4007

Radolińska H. Rola spółdzielczości na terenie szkoły zawodowej. Głos Szk. Zaw. 1933. s. 249. . 4007

Radolińska H. Dlaczego spółdzielczość a nie kramiki szkolne. Głos Szk. Zaw. 1933. s. 380. . . . 4007

Radzińska M. W sprawie praktyk zawodowych. Głos Szk. Zaw. 1937. s. 206. 4007

Realizacja gimnazjów zawodowych (przemówienie P. Ministra *W. Jędrzejewicza).* Ośw. i Wych. 1935. s. 391. 2663

Reicherówna I. Zbiorowa wystawa prac rękodzielniczych w W-wie. Głos Szk. Zaw. 1933. s. 338. 4007
Rozwój zawodowy dziecka. Z wykładów Prof. *Ch. Buchler.* Głos szk. Zaw. 1932. s. 381. . . 4007
Słomczyński J. O wzajemny stosunek wychowawcy i ucznia. Szk. Zaw. R. V. s. 121. 3849
Stan obecny szkolnictwa zawodowego (Przemówienie P. Dyrektora Departamentu Szkolnictwa Zawodowego. . . . .
J. Firewicza na posiedzeniu Państw. Rady Ośw. Publ. w dn. 24/XI.1937 r. Ośw. i Wych. 1938. s. 49. 2663
Szrot E. Uwagi o zmianie ustroju szkolnictwa zawodowego. Dz. Urz. K. O. S. L. 1935. s. 358 5099
SS. Prace ustrojowe w dziedzinie szkolnictwa zawodowego. Ośw. i Wych. 1933. s. 125. . . . 2663
Szulkin M. Biblioteki szkół zawodowych w świetle statystyki. Głos Szk. Zaw. 1932. s. 439. . . 4007
Świetliczko St. O ideał wychowawczy szkoły zawodowej. Szk. Zaw. R. V. s. 174. 3849
Tomanek F. Dyrektor jako organizator pracy szkolnej. Głos Szk. Zaw. 1933. s. 59, 103, 227. 4007
Waniczek H. Rzut oka na organizację szkolnictwa zawodowego w Okręgu Szkoln. Warsz. Dz. Urz. K. O. S. Warsz. 1937. s. 292 5103
Wardas F. Rola wychowania fizycznego w szkole zawodowej. Dz. Urz. K. O. S. Warsz. 1934. s. 732. 5103
Will Arno Na marginesie języka niemieckiego w szkole zawodowej. Szkoln. Zaw. 1935/36. s. 137 225. 4003
Wróblewska W. Wychowanie gospodarcze przez nauczanie przedmiotów związanych z zawodem. Głos Szk. Zaw. 1933. s. 173. . . . 4007
Zaborowska M. Przyszłość szkolnictwa zawodowego i i prekspetywy jego rozwoju. Głos Szk. Zaw. 1933. s. 166. 4007
Zaborowska M. Szkolnictwo zawodowe w świetle nowej ustawy. Ośw. i Wych. 1933. s. 105. . 2663
Zagajewski K. Dydaktyka przedmiotów humanistycznych w szkole zawodowej. Odb. z Enc. Wych. 1936. s. 15 7749
— Dydaktyka w szkole zawodowej. Odb. z Enc. Wych. 36. s. 15 7749
Zalewski B. O konieczności reformy. Głos Szk. Zaw 1932 s. 6. 4007
Ze spostrzeżeń nad realizacją programów w szkołach zawodowych. Dz. Urz. K. O. S. Brz. 1934. s. 669, 1935. s. 40, 67. 5097
Żochowska S. Organizacja biblioteki i czytelnictwa młodzieży w szkole zawodowej. Dz. Urz. K. O. S. L. 1936. s. 159 5099

Szkoły administracyjne, handlowe, kupieckie.

KSIĄŻKI:

Bolland A. O szkolnictwie handlowym w Galicji. Kraków. 1916. s. 38. 7753
Dąbrowski E. Poradnik dla gimnazjów kupieckich. W. 1935. t. II. s. 89 10316
Erlich E. Jak sprzedawać. Lw. 1938. s. 71. . . . 10398
Gimnazjum kupieckie, wychowanie i nauczanie, realizacja programu kl. I-ej. Kraków. 1936. s. 420 9472
Łoziński P. Poradnik dla gimnazjów kupieckich. t. III. Lw. 1937. s. 87 10380
Program nauki w gimnazjach kupieckich W-wa. 1935 s. 417. VII. 7577
Program nauki w szkołach przysposobienia administracyjno-handlowego. W-wa. 1936. s. 55 8851
Program nauki w szkołach przysposobienia kupieckiego. I. stop. W-wa. 1936. s. 120 . . . 8654
Program nauki w szkołach przysposobienia kupieckiego II stop. W-wa. 1936. s. 61. 8847
Szwed J. Ćwiczenia w pisowni polskiej dla gimn. kup. Wilno. 1937. s. 125 9398
Uwagi o metodzie nauczania języka polskiego i języka obcego w gimnazjum kup. kl. I. W. 1937. s. 38. 9768
Wskazania do programu nauki w szkołach przysposobienia administr.-handlowego. W-wa. 1936. s. 99. 8796
Wskazania do programu nauki w szkołach przysposobienia kupieckiego II stop. W-wa. 1936. s. 107. 8847
Wytyczne dla autorów programów gimnaz. kup. Lw. 1934. s. 127. 6112
U progu nowych założeń polskiej szkoły handlowej Kraków 1934. s. 524. 6117

ARTYKUŁY PISM:

A. T. Szkoła handlowa a życie gospodarcze. Ośw. i Wych. 1934. s. 478. 2663
Białynicki Cz. Uwagi do metodyki liternictwa w gimnazjum kupieckim. Głos Szk. Zaw. 1937. s. 175. 4007
Bieniek A. Kantor wzorowy. Głos Szk. Zaw. 1932. s. 79. 4007
Bieniek A. Praktyki zawodowe nauczycieli szkół handlowych. Głos Szk. Zaw. 1933. s. 276. . . 4007
Bildznikiewicz A. Próby uczenia pod kierunkiem w nauce o handlu. Głos Szk. Zaw. 1933. s. 335. 4007
Bildzinkiewicz A. Wykonanie programu arytmetyki handlowej w gimnazjum kupieckim. Głos Szk. Zaw. 1937. s. 87. 4007
Borkowski F. Przyczynek do nauczania towaroznawstwa. Głos Szk. Zaw. 1937. s. 157. . . . 4007
Borkowski F. Towaroznawstwo i reklama. Głos Szk. Zaw. 1932. s.330. 4007
Budzyn J. Kilka uwag na temat nauczania języka polskiego w szkole handlowej. Głos Szk. Zaw. 1932. s. 234. 4007
Chodorowski I. Przygotowanie nowych pokoleń do zawodu kupieckiego. Ośw. i Wych. 1938. s. 149. 2663
Chromik J. W sprawie wakacyjnych praktyk sklepowych. Szkoln. Zaw. 1935/36. s. 55. . . . 4003
Ciemniewski J. Młodzież wiejska a przysposobienie handlowe. Głos Szk. Zaw. 1932. s. 431. . 4007
Dąbrowski E. Nauczanie techniki i organizacji handlu w gimn. kupieckim. Dz. Urz. K. O. S. Warsz. 1935. s. 259 5103
— Praktyki uczniów szkół handlowych w przedsiębiorstwach handlowych. Dz. Urz. K. O. S. Warsz. 1935. s. 267 5103

Dyl L. Organizacja nauczania i wychowania w szkołach handlowych w/g wymagań tymczasowej instrukcji. Dz. Urz. K. O. S. Warsz. 1935. s. 247 5103

Ehrlich E. Szkolnictwo handlowe W. Brytanii. Głos Szk. Zaw. 1933. s. 281, 316, 317. . . . 4007

Dydaktyka przedmiotów handlowych. Enc. Wych. 1936. s. 14 7749

Górniak S. Synteza jako metoda nauczania księgowości. Głos Szk. Zaw. 1933. s. 288. 4007

Izdebska I. Wychowanie zawodowe w gimnazjum kupieckim. Ośw. i Wych. 1935. s. 250. . . . 2663

Jeziorański A. Gimnazja kupieckie. Szkoln. Zaw. 1935/36. s. 49. 4003

Kapuściński-Bauman. Nauka sprzedaży. Głos Szk. Zaw. 1933. s. 18. 4007

Kasztelowicz S. Nauczanie języka polskiego w szkole kupieckiej. Głos Szk. Zaw. 1932. s. 391. 4007

Kozłowski Z. Współpraca szkoły handlowej w Brześciu n/B z życiem gospodarczym regionu. Szk. Zaw. 1935/36. s. 172. 4003

Koźmiński L. Języki obce w szkołach handlowych jako przedmiot pomocniczy. Neofilolg. 1937. s. 218. 3844

Kramarz W. Sposoby realizacji programu w gimnazjum kupieckim. Wiad. Hist. Dyd. 1937. s. 1 4719

Lepszy T. Hydrometr Aleksandra jako jedna z metod towaroznawczych dla oznaczania ciężaru właściwego płynów lżejszych i cięższych od wody. Głos Szk. Zaw. 1937. s. 98. 4007

Lepszy T. O pomocach naukowych w towaroznawstwie. Głos Szk. Zaw. 1933. s. 8. 4007

Ludkiewicz Z. Zadania sekcji przysposobienia handlowego w rolnictwie. Głos Szk. Zaw. 1937. s. 428. 4007

Miątka G. O realizacji programu matematyki w gimnazjum kupieckim. Głos Szk. Zaw. 1937. s. 132. 4007

Misiora J. L. Metoda analizy zjawisk gospodarczych przy nauczaniu handlu. Głos Szk. Zaw. 1933. s. 251. 4007

Mrozowska J. Realizacja programu geografii w kl. I. gimnazjum kupieckiego. Głos Szk. Zaw. 1937 s. 84. 4007

Nowakowska W. Liga Morska i kolonialna w szkole handlowej. Głos Szk. Zaw. 1937. s. 142. . . 4007

Rafa P. Egzamin ustawy z wiadomości gospodarczych w szkołach handlowych. Głos Szk. Zaw. 1933. s. 122. 4007

Rafa P. Szkoły przysposobienia kupieckiego dla absolwentów szkół powsz. Ośw. i Wych. 1935. s. 506. 2663

S. K. Wytyczne programowe dla gimnazjów kupieckich. Ośw. i Wych. 1934. s. 310. 2663

SS. Projekt ustroju szkolnictwa handlowego. Ośw. i Wych. 1933. s. 256. 2663

Stantejski S. Wycinek z metodyki organizacji i techniki handlu w kl. I. gimnazjum kupieckiego. Głos Szk. Zaw. 1937. s. 148. . . 4007

Tatoń A. Nauka handlu w dotychczasowej i nowej szkole handlowej. Ośw. i Wych. 1935. s. 395. 2663

Tatoń A. Reforma szkolnictwa handlowego w Polsce. Ośw. i Wych. 1936. s. 723. 2663

Woltersdorf Egzamin ustny z wiadomości gospodarczych w szkołach handlowych. Głos Szk. Zawodowej. 1933. s. 298. 4007

Żywinówna J. Pisanie na maszynach metodą ślepą. Głos Szk. Zaw. 1933. 1. 128. 4007

E. M.

KSIĄŻKI WYDAWNICTWA I CZASOPISMA

NADESŁANE DO REDAKCJI I ADMINISTRACJI DZIENNIKA URZĘDOWEGO.

Państwowe wydawnictwo książek szkolnych:

Maria Wysznacka: Z naszej przeszłości i teraźniejszości. Podręcznik dla klasy VI szkoły powszechnej II stopnia. Kurs A. Lwów 1938. str. 136+2 mapy. Cena wraz ze znaczkiem na T. P. B. S. P. zł 1,30

Bronisław Nadolski: Rozkwit literatury narodowej w XVI wieku na tle życia umysłowego w Polsce. Kultura Polska i Obca. Tom VI. Lwów 1938. str. 143+1 mapa cena zł 2,40.

Feliks Burdecki: Technika i przemysł w dawnej Polsce. Z cyklu „Ludzie i Praca". Tom V. Lwów 1938. Str. 174+1 nlb. 52 ilustracje. cena zł 2,80

Antoni Kudławiec: Odkrycia geograficzne. Zarys historyczny „Wielka Biblioteka Historyczna". Lwów 1938. Str. 122+2 nlb., 22 ilustracje. cena zł 2,20

Mieczysław Żywczyński: Papiestwo i Papieże Średniowiecza. „Wielka Biblioteka Historyczna". Lwów 1938 Str. 101+2 nlb., 7 ilustracji. cena zł 1,80

Artur Śliwiński: Powstanie styczniowe. Wydanie trzecie. Lwów 1938. Str. 263+1 nlb., 49 ilustracji cena zł 5,50

Tadeusz Manteuffel: Feodalizm. „Wielka Biblioteka Historyczna". Lwów 1938. Str. 48+2 nlb., 12 ilustracj cena zł 0,90

Marian Henryk Serejski: Narodziny Średniowiecznej Europy. „Wielka Biblioteka Historyczna". Lwów 1938. Str. 116+2 nlb., 21 ilustracji. cena zł 2,00

Wydawnictwo Księgarni K. Rutskiego:

A. Dmochowski, St. Ziemecki, J. Wernerowa, M. Szczawińska: Nauka o przyrodzie i o ziemi. Dla klasy IV szkoły powszechnej pierwszego stopnia Kurs C. Wilno. cena zł 1,10

Jadwiga Wernerowa: Poznajmy przyrodę. Podręcznik dla klasy V szkoły powszechnej. Wilno. Str. 90 cena zł 1,10.

Jadwiga Kubicka: Ćwiczenia ortograficzne. Podręcznik dla uczniów klasy IV szkoły powszechnej. Wilno str. 46. cena zł 0,50

Katecheta: Jak kochać Jezusa. Książka do nauki religii rzymsko-katolickiej dla drugiej klasy szkoły powszechnej. Wilno str. 94. cena zł. 0,90

Wydawnictwo Zakładu Narodowego im. Ossolińskich.

Dr A. Wereszczyński: Wiadomości o Polsce współczesnej. Ustrój i administracja Państwa Polskiego. Wydanie ósme, przerobione i uzupełnione. Lwów 1938.

Generał Jan Romer: Pamiętniki. Lwów 1938. Nakładem Rodziny Autora. Skład główny: książnica-Atlas S. A. Lwów-Warszawa.

Eugeniusz Romer: Rady i przestrogi (1918—1938). Nakładem Zarzewia Lwowskiego. Skład Główny: Księgarnia „Książka" A. Mazzucato. Lwów 1938.

Czasopisma:

Przegląd Pedagogiczny: Organ Tow. Nauczycieli Szkół Średnich i Wyższych T. N. S. W. Pod Redakcją Maksymiliana Tazbira. R. LVII, Nr 20 1.X.1938 r. poświęcony zagadnieniu współpracy domu ze szkołą.

Głos Nauczycielski: Centralny Organ Związku Naucz. Polskiego R. XXXII Nr 2, 3, 4.

Miesięcznik Pedagogiczny: pismo poświęcone sprawom szkoły powszechnej. Organ Z. N. P. w woj. śląskim pod kierunkiem Komitetu Redakcyjnego. R. 1938, Nr 8, 9.

Nauczyciel Polski: dwutygodnik—Organ Stowarzyszenia Chrześcijańsko- Narodowego Nauczycielstwa Szkół Powszechnych. R. 1938 Nr 12.

Praca Oświatowa: miesięcznik. R. 1938, Nr 5.

Rodzina i Dziecko: dom i szkoła: miesięcznik, R. 1938 Nr 7.

Ruch Społeczno- Oświatowy: R. 1938, Nr 7/8.

Przyjaciel Szkoły: dwutygodnik Naucz. Polskiego Poznań R. 1938 Nr 15 omawia realizację programu przyrody w szkole powsz.

Teatr ludowy: mies. poświęcony organizacji Teatrów Ludowych w Polsce R. 1938 Nr 8.

Echa leśne: tygodnik ilustrowany. R. XV. Nr 37. zamieszcza w tekście ilustracje z Polski i za Olzy.

Strzelec: R. 1938, Nr 36, 37, 38, 39, 40.

Skrzydła: pismo instruktorek harcerskich. Organ Głównej Kwatery Organizacji Z. H. P. R. 1938, Nr 13.

Ziemia: Ilustrowany miesięcznik krajoznawczy. W-wa, R. XXVIII, Nr 8—9.

Filomata: R. 1938, Nr 102 zawiera artykuły: S. Mari Renata: Co to jest klasyk? Czabak O., Proces Sokratesa, ks. Ziemkowski Wł., Prawo siły Platona.

Przegląd Klasyczny: nakładem Filomety, Lwów, Uniwersytet, R. 1938. IV 4—7 poświęcony kulturze i historii starożytnej,

Przegląd Filozoficzny: założony przez Wł. Werykę. Wydawany przez Warszawskie Towarzystwo Filozoficzne. W-wa 1938, Rocz. 41, zeszyt 77

Wiadomości Statystyczne Głównego Urzędu Statystycznego. W-wa 1938, R. XII, zeszyt 25, 26, 27.

Samorząd: tygodnik poświęcony sprawom samorządu terytorialnego R. XX. W-wa 1938, Nr 40.

Społem: dwutygodnik. Organ Związku Spółdzielni Spożywców Rzplitej Polskiej—W-wa 1938, R. XXXII Nr 18.

Życie Urzędnicze: dwutygodnik, Organ Stowarzyszenia Urzędników państwowych. W-wa 1938, R. XV. Nr 17/18.

Życie Podlasia: tygodnik społeczno-gospodarczy. Siedlce 1938, R. 5, Nr 30 (222).

Nurt: Południowo-Wschodnia Agencja Prasowa, Lwów 1938, R. I, Nr 8.

Gazeta Administracyjna: dwutygodnik poświęcony prawu publicznemu oraz zagadnieniom administracji rządowej i samorządowej.

Sprawy narodościowe — dwumiesięcznik poświęcony badaniu spraw narodowościowych — Wydawnictwo Instytutu Badań Spraw Narodowościowych. R. XII. 1938. Nr 1 — 2.

Wiadomości Statystyczne Głównego Urzędu Statystycznego. W-wa 1938. R. XVI. Nr Nr 18, 19, 20, 21, 22.

Praca oświatowa — miesięcznik. W-wa, czerwiec 1938 r. R. IV. Nr 6 z bezpłatnym dodatkiem: Przewodnik literacki i naukowy.

Oświata polska — dwumiesięcznik Zjednoczenia Polskich Towarzystw Oświatowych z dodatkiem p. n. Poradnik Biblioteczny. W-wa — maj, czerwiec, lipiec 1938 r. R. R. XV. Nr 3.

Przegląd oświatowy — dwumiesięcznik Towarzystwa Czytelni Ludowych. W-wa 1938 maj, czerwiec, lipiec. Rok XXXII, Nr 3.

Przegląd filozoficzny założony przez Wł. Werykę wydawany przez Warszawskie Towarzystwo Filozoficzne z zasiłku Min. W. R. i O. P. i Funduszu kultury. Narodowej J. Piłsudskiego. R. 41. W-wa 15 kwietnia 1938 r. Kwart. I. Zesz. 1.

Teatr ludowy — miesięcznik Organizacyj Teatrów Ludowych w Polsce. R. XXX. Nr 7 — 8 lipiec — sierpień. W-wa 1938 r.

Muzeum — czasopismo pedagogiczne poświęcone sprawom wychowania, nauczania i organizacji szkolnictwa. R. LIII, Lwów — 1938, Nr 2.

Kultura i wychowanie: Nakładem Zarządu Głównego T-wa Naucz. Szkół Średnich. R. IV. czerwiec 1938 — W-wa. Nr 6. Zawiera artykuły z działu: „U źródeł polskiej myśli pedagogicznej, — „Podstawy pedagogiki" — „Problemy kultury" — „Kultura współczesna".

Oświata i wychowanie — czasopismo wydawane nakładem Min. W. R. i O. P.—R. X—zeszyt 5. W-wa 1938.

Przegląd pedagogiczny — Organ Tow. Nauczycieli szkół Średnich i Wyższch T. N. S. W. R. VII, N-ry: 15, 16, 17, 18,

Głos nauczycielski — Centralny Organ Związku Naucz. Polskiego. R. XXII — XXXII. W-wa Nr 20, 21, 22.

Miesięcznik pedagogiczny — Organ Z.N.P. — pismo poświęcone sprawom szkoły powszechnej w województwie Śląskim. R. XLVII, Nr 6 — 7 (czerwiec—lipiec).

Ognisko nauczycielskie, Lublin, Regionalny mies. Z.N.P., poświęcony sprawom organizacyjnym, zawodowym i społecznym, zagadnieniom oświaty i szkolnictwa. R. X. Nr 8, 9 i 10.

Głos szkoły zawodowej: Organ stowarz. Nauczycieli szkół Zawodowych. R. X. Nr 6.

Nauczyciel polski: Organ Stowarzyszenie Chrześcijańsko-Narodowego Nauczycielstwa Szkół Powsz. R. XVIII Nr 9 — omawia ostatnie i najbliższe lata w szkolnictwie powszechnym.

Przyjaciel szkoły — Dwutygodnik Nauczycielstwa Polskiego. R. XVII. Nr 12, 13.

Rodzina i dziecko — dom i szkoła — miesięcznik. R. III. Nr 6 poświęcony aktualnym zagadnieniom życia młodzieży w rodzinie i szkole.

Młoda matka — dwutygodnik poświęcony zdrowiu i wychowaniu dziecka do lat 7-miu. R. XII. N-ry 13, 14.

Skrzydła—pismo instruktorek harcerskich. Organ Głównej Kwatery Organizacji Z. H. P. — R. IX. N-ry: 9, 10, 11, 12.

Świetlica: miesięcznik dla młodzieży świetlicowej. R. I. Nr 12.

Radość życia — mies. ilustrowany dla młodzieży i dzieci. R. XIV. Nr 6.

Samorząd: tygodnik poświęcony sprawom samorządu terytorialnego R. XX. W-wa 1938. Nr 23 — 30.

Gazeta administracyjna — dwutygodnik poświęcony prawu publicznemu oraz zagadnieniom organizacji rządowej i samorządowej. W-wa. 1938. Nr od 12 — 14.

Życie urzędnicze — dwutyg. Organ. Stowarzyszenia Urzędników Państw. Nr 11, 12, 13. R. XV.

Społem — Organ Związku Spółdzielni Spożywców Rzplitej Polskiej. Dwutyg. W-wa. R. XXXII. Nr 11 — 12.

Echa leśne — Organ Związku Leśników R.P., Rodziny Leśnika i Przysposobienie Wojskowego Leśników. R. XV. N-ry od 23 — 28.

Strzelec — tygodnik, Organ Związku Strzeleckiego. R. XVIII. Nr 23 — 29.

Polska Niepodległa — czasopismo poświęcone kulturze, historii, sprawom społecznym i pracy państwowo-twórczej. R. VIII. Nr — 5 (79).

Życie Podlasia — tygodnik społeczno — gospodarczy. R. V. Nr 23, 24, 25.

Kronika nadbużańska — demokratyczny tygodnik regionalny. Chełm. 1938. Nr 21, 21.

Logos — Organ Ligi Odrodzenia Moralnego Nr 3 (czerwiec) 1938 r.

„Jantar", Organ Instytutu Bałtyckiego w Gdyni, kwartalny przegląd naukowych zagadnień pomorskich i morskich ze szczególnym uwzględnieniem historii, geografii i ekonomii regionu bałtyckiego. Abonament roczny (4 zeszyty) 10 zł, szkołom rabat 25%. Zatwierdzone do bibliotek nauczycielskich pismem Min. W. R. i O. P. z dn. 15.VII-38 Nr II Pr.-16002/38.

Czasopisma dla dzieci i młodzieży.

Mały Płomyczek: W-wa 1938, Nr 6., pisemko dla dzieci I i II kl. szkoły powsz.

Płomyczek: W-wa 1938, Nr 6.

Płomyk: W-wa 1938, Tom I, Rok 23, Nr 6.

Iskry: W-wa 1938, R. XII, Nr 4.

Młody Technik: czasopismo poświęcone zajęciom praktycznym młodzieży szkolnej, Poznań 1938, R. XIII, Nr 2.

OGŁOSZENIA

Prenumerata	Roczna . . . . zł 5.—	Ceny ogłoszeń	Cała strona . . . . zł 120.—
	Półroczna . . . . zł 2.50		Pół strony . . . . zł 70.—
	Numer pojedyńczy 50 groszy.		Ćwierć strony . . . . . . zł 35.—

Rękopisów Administracja nie zwraca. Konto P. K. O. 30.617.
Adres Redakcji i Administracji: Lublin, Kuratorium Okręgu Szkolnego.

Lubelskie Zakłady Graficzne właśc. Adam Szczuka—Lublin Zamojska 12